

Ἄλφάβητον

Ἡ προβολὴ ὑποθετικῶν, ἀτεκμηριώτων, ἀντι-ἐπιστημονικῶν "Ἰνδοευρωπαϊκοσανσκριτικῶν" θεωριῶν, συνοδεύεται καὶ ὁλοκληρώνεται ἀπὸ τὴν μονόπλευρη καὶ ἀπολυταρχικὰ διατυπωμένη "ἀποψιν" περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἁλφαβήτου ἀπὸ τὰ "φοινικικὰ γράμματα", τὸ φοινικικὸν "ἁλφάβητον" (στὴν πραγματικότητα συλλαβάριον) δηλαδὴ "φοινηκῆιον ψέμμα".

Οἱ φοινικισταὶ βασίζονται στὸ γνωστὸ ἀπόσπασμα¹ τοῦ Ἡροδότου

"Οἱ δὲ Φοῖνικες... εἰσήγαγον
διδασκάλια ἐς τοὺς Ἕλληνας
καὶ δὴ καὶ γράμματα οὐκ ἔδοντα
πρὶν Ἑλλῆσι, ὥς ἐμοὶ δοκέει..."

τὸ ὁποῖον προβάλλεται περίπου ὡς θρησκευτικὸν "δόγμα", χωρὶς οὐδέποτε νὰ παρατίθενται αἱ περὶ τοῦ ἀντιθέτου ἐκδοχαὶ ἄλλων ἀρχαίων συγγραφέων.

1. Πολλοὶ ἔχουν διατυπώσει ἀμφιβολίες ὡς πρὸς τὴν γνησιότητά του. Ὁ δὲ Θουκυδίδης (Α20) ἀφήνει αἰχμές περὶ Ἡροδότου διὰ τὰς ἀβασάνιστα πολλὰς ἀνακρίβειας διετύπωνε. (Α20) (Περὶ τῶν ἀνακριβειῶν τοῦ Ἡροδότου βλ. Βιβλία Ἑλλήνων. Ἀγωγὴς Γ' ἔτους, Κύριον καὶ Μελέτης, Μάθημα 17ον).

Ρ Α Φ Α Ξ Υ Ν Γ Ι Α Κ Ε Υ Σ Η Σ Ε Θ Δ Ι Τ Η Σ Η Κ Η Σ Ι Δ Ι Ε Σ Τ Ο Θ Ι Ν Η Ι Σ Α Σ Τ Α Ρ Ε Μ Σ Ι Υ Ε Σ Ε Σ Κ Ε Ν Ι
Δ Ο Μ Ε Υ Θ Υ Δ Τ Ρ Ι Ω Η Μ Η Δ Τ Ε Ω Φ Ε Α Ι Δ Ι Ο Σ Ε Β Α Ω Ν Ι Η Ι Δ Ο Κ Ε Σ Τ Ι Σ Ι Ν Ι Δ Ε Υ Σ Υ
Ο Ο Η Κ Ε Υ Η Κ Ι Ο Δ Ο Μ Ο Ι Κ Η Α Ι Ο Ι Σ Ξ Α Ι Τ Ι Τ Ο Ι Σ Μ Α Σ Ε Ξ Ι Ν Κ Ε Υ Ε Ι Σ Ι Α Ρ Σ Ε Ι Α Α Σ
Ρ Α Ν Α Ρ Μ Ε Ν Ο Τ Ο Ρ Υ Δ Υ Ρ Ρ Α Κ Α Ο Υ Ε Σ Ι Ο Υ Τ Α Ε Σ Π Ρ Ο Ρ Α Ι Ο Σ Κ Τ Ο Υ Ν Τ Ι Ε Γ Σ Ν Τ Ω Ρ Ι Σ Θ Ε Ν Υ
ΙΚ Ν Ε Δ Σ Ο Σ Τ Ι Τ Ε Γ Ι Ν Ο Μ Ο Ν Ι Τ Ε Τ Μ Η Κ Ο Σ Γ Λ Ε Θ Ρ Ω Ν Ρ Ι Σ Τ Ο Σ Ε Ν Ρ Α Λ Ε Γ Ε Ο Ν Τ Α Τ Η Κ Ρ Α
(Κ Α Ι Δ Α Δ Ν Ε Ρ Υ Ν Τ Ω Ν Τ Ε Σ Ι Χ Ο Ι Ξ Τ Ο Κ Α Μ Ε Μ Ω Μ Τ Α Τ Σ Τ Ρ Ι Ο Υ Υ Χ Ω Ι / Ε Α Ρ Ο Λ Ο Ο Σ Ο Τ Ι
Ε Ω Ρ Υ Μ Ε Τ Τ Ο Τ Ρ Ε Α Τ Ο Υ Ε Ι Σ Τ Ο Ρ Ο Δ Α Λ Ι Α Κ Α Θ Ο Α Ν Α Ν Ο Σ Ε Β Α Μ Ε Ψ Ι Τ Ε Ρ Ι Τ Ο Σ Φ Ι
(Ρ Ω Μ Ω Ν Σ Τ Τ Α Α Ι Α Ν Ε Ι Κ Α Τ Α Ι Α Η Υ Ε Ξ Τ Α Κ Θ Ν Κ Α / Φ Α Ρ Α Ν Α Η Ν Δ Ι Ε Ρ Ρ Ο Ρ Θ Ο Ν Τ Ε
) (Ι Α Β Η Ω Ν Δ Ι Η Γ Ι Ω Μ Α Ξ Σ Τ Ρ Ι Γ Κ Α Ι Ε Ι Δ Ε Γ Ο Σ Ι Ν Ξ Κ Ι Γ Α Ι Ρ Ω Ν Ο Λ Ε Ψ Υ Τ Ο Τ Ο Τ Ο Χ Ι
(Α Τ Ε Δ Υ Ε Κ) (Τ Ε Κ [Μ Ρ Ε Ν Ι Α Ρ Ο Δ Μ Ε Κ] Α Ε Α Ω Ι Ρ Γ Ξ Υ Ν Τ Ι Ε Ξ Υ Κ Ι Γ Ι Τ Ο Ι Ο Ν Ι Θ Μ Ο Σ Α Ρ Ε Σ
Ι Ο Ν Σ Ω Ν Κ Ν Σ Ι Ε Ρ Ο Ξ Ε Κ Α Τ Τ Α Τ Ο Ι Χ Ω Υ Ξ Τ Ρ Δ Ε Κ Α Ρ Ε Ν Τ Ι Σ Τ Ο Ν Τ Α Ι Α Κ Ι Ζ Ι Ρ Ω Ι Α Λ Ε Δ Ν
Ν Τ Ω Ι] Ο Δ Ο Δ Ι Δ Ι Α Μ Μ Ω Ι Ε Λ Η Σ Ξ Ε Ω Σ Τ Ψ Ε Κ Η Σ Μ Ο Θ Η / Α Τ Ο Μ Β Τ Ο Σ Α Τ Ω Ν Κ Ι Ξ Υ Τ Ω Ι
Ι Ι Κ Ο Η Ω Ν Ε Ι Ε Ν Ψ [Α Τ Ρ Ο Δ Ω Χ Ι Θ Η Σ Ξ] Ε Ρ Ι Τ Ι Ρ Ω Μ Α Κ Ο Σ Τ Ε Τ Ρ Ο Υ Ν Τ Ρ Α Ι Ξ Τ Ο Ι Ο Τ Ο Ε Ι Ξ Υ
/ Ε Ψ Ξ Ε Μ Ι Θ Ο Α Μ / Α Λ Α Ξ

[Θ]το[ι].

Συμμετάλη της σκουδήνης της λίθινης τοῖς κρημαστοῖς σκεύειν
Εὐδοκίου Δημητρίου Μελιτίου, Φίλωνος Ἐξηρατίδου Ἐλευσινίου,
σκουδήνην οικοδομήσαι τοῖς κρημαστοῖς σκεύειν ἐν Ζεῖαι ἀρχή-

5 μὲν ἀπὸ τοῦ προπυλαίου τοῦ ἐξ ἀγορᾶς προσκόντι ἐκ τοῦ ἐπισθεν τῶν ν-
εωσέων τῶν ἡμετέρων, μῆκος τεττάρων πλέθρων, πλάτος πενήκοντα π-
οδῶν καὶ πέντε σὺν τοῖς τοίχοις, καταμίστων τοῦ χωρίου βάθος ἀπὸ το-
υ μετρωστέου τρεῖς πῆδας, τὸ ἅλλο ἀνακαθαράμενος, ἐπὶ τὸ στέρψ-
ον στρωματιῇ καὶ ἀναλήμῃται ἴσον κατὰ κεφαλὴν ἅπαν ὀρθὸν πρὸς τ-
10 ὸν διαβήτην, στρωματιῇ δὲ καὶ τοῖς κίοσιν ἀπολείπων ἀπὸ τοῦ τοίχ-
ου ἑκατέρου πέντε κ[αὶ] δέκα] πῆδας σὺν τῷ πάχει τοῦ κίονος. Ἀριθμὸς
τῶν κίωνων ἑκατέρου τοῦ στοίχου πέντε καὶ τριάκοντα, διαλείπων δ-
[ι]δὸν τοὺς δῆλοις διαμέτρως τῆς σκουδήνης. Πλάτος τὸ μεταξὺ τῶν κί-
ων ἑκαστοῦ ποδῶν, πάχος ἐπιθήσει τὸ στρώμα τετράπου, τίθεις τοὺς

15 λίθους ἐναλλάξ

Ἡ ἀρχὴ ἀπὸ τὴν συγγραφὴν (Συμβόλαιον)
διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς ἐν Πειραιεὶ Σκευοθή-
κης τοῦ Φίλωνος, ὅπως ἀνευρέθη χαραγμένη
ἐπὶ πλακός.

(Παρατίθενται οἱ 15 πρῶτοι στίχοι).

«Ἀταλαίπωρος τοῖς πολλοῖς ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας καὶ
ἐπὶ τὰ ἐτοῖμα μᾶλλον τρέπονται."
(Θουκυδ. 1.20,3)

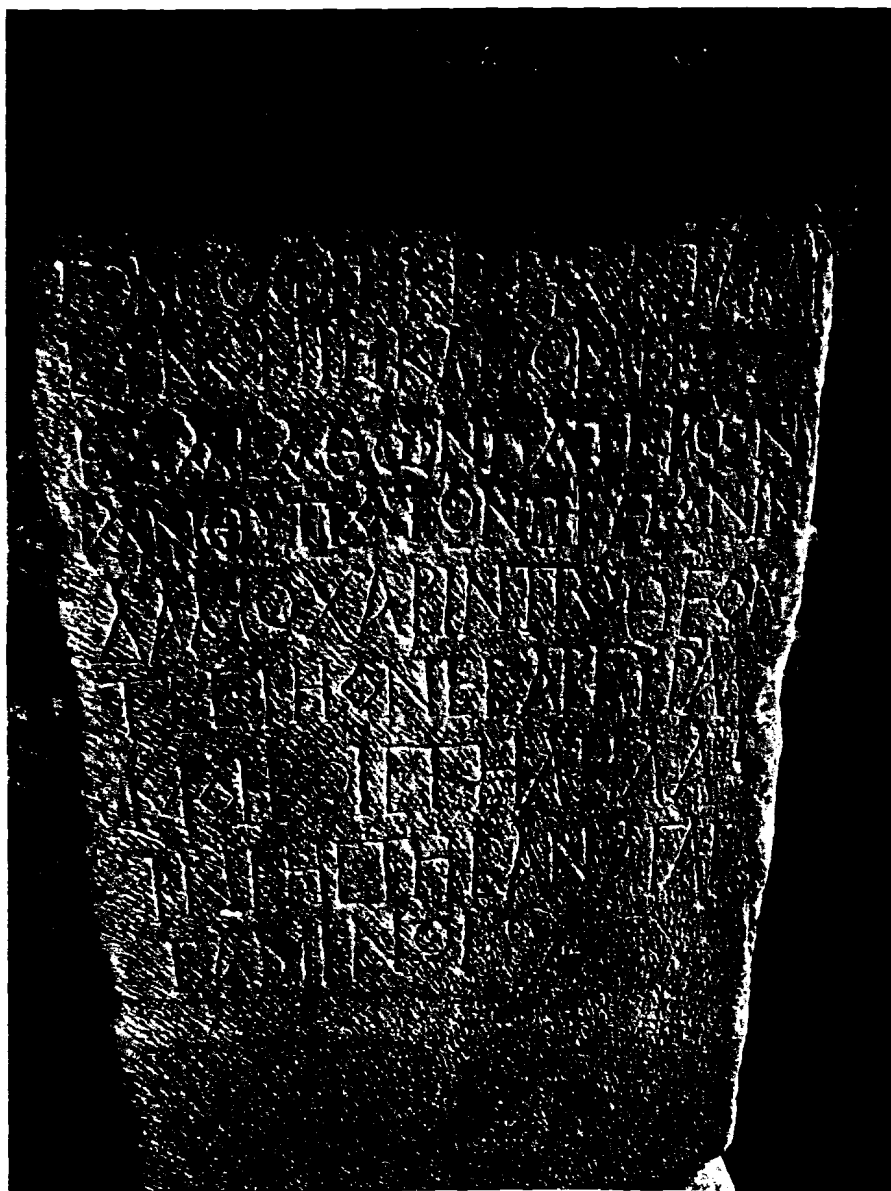
Ὅμως ἡ ἀληθινὴ ἐπιστήμη βασίζεται στὴν ἔρευνα, στὶς διαδοχικὲς ἀνα-
καλύψεις, στὴν συνεχεῖ ἀνασκευὴ τῶν θεωριῶν καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς. Ἡ Ἐπι-
στήμη δὲν δογματίζει. Τὰ ἀκίνητα καὶ ἀπαρασάλευτα δόγματα εἶναι
ἀντιεπιστημονικά. Φθάνει νὰ σκεφθοῦμε ὅτι πρὶν ἀκόμη ἀπὸ 60 χρόνια, οἱ
Ἑγκυκλοπαιδεῖες ἀνέγραφαν ὅτι τὸ ἄτομον δὲν διασπᾶται, ὅτι ἡ μυκη-
ναϊκὴ-μινωικὴ διάλεκτος ἦτο σημιτικῆς προελεύσεως καὶ ὅτι τὰ Ὀμηρικὰ
ἔπη μετεδίδοντο τάχα ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν προφορικῶς, μέχρι τὴν ἐπὶ
ἄρχοντος Πεισιστράτου περισυλλογὴ καὶ καταγραφὴ τους (ΣΤ' μ.Χ. αἰ.).

Ὡς πρὸς τὸ ἐπίμαχον ἀπόσπασμα τοῦ Ἡροδότου, παρατηροῦμε τὰ
ἑξῆς:

1) Ὁ ἴδιος ὁ Ἡρόδοτος διατυπώνει τὴν πληροφορία μὲ ἐπιφύλαξι: "ὥς
ἐμοὶ δοκεῖ". Τὸ ρῆμα δοκῶ σημαίνει νομίζω, ὑποθέτω, σκέπτομαι, φαντάζο-
μαι, φαίνομαι κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν πραγματικότητα, ὅ,τι δηλαδὴ τὸ
σημερινὸ "μοῦ φαίνεται". "Ὅν φαμέν δοξάζειν, ἀλλ' οὐ γιγνώσκειν". (Πλάτ.
Πολιτ. 476 δ)

Ἀντιθέτως πρὸς τὸ "ὥς ἐμοὶ δοκεῖ", ὅποτε ὁ Ἡρόδοτος εἶναι βέβαιος
γιά κάτι, χρησιμοποιεῖ τὴν ἔκφρασι "ὥς ἐμοὶ καταφαίνεται εἶναι": "Τὸ δὲ
Ἑλληνικόν, γλώσση μὲν, ἐπεῖτε ἐγένετο, αἰεὶ κοτε (=αἰείποτε) τῇ αὐτῇ δια-
χρᾶται, ὥς ἐμοὶ καταφαίνεται εἶναι". (καταφαίνεται = εἶναι ἐντελῶς σαφές,
ὀλοφάνερο).

2) Ὁ Ἡρόδοτος γράφει "εἰσήγαγον γράμματα" καὶ ὄχι "εἰσάγαγον τὰ
γράμματα", ὅπως θὰ ἔπρεπε νὰ ἐκφρασθῇ ἐὰν ἀνεφέρετο συγκεκριμένως εἰς
τὴν "γραφὴν". Δὲν χρησιμοποιεῖ δηλαδὴ τὸ ὀριστικὸν ἄρθρον "τά". Ἐκφρά-
ζεται ἀορίστως. Ἡ σύνταξις αὕτῃ ἡμπορεῖ καὶ νὰ σημαίνῃ ὅτι ἔφεραν κά-
ποια γράμματα διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ χρησιμοποιούμενα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων
("...οὐκ ἔοντα πρὶν Ἑλληνι..."). Γι' αὐτό, συνεχίζει ὁ Ἡρόδοτος (Ε58), σὺν τῷ
χρόνῳ, μεταβάλλοντας τὴν γλῶσσαν (μαθαίνοντας δηλ. ἑλληνικὰ) μετέβαλ-

λον (=ἄλλαξαν) καὶ τὸν ρυθμὸν τῶν γραμμάτων: „μετὰ δὲ χρόνου προβαίνοντος, ἅμα τῇ φωνῇ μετέβαλλον καὶ τὸν ρυθμὸν τῶν γραμμάτων.” Βεβαίως, αὐτοὶ οἱ ὅποιοι “μετέβαλλον” εἶναι οἱ Φοίνικες καὶ ὄχι οἱ Ἕλληνες, ὅπως ἐσφαλμένως “μεταφράζουν” πολλὲς ἐκδόσεις. Δὲν ἄλλαξαν γλῶσσα οἱ Ἕλληνες. Αὐτὸ εἶναι βέβαιον. “Αἰ ποτε τῇ αὐτῇ διαχρῶνται”.

Ἀντιθέτως πρὸς τὴν διατύπωσι τοῦ Ἡροδότου (“εἰσήγαγον γράμματα”) ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (Ε' 74) ὀρίζει: “Ταῖς δὲ Μούσαις δοθῆναι παρὰ τοῦ πατρὸς τὴν εὐρεσιν τῶν γραμμάτων” - καὶ ὄχι “εὐρεσιν γραμμάτων”. Καὶ διευκρινίζει ὅτι ἀκόμη καὶ τὰ λεγόμενα “φοινίκεια” γράμματα δὲν εἶναι κἄν ἐφεύρεσις τῶν Φοινίκων, ἀλλὰ διασκευὴ ἄλλων γραμμάτων, δηλαδὴ τῶν ἐλληνικῶν-κρητικῶν:

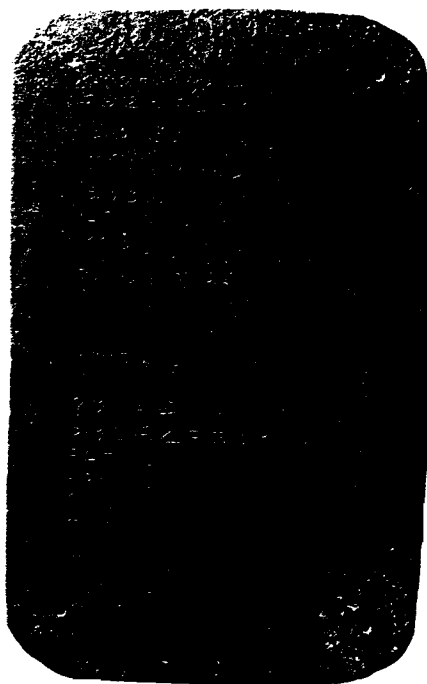
“Φασὶ τοὺς Φοινίκας οὐκ ἐξ ἀρχῆς εὐρεῖν, ἀλλὰ τοὺς τύπους τῶν γραμμάτων μεταθεῖναι μόνον...”

Ἐδῶ βεβαίως ἀναφύεται καὶ ἄλλο πρόβλημα. Ἀκόμη καὶ αὐτά, τὰ διασκευασμένα ὑπὸ τῶν “Φοινίκων” ἐλληνικὰ γράμματα, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τὰ ἐκόμισαν στὴν Ἑλλάδα σημιτοφοίνικες συνοδοὶ τοῦ Κάδμου. Ὁ Κάδμος ἔχει ζήσει πολὺ πρὸ τῶν Τρωικῶν, ἐποχὴ κατὰ τὴν ὅποιαν οἱ σημιτοφοίνικες δὲν ἔχουν ἐμφανισθῇ εἰς τὸ προσκήμιον τῆς Ἱστορίας.

Εἰς τὸ λῆμμα **ΦΟΙΝΙΚΕΣ**, ἡ Ἑγκυκλοπαίδεια **ΗΛΙΟΥ** διευκρινίζει:

“Οἱ Φοίνικες ἦσαν κλάδος τῆς μεγάλης Σημιτικῆς ἢ Ἀραμαϊκῆς φυλῆς. Ἐξ ὧν τῶν ἀρχαίων πηγῶν συνάγεται ὅτι οἱ Φοίνικες δὲν ἦσαν ὁ γηγενὴς λαὸς τῆς χώρας, ἀλλὰ μετανάστει ἐγκατασταθέντες ἐκεῖ κατ’ ἀκαθόριστον ἐποχὴν. Ὁ Ἡρόδοτος -VII 89- ἀναφέρει ὅτι κατ’ ἄρχικῶς περὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. Ταῦτα λέγει καὶ ὁ Στράβων -XVI 766-...”

Πότε ἀκριβῶς ἐγκατεστάθησαν οἱ Φοίνικες εἰς τὴν Φοινίκην.. ἐκ διαφόρων τεκμηρίων φαίνεται λίαν πιθανὸν ὅτι τοῦτο συνετελέσθη μεταξύ 1200 - 1000 π.Χ.”

Ἄλλωστε καὶ ἡ ὀνομασία Φοῖνιξ εἶναι ἐλληνικώτατη: φοῖνιξ = πορφυρός. Ἀπὸ τὴν ἰδίᾳ ρίζα προέρχεται καὶ ἡ λέξις φόνος. - φοίνιος = φονικός. "Φοῖνιξ" εἶναι καὶ τὸ μυθικὸ ἐλληνικὸ πτηνὸ τὸ ὁποῖον "ἐκ τῆς τέφρας τοῦ ἀναγεννᾶται". Φοῖνιξ εἶναι καὶ ἡ "χορμαδιά". Ὁ Δάρης, ἱερεὺς τοῦ Ἡφαίστου ἐν Τρωάδι, ἔγραψε ἐπὶ φύλλων φοινίκων Ἰλιάδα ἀρχαιοτέραν τῆς τοῦ Ὁμήρου τὴν ὁποῖαν ὁ Αἰλινός (Ποικ. Ἰστ. ΙΑ, Ζ) λέγει ὅτι εἶδε. (Λεξ. Ραγκαβῆ). Ὁ ἱστορικός Δοῦρις ἀπέδιδε τὰ γράμματα εἰς τὸν Φοῖνικα, τὸν παιδαγωγὸ τοῦ

Ἀχιλλέως: "Δοῦρις δὲ Σάμιος ὁ ἱστορικός, ἐν ὀγδόῃ Μακεδονικῶν, ἀπὸ Φοῖνικος τοῦ Ἀχιλλέως τροφοῦ τὰ φοινίκεια γράμματα λέγεσθαι". (T.L.G., Frg. Μαρτυρίαι 2α 76 F6)

Οἱ Κρήτες Φιλισταῖοι (Πελεσέθ) ὅταν ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ παράλια τῆς νῦν Παλαιστίνης,² ἔφεραν μαζὶ καὶ τὴν πανάρχαια γραφὴν τους, τὴν ὁποῖαν ἐγνώρισαν καὶ ἐμιμήθησαν οἱ "Φοῖνικες" οἱ ὅποιοι, ὡς μᾶζες λαῶν νομάδων, ἐσφετερίσθησαν τὸ ὄνομα τῶν Ἑλλήνων κατοίκων τῆς Φοινίκης γιὰ νὰ ἀποκτήσουν ἱστορικὴ ὀνομασία καὶ καταξίωσι, ὅπως ἀκριβῶς ἀποπειρῶνται νὰ πράξουν σήμερα οἱ Σκοπιανοὶ μὲ τὸ ὄνομα τῆς Μακεδονίας.

2. Ὁ Μίνως καὶ ὁ ἀδελφός του Ραδάμανθυς "κατακτήσασθαι καὶ νήσους οὐκ ὀλίγας, καὶ τῆς Ἀσίας πολλῆς τῆς παραθαλαττίου χώρας..." "...οὐκ ὀλίγην δὲ τῆς Ἀσίας τῆς παραθαλαττίου κατέσχε, διόπερ ἐν ταῖς νήσοις καὶ κατὰ τὴν Ἀσίαν τὰς ἐπωνυμίας ἔχουσι Κρητῶν λιμένες καὶ Μινῶαι..." (Διοδ. Σικ. Ε, 79)

Ἰδρυτὴς τῆς Φοινίκης³ ὑπῆρξε ὁ Ἕλλην Ἀγῆνωρ, πατὴρ τοῦ Φοῖνικος καὶ τῆς Εὐρώπης.

"Ἀγῆνωρ δέ, παραγενόμενος εἰς Φοινίκην, γαμεῖ Τηλέφασσαν καὶ τεκνοῖ θυγατέρα μὲν Εὐρώπην, παῖδας δὲ Κάδμον καὶ Φοῖνικα καὶ Κίλικα." (Ἀπολλόδωρος Γ' 1)

Ἡ Νέα Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια Χ. Πάτση ἀναφέρει ὅτι οἱ Φοῖνικες ἔλαβαν τὴν ὀνομασίαν αὐτὴν ἀπὸ τὸν Φοῖνικα, τὸν ἀδελφὸ τοῦ Κάδμου. Οἱ ἴδιοι ἀπεκαλοῦντο Χαναναῖται.

"Οἱ Ἕλληνες ἦσαν ἐκεῖνοι ποὺ τοὺς ἔδωσαν αὐτὸ τὸ ὄνομα. ⁴

.. οἱ ἀποικίαι ποὺ ἱδρυσαν οἱ Φοῖνικες σπάνια εἶχαν μακρὰ ἐπιβίωσι, δὲν κατόρθωσαν δηλαδὴ νὰ δημιουργήσουν μόνιμο κράτος.. ἱδρυσαν στήν Μεσόγειο πόλεις-ἐμπορεῖα, χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρονται καὶ πολὺ γιὰ τὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας στήν ὁποία εἶχαν ἀποβιβασθῇ ἢ γιὰ τὸν ἐκπολιτισμὸ τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς, πρᾶγμα ποὺ χαρακτήριζε τὸν ἀρχαῖο ἐλληνικὸ ἀποικισμό...

Τὰ γραπτὰ κείμενα τῶν Φοινίκων εἶναι ἐλάχιστα. Ἡ γραφικὴ ὕλη τους ἦταν φθαρτὴ-πάπυρος."

"Ἀρα: μὲ τὸ περίφημο "ἀλφάβητό" τους, στήν πραγματικότητα "συλλαβάριο" ἄνευ φωνηέντων, δὲν ἐχάραξαν ξύλινες ἢ πήλινες πινακίδες, οὔτε βότσαλα, οὔτε μάρμαρα... Ὑλικὸ τῆς γραφῆς τους, μόνον ὁ μεταγενέστερος πάπυρος.

Παραμένει ἀδιευκρίνηστο τὸ τί ἀκριβῶς ἔγραψαν οἱ περίφημοι αὐτοὶ "Φοῖνικες". Ἰσως λογαριασμοὺς. Ἐνα εἶναι βέβαιον: δὲν "συνέγραψαν" τίποτε. Διότι τὸ "φιλομαθὲς" ἀνήκει εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἐνῶ "τὸ φιλοχρήματον, περὶ τοὺς Φοῖνικας..."⁵

3. Πόλις Φοινίκη ὑπῆρχε καὶ στήν Ἠπειρο καὶ στὸν Θερμαϊκό.

4. "Φοινίκη: ἀπὸ Φοῖνικος τοῦ Ἀγῆνωρος, ἢ τοῦ Ποσειδῶνος: ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Κολπίτης." (Στέφ. Βυζάντιος)

5. Πλάτ. Πολιτ. 435 Ε

CALLIOPE,

OU TRAITÉ

SUR LA VÉRITABLE PRONONCIATION

DE LA

LANGUE GRECQUE.

DÉDIÉ AUX SAVANTS HELLÉNISTES DE L'EUROPE,

PAR C. MINOÏDE AYNAS,

EX-PROFESSEUR DE PHILOGRAPHIE ET DE PHILOGIE
EN MACÉDOINE.

Ἔστι δὲ καὶ ἐν ταῖς συλλαβαῖς ἀναρχία,
ὡς καὶ ἰδέεσθαι ἐστὶν ἐκ τοῦ ῥήματος.
(Arist. Rhét. lib. 3, chap. 2.)

PARIS,

A LA GALLERIE DE BOSSAUX près, l'Imprimerie de S. A. R. Mgr.
le Duc d'Orléans, rue de Richelieu, n° 60.

A LA LIBRAIRIE TREUTTEL ET WURTZ,
A PARIS, rue de Montparnasse, n° 17.

A STRASBOURG, chez les Sœurs de la Charité; A LONDRES, chez M. Blandin.

1825

Ὡς πρὸς τὴν ὀνομασίαν "φοινίκεια" γράμματα, παραθέτουμε ἀποσπά-
ματα ἀπὸ τὴν πραγματεία τοῦ M. Minoïde "Calliope" (Paris 1825).

5. «Ένας ἀρχαῖος γραμματικός, ὀνομαζόμενος Πίνδαρος, ἔχει τὴν γνώμη
ὅτι τὰ γράμματα ἐφευρέθησαν ἀπὸ ἑνὸς Ἀθηναῖο ὀνόματι "Στοῖχος", καὶ
ὅτι ἀκριβῶς γι' αὐτὸ ὀνομάζονται "στοιχεῖα", ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ εὐρέτοῦ·
ὁμως ὁ Ἀντικλείδης, ἀθηναῖος ἱστορικός, δὲν συμφωνεῖ.

6. Ἡ λέξις "φοινίκεια" ἡ ὁποία ἐδόθη ὡς ἐπίθετον εἰς αὐτὰ τὰ γράμματα,
"φοινίκεια γράμματα", ἐδημιούργησε τὴν ἰδέαν ("a foumi l' idée") ὅτι οἱ Φοι-
νίκες τὰ εἶχαν δώσει στοὺς Ἕλληνας. Ὁ ἱστορικός Ἰώσηπος προσπάθησε νὰ
ἀποδείξῃ ὅτι ὑπὸ τὸ ὄνομα "Φοίνικες" οἱ ἀρχαῖοι ἐννοοῦσαν τοὺς Ἰουδαίους
καὶ ὅτι αὐτοὶ ὄχι μόνον εἶχαν δώσει τὰ γράμματα στοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ
ἐπὶ πλέον ἦσαν οἱ πρῶτοι ἐπινοηταὶ οἱ ὁποῖοι τὰ μετέδωσαν σὲ ὅλα τὰ
ἄλλα ἔθνη. Ὅμως ἡ θεωρία αὕτη δὲν εἶναι ἀληθοφανής, ἐπεὶδὴ ὁ συγκεκρι-
μένος ἱστορικός μεγαλοποιεῖ ὑπερβολικὰ τὰ ἑβραϊκὰ συμβάντα μὲ σκοπὸ
νὰ παρουσιάσῃ αὐτὸν τὸν λαὸ ὡς τὸν πιὸ πολιτισμένο, τὸν ἀρχαιότερο
καὶ τὸν πλέον μορφωμένο.

Ἀλλωστε ἡ ὀνομασία "alef", "veth" κλπ. δὲν ἐπαρκεῖ ὡς ἀπόδειξις διότι
ἀπομένει νὰ μάθουμε μήπως οἱ ἑβραῖοι παρέλαβαν αὐτὰ τὰ γράμματα μαζί
μὲ τὴν ὀνομασίαν τους, ἀπὸ ἄλλα ἔθνη...

7. Τὰ ἐπίθετα "φοινικικά", "φοινίκεια" ἢ "φοινικήϊα γράμματα" δὲν ἀρκοῦν
γιὰ νὰ μᾶς δώσουν θετικὴ ἰδέαν ὡς πρὸς τὸ θέμα αὐτό· διότι κατὰ τὴν γνώ-
μην ἀρκετῶν συγγραφέων, τὰ γράμματα ἀποκαλοῦνται "φοινίκεια" ἀντὶ
"φωνίκεια", σύμφωνα μὲ τὸ ἀρχαῖο ἰδίωμα τῶν Βοιωτῶν, οἱ ὁποῖοι χρησιμο-
ποιοῦσαν δίφθογγον οἱ στὴν θέσιν τοῦ ω, καὶ ἔλεγον "φωινῆ" ἀντὶ "φωνή",
καὶ "ἀγκοῖνη" ἀντὶ "ἀγκώνη". Ἔτσι ὀρίζουν τὸ ἐπίθετον "φοινίκεια" ὡς
"Φωνῆς ἐγγραμμάτου εἰκόνες".

Ἄλλοι συγγραφεῖς θεωροῦν ὅτι τὰ γράμματα ὀνομάζονται φοινίκεια,
ἐπεὶδὴ ἀρχικῶς ἐγράφοντο μὲ κόκκινο χρῶμα τὸ ὁποῖον ὠνόμαζον "χρῶμα
φοινικοῦν". ὁμως ἡ λέξις "γράφω", ἡ ὁποία σημαίνει σκαλίζω, ξέω, ἐξ οὗ καὶ
ἡ ὀνομασία "γράμματα", ἀντιτίθεται στὴν γνώμην αὐτήν...

"Γράμματα δὲ λέγεται διὰ τὸ γραμμαῖς καὶ ξυσμοῖς τυποῦσθαι· γράψαι γὰρ τὸ ξύσαι παρὰ τοῖς παλαιοῖς, ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ".

(Διον. Ἀλικ. II A στ. 388)

"Ἄλλοι ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ ὀνομασία "φοινίκεια" προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ἔγραφαν ἄλλοτε σὲ φλοιούς φοινικοδένδρων ὀνομαζομένους "φοινίκα". Ὁρισμένοι θεωροῦν ὅτι ἡ ὀνομασία "φοινίκεια" προέρχεται μὲν ἀπὸ τὸν "Φοίνικες", μὲ τὴν διαφορά ὅμως ὅτι οἱ Πελασγοί, φεύγοντες τὸν Κατακλυσμό, διεσώθησαν στὴν Φοινίκη, ἐδίδαξαν αὐτὰ τὰ γράμματα στοὺς Φοινίκες καὶ αὐτοὶ τὰ ἐπανάφεραν στὴν Ἑλλάδα ὅπου οἱ κάτοικοι λόγῳ τοῦ Κατακλυσμοῦ τὰ εἶχαν λησμονήσει· αὕτη εἶναι ἡ γνώμη τοῦ σχολιαστοῦ τοῦ Διονυσίου τοῦ Θρακός:

"Μετὰ δὲ τὸν ἐπὶ Δευκαλίωνος κατακλυσμόν, οὐδεὶς τῶν ὑπολειφθέντων Ἑλλήνων ἐφύλαξε τὴν μνήμην τῶν γραμμάτων, πλὴν τῶν Πελασγῶν, τῶν ἀφ' Ἑλλάδος εἰς βαρβάρους πλανηθέντων· οὗς καὶ ὁ ποιητὴς καλεῖ·
... δῖοί τε Πελασγοί· (Π.Κ.ν. 429) παρ' ὧν μαθόντες Φοινίκες, εἰς Ἑλληνας ἤγαγον, ὅθεν καὶ φοινίκεια κτητικῶς ὀνομάζονται."

Καὶ αὕτη ὅμως ἡ ἀποψις εἶναι ἀμφίβολη. Ἄλλοι γραμματικοὶ τὰ ὀνομάζουν εὐκρινῶς "γράμματα Πελασγικά". Ἄλλοι πάλι ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ ὀνομασία "φοινίκεια" προέρχεται ἀπὸ τὸν Φοινίκα, υἱὸ τοῦ Προνοπέως καὶ τῆς Εὐρώπης, ὁ ὁποῖος τὰ ἐπενόησε στὴν Κρήτη καὶ ἀκολουθῶς ἐφονεύθη ἀπὸ τὸν Ραδάμανθυ. Ἄλλοι ἀποδίδουν τὴν εὕρεσι καὶ τὸ ὄνομα τῶν γραμμάτων εἰς τὴν Φοινίκην τοῦ Ἀκταίωνος καὶ ἄλλοι εἰς τὸν Φοινίκα τὸν παιδαγωγὸ τοῦ Ἀχιλλέως. Ὁ γραμματικὸς Μελάμπους διδάσκει ὅτι ὀνομάζονται "φοινίκεια" ἐπεὶ διεδόθησαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὸν Ἑρμῆ, χαραγμένα σὲ φύλλα φοίνικος:

"Τινὲς δὲ φασὶ τοὺς χαρακτῆρας τῶν στοιχείων, τοὺς παρ' ἡμῖν ἀπὸ Ἑρμοῦ ἐν φοίνικος φύλλῳ γεγραμμένους καταπεμφθῆναι τοῖς ἀνθρώποις."

Ἀπ' ὅλα αὐτὰ συμπεραίνεται ὅτι δὲν ὑπάρχει καμμία βεβαία ἀποψις.

8. Ἄλλοι συγγραφεῖς ἀποδίδουν τὴν ἐξεύρεσι στὸν Σίσυφο. Ὁ Εὐριπίδης καὶ ὁ Στρίχορος ἐπιμένουν στὸν Παλαμήδη... Ὁ Σοῦιδας στὸ λῆμμα

"Σαμίων δῆμος" θεωρεῖ ὅτι τὰ 24 γράμματα ἐπενόηθησαν στὴν Σάμο καὶ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι, ἀφοῦ τὰ ἀποδέχθηκαν, τὰ μετέφεραν στοὺς Βαβυλωνίους:

"... παρὰ Σαμίους εὐρέθη πρῶτοις τὰ κδ' γράμματα ὑπὸ Καλλιστράτου, ὡς Ἀνδρῶν ἐν Τρίποδι. Τοὺς δὲ Ἀθηναῖους ἔπεισε χρῆσθαι τοῖς τῶν Ἰώνων γράμμασιν, Ἀρχίνου Ἀθηναίου ἐπὶ ἄρχοντος, καὶ Εὐκλείδου. Τοὺς δὲ Βαβυλωνίους ἐδίδαξε διὰ Καλλιστράτου Ἀριστοφάνης, ἔτεσι πρὸ τοῦ Εὐκλείδου, καὶ ἐπὶ Εὐκλέους. Περὶ δὲ τοῦ πείσαντος ἱστορεῖ Θεόπομπος."

9. Οἱ διαφορετικὲς αὐτὲς ἀπόψεις μᾶς κάνουν νὰ ἀντιληφθοῦμε ὅτι ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπενόηθησαν τὰ γράμματα παραμένει ἀγνωστὴ· φαίνεται δὲ ὅτι ἀνάγεται σὲ ἀρχαιότερους αἰῶνες πρὸ τοῦ Κάδμου...

10. Ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶναι ἀπολύτως βέβαιον ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐγνώριζαν τὰ γράμματα πολὺ πρὸ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Ἀναφέρεται ὅτι εἰς τὸν ναὸν τῶν Δελφῶν ὑπῆρχε ἓνα ἀγγεῖο μὲ χαραγμένη τὴν ἐξῆς ἐπιγραφή:

Ἡ ἀποθέσις τοῦ Ὁμήρου

"Ἀμφιτρύων μ' ἀνέθηκε λαβὼν ἀπὸ Τηλεβοάων" ⁶....

Ὑπῆρχε καὶ ἄλλη ἐπιγραφή σὲ μία κρήνη τῆς Πάφου:

"Ὠκεανῶ θυγάτηρ καὶ Τηθύος εἰμί Νύχεια

κρήνη· Τηλεβοαὶ γὰρ με τόδ' ὠνόμασαν.

Νύμφαις μὲν προχέω λουτρόν, θνητοῖς δ' ὕγιῆν.

Θῆκε δὲ με Πτερίλας υἱὸς Ἐνυαλίου"

...καὶ ἐπισημαίνεται ὅτι αὕτη ἡ ἐπιγραφή ἀνάγεται σὲ ἐποχὴ προγενέστερη αὐτῆς τοῦ πολέμου τῆς Τροίας.

6. Τηλεβόας, ἕκγονος τοῦ αὐτόχθονος Λέλεγος, τοῦ ὁποῖου οἱ 22 παῖδες, Τηλεβοαὶ καλούμενοι, κατῴκησαν τὴν Λευκαδίαν. -Λεξ. Κωνσταντινίδη

13. Ὁ ἴδιος ὁ Ὅμηρος ἐπιβεβαιώνει ὅτι ἡ γραφή ἦτο γνωστὴ στὴν Ἑλλάδα πρὸ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου, ὅταν ἀναφέρεται στὸν Βελλερεφόντη: "γράφας ἐν πίνακι πτυκτῶ θυμοφθόρα πολλά".

....

Τὰ ἔργα τοῦ Ὀρφῆως, τοῦ Μουσαίου καὶ τοῦ Ὀμήρου προϋποθέτουν λογοτεχνία τελειοποιημένη καὶ ποιήσι ἡ ὁποία ὑπακούει σὲ κανόνες.

14. Ὁ Διονύσιος ὁ Θραξ, μαθητὴς τοῦ διάσημου Ἀριστάρχου (Β' αἰ. π.Χ.) ἀναφέρει ὅτι ἡ γραμματικὴ ἦτο ἐν χρῇσιν στὴν Ἑλλάδα πρὸ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου, γεγονός τὸ ὁποῖον παραδέχεται καὶ ὁ σχολιαστὴς τῆς "Γραμματικῆς" του, σημειῶνων:

"Διττὴ δὲ ἐστὶν ἡ γραμματικὴ. Ἡ μὲν γὰρ περὶ τοὺς χαρακτῆρας καὶ τὰς τῶν στοιχείων ἐκφωνήσεις καταγίνεται, ἥτις καὶ γραμματικὴ λέγεται παλαιά, οὕσα καὶ πρὸ τῶν τρωικῶν, ἡ δὲ περὶ τὸν ἑλληνισμόν, ἥτις καὶ νεωτέρα ἐστίν, ἀρξαμένη μὲν ἀπὸ Θεαγένους, τελεσθεῖσα δὲ παρὰ τῶν περιπατητικῶν, παρ' Ἐξιφάνους τε καὶ Ἀριστοτέλους."

"Ἐνας ἄλλος σχολιαστὴς τοῦ Διονυσίου τοῦ Θρακός, στηριζόμενος στὴν γνώμη τοῦ Σμυρναίου ἱστορικοῦ Ἀσκληπιάδου, ἀλλὰ καὶ τοῦ Διόδωρου, καὶ τοῦ Ἀπίωνος, γράφει:

".... οὐκ ἄλλοις χαρακτῆρσι χρώμεθα τῶν στοιχείων, ἀλλὰ τοῖς ἰωνικοῖς, ὥς μὲν Ἀσκληπιάδης ὁ σμυρναῖος λέγει, διὰ τὸ κάλλος, καὶ ὅτι πλεῖστα τῶν συγγραμμάτων, τούτοις ἐγγράπτο τοῖς χαρακτῆρσιν. Ὡς δὲ Διόδωρος καὶ Ἀπίων ἐν τῷ περὶ τῶν στοιχείων, ὅτι πλεῖστοι συγγραφεῖς καὶ ποιηταὶ ἀπὸ τῆς ἰωνίας, τούτοις τοῖς τύποις ἐχρήσαντο."

16. Ἄλλος σχολιαστὴς τοῦ Διονυσίου ἀναφέρει ὅτι τὰ γράμματα ὠνόμαζοντο "γράμματα ἰωνικά" ἐπειδὴ τὰ ἐσχεδίασαν οἱ Ἴωνες:

"Οἷς δὲ νῦν χρώμεθα ἡμεῖς, εἰσὶν ἰωνικά, διὰ τὸ ἀρχαιοτάτην εἶναι τὴν ἰάδα τῶν ἄλλων διαλέκτων, καὶ αὐτὴν πρώτην τῶν ἄλλων τοὺς ἑλληνικοὺς εὐρεῖν τύπους."

18. Οἱ ἀρχαῖοι γραμματικοὶ ἀναφέρουν ὅτι ἐν συνεχείᾳ ὁ Πυθαγόρας ἔδωσε στὰ γράμματα τὴν μορφή τὴν ὁποία διατηροῦν σήμερα, ἐνῶ παλαιότερα ἦσαν κακοφτιαγμένα· καὶ ὅτι ὁ ἀθηναῖος Πρωναπίδης⁷ ὑπῆρξε ὁ πρῶτος ὁ ὁποῖος ἐτακτοποίησε τὸν τρόπο γραφῆς παρόμοιον μὲ αὐτὸν ποὺ χρησιμοποιοῦμε σήμερα.

35. Ὅλοι οἱ γραμματικοὶ συμφωνοῦν ὅτι οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶχαν κατ' ἀρχὴν 16 γράμματα:

Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ι, Κ, Λ, Μ, Ν, Ο, Π, Ρ, Σ, Τ, Υ.

Ὁ Σιμωνίδης τὸν Δ' αἰ. π.Χ. προσέθεσε τὰ Η, Ω, Ξ, Ψ, ἐνῶ ὁ Παλαμήδης πρὶν ἀπὸ αὐτόν, εἶχε ἐπινοήσει τὰ Θ, Φ, Χ, Ζ. Ἐὰν αὐτὸ ἀληθεύει, εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ Ὅμηρος τὰ ἐγνώριζε.

Μερικοὶ ἀποδίδουν τὴν εὐρεσί τῶν Θ, Φ, Χ, Ζ, στὸν Ἐπίχαρμο τῶν Συρακουσῶν, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε σύγχρονος τοῦ Κάδμου. (M. Minoide)⁸

«Φοινίκεια τὰ γράμματα ἐλέγοντο, ὥς φησιν... Ἐτεωνεὺς καὶ Μένανδρος, ὁ ἱστορικός, ἐπειδὴ ἐν πετάλοις φοινικικοῖς ἐγράφοντο, ἢ, ὅπερ κρεῖττόν ἐστιν εἰπεῖν, ὅτι φοινίσσεται ὑπ' αὐτῶν ὁ νοῦς, ἥτοι λαμπρύνεται.» (Bekker Anecd. - TLG)

7. Ὁ διδάσκαλος τοῦ Ὀμήρου.

8. Μετάφρασις ἐκ τῆς Γαλλικῆς Ἄννα Εὐσταθίου. Τὰ ἀρχαῖα ἀποσπάσματα καθὼς καὶ οἱ ἑλληνικοὶ ὅροι παρατίθενται ἑλληνικὰ σὲ ὅλη τὴν ἔργασίαν τοῦ Μ. Μinoide.

Ἀλφάβητον, Ἑλλήνων Ἐξεύρημα

SYRIAC SCRIPT	DESCRIPTION OF SIGN	CANAANITE SCRIPT OF 13TH CENT B.C	CANAANITE SCRIPT OF ca. 1000 B.C	SOUTH ARAB SCRIPT OF IRON AGE	MODERN HEBREW SCRIPT	PHONETIC VALUE
	OX-HEAD					א
	HOUSE					ב
						ג
	FISH					ד
	MAN PRAYING					ה
						ו
						ז
						ח
						ט
	?					י
	FENCE					כ
	DOUBLE LOOP					ל
						מ
						נ
	PALM OF HAND					ס
	"DRAGON"					ד
	WATER					כ
	SERPENT					מ
						נ
						ס
	EYE					ד
						כ
	THROW STICK					ל
						מ
						נ
	BLOSSOM					ס
	?					ד
	HUMAN HEAD					כ
	BOW					ל
	?					מ
	MARK OF CROSS					נ

Σύντομη προσέγγις εις τὸ ἱστορικὸν τῆς ἑλληνικῆς
γραφῆς καὶ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἀλφάβητον, τὸ πρῶτον
ἀληθινὸν Ἀλφάβητον εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου.

Ἡ Ἑλληνική, ἡ ἀρχαιότερη γλῶσσα ἀπ' ὅσες ὁμι-
λοῦνται καὶ γράφονται σήμερα στὴν Εὐρωπαϊκὴ ἡπειρο,
εἶναι ἐντυπωσιακὰ ἀρχαιότερη ἀπὸ ὅσο ἐθεωρεῖτο στίς
ἀρχὲς τοῦ αἰῶνος μας. Μέχρι τότε, ἀρχαιότερη μαρτυρία
ἑλληνικῆς γραφῆς ἐφέρετο ἡ ἐπιγραφή τῆς "ἱστορικῆς" πε-
ριόδου (H' αἰ.π.Χ.) χαραγμένη ἐπάνω σὲ πήλινον ἀγγεῖο,
στὴν "οἶνοχόη τοῦ Διπύλου", γραμμὴν μὲ τὸ σημερινὸ
γνωστὸ ἀλφάβητον· ἡ ἐπιγραφή ἀναφέρει ὅτι ἡ οἶνοχόη δι-
δεται ὡς βραβεῖο σὲ χορευτικὸ διαγωνισμὸν:

"HOS NYN OPHESTON PANTON ATALOTATA PAIZEI,
TOTO DEKAN MIN".⁹

Ἡ ἐκδοχὴ ὅτι ἡ συγκεκριμένη ἐπιγραφή εἶναι ἡ πρώτη ἑλληνικὴ
γραφὴ, σήμερα πλέον δὲν εὐσταθεῖ. Τὰ ἑλληνικὰ καὶ πρωτοελληνικὰ
φῦλα διέθεταν διάφορα συστήματα γραφῆς. Αὐτὸ ἐγένετο γνωστὸ ἀπὸ

9. Ὅστις νῦν ἐκ πάντων τῶν ὀρχηστῶν ἀπαλότατα χορεύει τοῦτο νὰ δοθῇ εἰς αὐτόν.

ΟΔΥΣΣΕΥΣ

τίς πήλινες πινακίδες που τὰ "ἄρχεῖα" τῆς ἑλληνικῆς γῆς διεφύλαξαν ἐπὶ χιλιετίες καὶ ἦρθαν στὸ φῶς κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ 20οῦ αἰῶνος, "γράμμα λίθων γαίης παναληθές". Τὰ γραπτὰ αὐτὰ μνημεῖα παρουσιάζουν κανονικὴ ἐξέλιξι: πρῶμο εἰκονογραφικὸ στάδιο (ιερογλυφικὸ), συλλαβογραφικὸ, τέλος φθογογραφικὸ. Δύο ἀπὸ αὐτὰ τὰ συστήματα, τὸ Κυπριακὸ συλλαβογραφικὸ καὶ ἡ Γραμμικὴ γραφὴ Β, ἔχουν ἤδη ἀποκρυπτογραφηθῇ καὶ ἐκφράζουν ὁλοκάθαρα τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα μὲ ἀδιάσπαστη ἐνότητα μέχρι σήμερα.

Ἡ Γραμμικὴ Γραφὴ Β ἀποτελεῖ ἐξέλιξι τῆς Γραμμικῆς Α¹⁰ καὶ ἀποκρυπτογραφήθηκε ἀπὸ τοὺς Βέντρικς καὶ Τσάντγουϊκ κατὰ τὸ 1952. Οἱ σχετικὲς πινακίδες εἶχαν ἀνακαλυφθῇ ἀπὸ τὸν

Ἐβανς κατὰ τίς ἀνασκαφές τοῦ 1900 ὅχι μόνον στὴν Κρήτη ἀλλὰ καὶ σὲ διάφορα ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος, ὅπως στὴν Πελοπόννησο, στὶς Κυκλάδες, στὰ Ἐπτάνησα, στὴν Στερεὰ Ἑλλάδα....

Τὸ σημαντικώτερο ἑλληνικὸ ἱερογλυφικὸ γραπτὸ μνημεῖο προέρχεται ἀπὸ τὴν Κρήτη καὶ εἶναι ὁ δίσκος τῆς Φαιστοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι χαραγμένος ἀλλὰ παρουσιάζει ἀποτυπώματα ἀπὸ μικρὲς σφραγίδες καὶ θεωρεῖται τὸ πρῶτο βῆμα τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν τυπογραφίαν. Ἀλλὰ ἱερογλυφικά σύμβολα ὑπάρχουν χαραγμένα σὲ πελέκεις ποὺ βρέθηκαν στὸ Ἀρκαλοχῶρι τῆς Κρήτης καὶ τὰ ἔχει συγκεντρώσει ὁ Ἐβανς στὸ ἔργο του SCRIPTA MINOA.

10. "Ἡ γένεσις τῆς Γραμμ. Β γίνεται μὲ μετασχηματισμὸ τῆς Γραμμ. Α" (Περιοδ. National Geographic Ἐκδ. ἑλλ., τ. 6, 1999). Βλ. καὶ τὸ βιβλίον τοῦ Μ. Τσικριτση "Γραμμικὴ Α" (Ἐκδ. Βικελαίας Δημοτ. Βιβλιοθ. Ἡρακλείου) - Συμβολὴ στὴ κατανόησι τῆς Γραμμικῆς Α. Γραμμικὴ Α, μία Ἑλληνικὴ Γραφή.

Ὁ Ἐβανς εὐθύς ἐξ ἀρχῆς εἶχε ὑποστηρίξει ὅτι τὰ συλλαβογράμματα τῆς Γραμμικῆς Β δὲν ἐκφράζουν γλῶσσα ἀνατολικῆς προελεύσεως (ὅπως ἐπιστεύετο πρὸ τῆς ἀποκρυπτογραφήσεως) ἀλλὰ μόνον ἑλληνικά. Ὁ Ἐβανς ἀκόμη εἶχε καταλήξει στὸ συμπέρασμα, βασιζόμενος σὲ παρατηρήσεις τοῦ ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῶν διαφόρων συλλαβογραμμάτων, ὅτι οἱ Φοίνικες παρέλαβαν τὴν γραφὴ ἀπὸ Κρήτες ἀποίκους οἱ ὁποῖοι κατὰ τὸν ΙΓ' π.Χ. αἰῶνα ἀποίκησαν τίς ἀκτὲς τῆς Παλαιστίνης ὡς Φιλισταῖοι. ("Ἡ Γραφὴ τῆς Κρήτης εἶναι ἡ μήτηρ τῆς Φοινικικῆς" - Ἀρθ. Ἐβανς). Περίπου τὴν ἰδίαν ἐποχὴν ὁ Ρενὲ Ντυσσὼ διτύπωσε ἀνάλογη ἄποψι: "Οἱ Φοίνικες εἶχον παραλάβει πρωϊμώτατα τὸ ἀλφάβητόν των παρὰ τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες εἶχον διαμορφώσει τοῦτο ἐκ τῆς Κρητομυκηναϊκῆς γραφῆς". Ἡ διαφορὰ εἶναι ὅτι τὸ φοινικικὸ σύστημα παρέμενε συλλαβάριο, ὅπως ἀκριβῶς τὸ παρέλαβαν ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας, ἐνῶ ἡ ἑλληνικὴ φυσιολογικὴ ἐξέλιξις κατέληξε στὸ σημερινὸ γνωστὸ ἀλφαβητικὸ σύστημα γραφῆς, τὸ πρῶτο δηλαδὴ ἀλφαβητάριο στὴν ἱστορία τοῦ κόσμου.

Καὶ αὐτὸ ἐπειδὴ τὸ συλλαβάριον τῆς ἑλληνικῆς Γραμμικῆς Β περιεῖχε ἰδιαίτερα σύμβολα διὰ τὰ φωνήεντα, ἐνῶ στὸ φοινικικὸ συλλαβάριο φωνήεντα δὲν ἐγράφοντο, δὲν ὑπῆρχαν. Τὸ σημεῖον λ.χ. γιὰ τὸ Κ-κάπα- ἦτο δυνατόν νὰ διαβασθῇ ὡς ΚΕ, ΚΑ, ΚΟ, ΚΙ. ΔΔΜΣ σημαίνει Διδυμαῖος. ΔΒΔ Δαβίδ, κ.ο.κ. / (Μέ λατινικά στοιχεῖα DVD). Ἐν ὀλίγοις, τὸ λεγόμενον "φοινικικὸν ἀλφάβητον" δὲν εἶναι καν "ἀλφάβητον".

Ὁ Ἐβανς διέκρινε τρεῖς φάσεις γραφῆς:

Τὴν ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΗ, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ σημεῖα - εἰκόνες, τοῦ 2000 περίπου π.Χ., καὶ εἶναι ἡ γραφὴ ποὺ εἶχε παρατηρήσει στοὺς σκαλιστοὺς σφραγιδολίθους.

Τὴν ΓΡΑΜΜΙΚΗ Α, ἐξέλιξι τῆς ἱερογλυφικῆς (1750-1450 π.Χ.) διαδεδομένη στὰ νησιά καὶ στὸν Ἑλλαδικὸ χῶρο, καὶ

Τὴν ΓΡΑΜΜΙΚΗ Β, τροποποιημένη - ἐξελιγμένη μορφή τῆς Γραμμικῆς γραφῆς Α.

Οἱ πινακίδες συνολικά, μαζί μὲ αὐτές τῆς Πύλου (600), τῶν Μυκηνῶν, τῆς Θήβας, τῆς Ἀττικῆς, ἐφθάναν τίς 4500.

ΣΥΛΛΑΒΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΡΑΜΜΙΚΗΣ Β ΓΡΑΦΗΣ
σημεία - εικόνες - σύμβολα

Α	𐀀	Ε	𐀁	Ι	𐀂	Ο	𐀃	ΟΥ	𐀄
* ΝΤΑ	𐀅	ΝΤΕ	𐀆	ΝΤΙ	𐀇	ΝΤΟ	𐀈	ΝΤΟΥ	𐀉
ΓΙΑ	𐀊	ΓΙΕ	𐀋			ΓΙΟ	𐀌		
ΚΑ	𐀍	ΚΕ	𐀎	ΚΙ	𐀏	ΚΟ	𐀐	ΚΟΥ	𐀑
ΜΑ	𐀒	ΜΕ	𐀓	ΜΙ	𐀔	ΜΟ	𐀕	ΜΟΥ	𐀖
ΝΑ	𐀗	ΝΕ	𐀘	ΝΙ	𐀙	ΝΟ	𐀚	ΝΟΥ	𐀛
ΠΑ	𐀜	ΠΕ	𐀝	ΠΙ	𐀞	ΠΟ	𐀟	ΠΟΥ	𐀠
ΚΟΥΑ	𐀡	ΚΟΥΕ	𐀢	ΚΟΥΙ	𐀣	ΚΟΥΟ	𐀤		
ΡΑ	𐀥	ΡΕ	𐀦	ΡΙ	𐀧	ΡΟ	𐀨	ΡΟΥ	𐀩
ΣΑ	𐀪	ΣΕ	𐀫	ΣΙ	𐀬	ΣΟ	𐀭	ΣΟΥ	𐀮
ΤΑ	𐀯	ΤΕ	𐀰	ΤΙ	𐀱	ΤΟ	𐀲	ΤΟΥ	𐀳
ΒΑ	𐀴	ΒΕ	𐀵	ΒΙ	𐀶	ΒΟ	𐀷		
ΖΑ	𐀸	ΖΕ	𐀹			ΖΟ	𐀺		

* Δηλ. ΔΑ, ΔΕ, κλπ.

ΙΔΕΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

άνθρωπος	𐀀	𐀠	ρόδα
άλογο	𐀁	𐀡	κάρο
πρόβατο	𐀢	𐀣	σπαθί
κατοίκα	𐀤	𐀥	βέλος
γουρούνι	𐀦	𐀧	πανοπλία
αγελάδα	𐀨	𐀩	λεκάνη
ελιές	𐀪	𐀫	κουτάλι
στάρι	𐀬	𐀭	υδρία
φρουτά	𐀮	𐀯	μπανιέρα
λάδι	𐀱	𐀲	τριποδικό αγγείο
κρασί	𐀴	𐀵	θάμνος
μέλι	𐀷	𐀸	συκιά
χρυσάφι	𐀺	𐀻	ελαιόδεντρο
τυρί	𐀽	𐀾	λόγχη
δέρμα	𐀿	𐀿	

Αυτήν τήν γραφή
ἐπέτυχε νά ἀποκρυ-
πτογραφήσῃ τό 1952 ὁ
"Άγγλος ἀρχιτέκτων
VENTRIS μέ τήν συνερ-
γασία τοῦ ἑλληνιστοῦ
ΤΣΑΝΤΓΟΥΪΚ, ὁ ὁποῖος
ἔχει γράψει σχετικῶς:
«Όλοι οἱ Έλληνες πρέ-
πει νά σέβωνται τό κομ-

μάτι αὐτό τοῦ μαυρισμένου πηλοῦ γιατί αὐτό κατ' ἐξοχήν ἔπεισε τόν κό-
σμο ὅτι οἱ δημιουργήσαντες τόν μυκηναϊκό πολιτισμό ἦσαν οἱ Έλληνες. Ἡ
γλῶσσα πού μιλοῦσαν 1700 χρόνια πρὶν νά γεννηθῇ ὁ Χριστός, εἶναι μέ μι-
κρές διαφορές, ἡ ἴδια γλῶσσα μέ τήν ἑλληνική πού μιλιέται σήμερα. Καί ...
ὑπάρχουν ἀκόμη πολλά πού δέ τα ξέρουμε γιά τίς ἀπαρχές τῆς ἑλληνικῆς
γλῶσσας... ».

Ἡ Γραμμική Β ἀποτελεῖται ἀπό 88 σημεία. Κάθε ἓνα ἐκφράζει μία συλ-
λαβή. Εἴτε μόνο φωνῆεν, εἴτε σύμφωνο καί φωνῆεν μαζί. Τά τελικά σύμφω-
να δέν σημειώνονται. Γι' αὐτό διαβάζουμε Α ΝΕ ΜΟ στή θέση τοῦ
ΑΝΕΜΟΣ. Για τὰ ὑγρά Λ καί Ρ ὑπάρχει ἓνα μόνο σημείο. Γράφεται ΣΕ ΡΙ
ΝΟ ἀντί ΣΕΛΙΝΟ. Οἱ περισσότερες λέξεις μᾶς εἶναι γνωστές:

ΡΑ ΠΕ ΤΕ ράπτῃς, Ε ΡΕ ΜΟ ἔρημος, ΤΕ ΜΕ ΝΟ τέμενος, ΤΟ ΡΑ ΚΕ θώ-
ρακες, ΚΥ ΜΙ ΝΟ κύμινο, ΡΕ Υ ΚΟ λευκό, ΚΙ ΤΟ χιτών.

Κατά τήν διαδικασία τῆς πνευματικῆς ἐξελίξεως τῶν Έλλήνων, συ-
νέβη καί ἓνα ἄλλο συγκλονιστικό πολιτισμικό γεγονός: ἡ μεταστροφή
τοῦ τρόπου τῆς γραφῆς. Ἐνῶ οἱ μέχρι τότε, ἀλλά καί οἱ σημερινές
"σημιτικές" γραφές ἔχουν φορὰ γραφῆς ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά, ἡ
Έλληνική γραφή ἐστράφη (σύμφωνα μέ τήν μεταστροφή τῆς πνευμα-
τικῆς λειτουργίας τῶν Έλλήνων), ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιά. Ὁ τρό-
πος πού ἀρχίζουν νά γράφουν οἱ Έλληνες συμφωνοῦσε μέ τίς λει-
τουργικῆς πνευματικῆς ἐξελίξεις τοῦ ἐγκεφάλου τους. Ὅπως τὸ ἀρι-
στερό ἐγκεφαλικό ἡμισφαίριο (νοητικό) ἐπόπτεψε ἀπὸ ἀριστερά τὸ δε-
ξιό (τὸ συναισθηματικό), ἔτσι καί ὁ τρόπος τῆς γραφῆς τους ἐστρά-

φη ἀπὸ ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιά. Ἡ εἰσαγωγή καί στήν γραφή τῶν
φωνηέντων, δέν ἦταν τίποτε ἄλλο ἀπὸ τήν ἐλεύθερη πλέον συναισθη-
ματικὴ ἔκφρασι τοῦ ψυχισμοῦ τῶν Έλλήνων... Τὰ φωνήεντα, ἐπιφωνή-
ματα, στήν οὐσία εἶναι συναισθηματικῆς ἐκδηλώσεις τοῦ συναισθημα-
τικοῦ (δεξιοῦ) καί ἐσωτερικοῦ ἐγκεφάλου. Ἡ Έλληνική εἶναι ὁ θρίαμβος
τῶν φωνηέντων.

Ὁ G. MURRAY, καθηγητῆς στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ὁξφόρδης, γράφει:

"Ἡ ἑλληνική εἶναι ἡ τελειότερη γλῶσσα... μιὰ σκέψις μπορεῖ νά δια-
τυπωθῇ μέ ἄνεσι καί χάρι στήν ἑλληνική, ἐνῶ γίνεται δύσκολη καί βα-
ρεὶά στήν Λατινική, Ἀγγλική, Γαλλική, Γερμανική... Ἡ Έλληνική εἶναι
ἡ τελειότερη γλῶσσα, ἐπειδὴ ἐκφράζει τίς σκέψεις τελειοτέρων ἀνθρώ-
πων." "The value of Greece to the future of the World.."

Ἀλλὰ καί ὁ ἱστορικός Δωσιάδης, ὁ ὁποῖος κατήγετο ἀπὸ τήν Κρή-
τη, εἰς τὸ ἔργον του "Κρητικά" ὅπου πραγματεύεται τήν τοπικὴ ἱστορία
τῆς Μεγαλονήσου, ἀποδίδει τήν εὔρεσι τοῦ ἀλφαβήτου εἰς τοὺς
Κρήτας.¹¹ Πληροφορίες περὶ τῆς συγγραφῆς τοῦ Δωσιάδου μᾶς παρέ-
χουν ὁ Ἀθηναῖος καί ὁ Πλίνιος· τὸ πρωτότυπον ἔργον "ἀπωλέσθη".

Μία ἀπὸ τίς πρῶτες λέξεις πού ἀνεγνώρισε ὁ Βέντρης (κι ἄς ξεκι-
νοῦσε κι αὐτὸς ὅπως ὅλοι μέ τήν πεποίθησι ὅτι δέν ἐπρόκειτο γιά
ἑλληνικά) ἦταν ἡ λέξις ποιμήν. Σιγὰ σιγὰ, ἡ μία μετὰ τήν ἄλλη, ἀρχι-
σαν νά ἔρχωνται στὸ φῶς ἑλληνικῆς λέξεις ὄχι ἀπλῶς γνώριμες, ἀλλὰ
καθημερινές. Ἐρημος, τέμενος, θώρακες, λευκός, δῆμος, θυγάτηρ, χαλκός,
χρυσός, ἱερεὺς, τοξότης, πέδιλα περυσινά, χιτών, κυνηγέτης, μέλι, μά-
ραθο, κύμινο, σπασάμι, ἔλαι-*F*-ον, οἶνος, μέ τὸ ἀρχαιότατο ἑλληνικὸ γράμ-
μα *F* -δίγαμμα- στήν ἀρχή (Φοῖνος) τοῦ ὁποίου ἡ προφορὰ ἔμοιαζε μέ
ἐλαφρὺ βῆτα καί μέ αὐτὴν ἀκριβῶς τήν προφορὰ ἔχει διατηρηθῇ, μέσω
τῆς Λατινικῆς (*vinum*) στίς δυτικῆς γλῶσσες: *vino* λέγεται ὁ οἶνος ἰτα-
λικά καί ἰσπανικά, *vin* στὰ γαλλικά, *Wein* στὰ γερμανικά καί *wine*
στὰ ἀγγλικά (καί ὄχι μόνον· βλ. λῆμμα "*vin*" στὸ Βιβλίον ΕΛΛΗΝ
ΛΟΓΟΣ - Πῶς ἡ Έλληνική γονιμοποίησε τὸν Παγκόσμιον λόγο).

11. "Δωσιάδης δὲ ἐν Κρήτῃ φησὶν εὑρεθῆναι αὐτὰ τὰ γράμματα". (Frg. Bekker anecd. -T.L.G.)

Χαραγμένα στις πινακίδες αναγνωρίστηκαν ακόμη: Τοπωνύμια (Κνωσός, Ἀμνισός). Κύρια ονόματα (Διόνυσος, Εὐμήδης, Πρωτεύς, Γλαῦκος, Ξοῦθος, Ἐκτωρ, Λατώ, Κάστωρ, Εὐδαμος, Ὀρέστας, Ἀθάνα πότνια...). Προθέσεις (ἀμφί, πρό), γραμματικοί τύποι ἀπίστευτα ἀνθεκτικοί στὸν χρόνο ("τὰ δεδομένα", "δεδεμένα ξίφη"). Ἀριθμητικά διαμορφωμένα ἤδη στὸν σημερινό τους τύπο ἀπὸ τὰ μέσα τῆς δευτέρας χιλιετίας π.Χ. ΚΕ ΤΟ ΡΟ τέσσαρα, ΤΙ ΡΙ ΠΟ τρίπους, Ε ΝΕ ΦΟ ἑννέα, ΦΙ ΚΑ ΤΙ εἴκοσι (βείκατι δωρικά). Ὅκτὼ πτώσεις οὐσιαστικῶν (ἐκτὸς ἀπὸ τὶς πέντε γνωστές, ἐπὶ πλέον ἀφαιρετική, τοπική, ὀργανική).¹² Ἀλήθεια, ἀπὸ πόσο βαθιὰ μέσα στὸν χρόνο πρέπει νὰ ἔρχεται αὐτή ἡ γλῶσσα γιὰ νὰ ἔχη ἤδη γύρω στὸ 1500 π.Χ. (σύμφωνα μὲ τὶς μέχρι σήμερα συμβατικές χρονολογίες) διαμορφώσει 8 πτωτικές καταλήξεις; Μὲ ιδιαίτερη μνεία στὸ ὅτι οἱ καταλήξεις αὐτὲς δὲν ἔχουν ἀλλάξει μέχρι σήμερα!

Ε-ρέ-πα, Ε-ρέ-πα-το (Ἐλέφας, ἐλέφαντος). Διὰ τὸ Λ καὶ τὸ Ρ ὑπῆρχε κοινὸν σύμβολον-.

Πό-με, Πο-μένο, Πο-μέ-νε (ποιμήν, ποιμένος, ποιμένες). -Δὲν ὑπῆρχαν σημεῖα σύμβολα διὰ τὰς διφθόγγους-.

Τὸ σπουδαιότερο ὅμως ἀπ' ὅλην αὐτὴ τὴν ἱστορία εἶναι ὅτι ἀνετράπησαν δόγματα θεωρούμενα μέχρι τότε ἀπαρασάλευτα. Ἀπεδείχθη ὅτι ἡ γλῶσσα ἡ μυκηναϊκὴ περιέχει δωρισμούς πού ἀναιροῦν τὴν πεποίθησι σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ἡ ἐμφάνισις τῶν Δωριέων¹³ στὸν ἑλληνικὸ χῶρο τοποθετεῖται χρονικὰ μετὰ τοὺς Μυκηναίους. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι οἱ Δωριεῖς ὑπῆρχαν ἀνέκαθεν στὴν μυκηναϊκὴ Πελοπόννησο, πρὶν ἀπὸ τὴν ὑποτιθεμένη γύρω στὸ 1200 π.Χ. "εἰσβολή" τους.

Δὲν ὑπάρχει ἀρχαῖον Κείμενον τὸ ὁποῖον νὰ ὁμιλῇ περὶ "Εἰσβολῆς" ἢ "Καθόδου Δωριέων". Ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς ἀναφέρονται εἰς τὴν "Κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν", δηλ. τὴν ἐπάνοδον τῶν ἐκδιωχθέντων ἐκ

12. "Τὴν κληρονομηθεῖσαν" κατάστασιν τῶν 8 πτώσεων διτήρησαν αἱ Ἰνδοευρωπαϊκαὶ γλῶσσαι." (Καθηγ. Γ. Κουρμούλης, "Μορφολογία τοῦ ὀνόματος", Κεφ. Πτώσεις.) (*κληρονομηθεῖσαν", οὐχὶ αὐτοφυή)

13. "Δωριεῖς ἀπὸ τοῦ Δῶρου, υἱοῦ τοῦ Ἑλλήνος, παλαιότερον κατοικοῦντες παρὰ τὸν Ὀλύμπον."

τῆς Πελοποννήσου ἀπογόνων τοῦ Ἡρακλέους, εἰς τὴν προγονικὴν, δωρικὴν ἐκπαλαί, Πελοπόννησον. Κάθοδος σημαίνει ἐπάνοδος, ὁδὸς πρὸς τὰ κάτω, ἐπιστροφή, ἰδίως ἐπάνοδος ἐξορίστου εἰς τὴν πατρίδα του: "Κάθοδος Μυρίων" = ἐπάνοδος, ἐπαναπατρισμός τῶν Μυρίων, ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα. (Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ σήμερα λέμε "ἄνοδος καὶ πτώσις θερμοκρασίας" καὶ ὄχι ἄνοδος καὶ κάθοδος.)

Ἐπρόκειτο διὰ μετακινήσεις αὐτοχθόνων πληθυσμῶν καὶ ὄχι διὰ ξενικὴν εἰσβολήν. Εἶχε δοθῇ μάλιστα χρησμός εἰς τοὺς Ἡρακλείδας ὅτι "πρὸ τοῦ δέοντος κατελθεῖν", δηλαδή ὅτι ἐπέστρεψαν ἐνωρίτερον ἐνῶ ἔπρεπε νὰ ἀναμείνουν ἀκόμη:

«Τελευτήσαντος Ἡρακλέους, οἱ παῖδες αὐτοῦ φυγόντες Εὐρυσθέα, πρὸς Κήρυκα παρεγένοντο. Ὡς δὲ ἐκείνους ἐκδιδόναι λέγοντος Εὐρυσθέως καὶ πόλεμον ἀπειλοῦντος ἐδεδοίκεσαν, Τραχίνα καταλιπόντες, διὰ τῆς Ἑλλάδος ἔφυγον. Διωκόμενοι δὲ ἦλθον εἰς Ἀθήνας καὶ καθεσθέντες ἐπὶ τὸν ἐλέου βωμὸν ἤξιουν βοηθεῖσθαι. Ἀθηναῖοι δὲ οὐκ ἐκδιδόντες αὐτοὺς πρὸς τὸν Εὐρυσθέα, πόλεμον ὑπέστησαν, καὶ τοὺς μὲν παῖδας αὐτοῦ ἀπέκτειναν, αὐτὸν δὲ Εὐρυσθέα φεύγοντα ἐφ' ἄρματος καὶ πέτρας ἤδη Σκειρωνίδας παριπτέοντα, κτείνει διώξας Ὑλλος...

...Ἀπολομένου δὲ Εὐρυσθέως, ἐπὶ Πελοπόννησον ἦλθον οἱ Ἡρακλείδαι καὶ πάσας εἶλον τὰς πόλεις. Ἐνιαυτοῦ δὲ αὐτοῖς ἐν τῇ καθόδῳ παρελθόντος, φθορὰ πᾶσαν Πελοπόννησον κατέσχε, καὶ ταύτην γενέσθαι χρησμός, διὰ τοὺς Ἡρακλείδας ἐδήλου· πρὸ γὰρ τοῦ δέοντος χρόνου αὐτοὺς κατελθεῖν. » (Βιβλιοθ. Ἀπολλοδώρου).

Δηλαδή, ὁ χρησμός πού τοὺς εἶχε δοθῇ "περιμείναντας τὸν τρίτον καρπὸν κατέρχεσθαι" δὲν ἐννοοῦσε καρπὸν γῆς: "οὐ γῆς, ἀλλὰ γενεᾶς καρπὸν τρίτον". Γι' αὐτὸ ὁ ἀπόγονος τοῦ Ἡρακλέους Τήμενος¹⁴ "ἤτοιμαζε στρατόν, καὶ ναῦς ἐπήξατο"¹⁵ ἐνθα νῦν, ἀπ' ἐκείνου, ὁ τόπος Ναύπακτος λέγεται." (Βιβλιοθήκη Ἀπολλοδώρου)

14. "Ἡρακλῆς → Ὑλλος → Κλεοδαῖος → Ἀριστόμαχος → Τήμενος. (Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Τημένου συνέστησαν τὸ Μακεδονικὸν βασίλειον, καὶ ἐξ αὐτῶν οἱ βασιλεῖς τῶν Μακεδόνων ἐκαλοῦντο Τημενίδαι.)

15. Ἐξ οὗ "ναυπηγεῖον".

Ἐλάχιστα παραδείγματα καὶ ἀπὸ ἄλλους συγγραφεῖς:

"Ἡρακλειδῶν κατελθόντων..." (Ἀριστοτ. *Frg. var.* 8,44)

".. μετὰ δὲ τὴν Ἡρακλειδῶν κάθοδον..." (Στράβων *H'*, C 383)

"Ἡρακλείδαις κατιούσιν εἰς Πελοπόννησον..." (Στράβων *H' C*, 357)

"Τὴν εἰς Ἡλείαν κάθοδον, προγονικὴν οὖσαν" (Ἐφορος ἀπ. .18)

"Πρὸς τὴν Κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν..." (Διόδ. *Σικ.* 1,5)

(βλ. καὶ Νέες Ἐποχές, ἐνθετον ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ 5.11.1995, τὶς δηλώσεις τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Σπ. Ἰακωβίδη ὑπὸ τὸν τίτλον "Οἱ ΔΩΡΙΕΙΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΗΡΘΑΝ").

Κάτι ἐξ ἴσου σημαντικό ἐστὶν ὅτι στὶς πινακίδες ἀναφέρεται μῆνας ΔΙΟΣ πού ἐστὶν καὶ μῆνας Μακεδονικός, γεγονός πού φανερώνει τὴν κοινὴ ἑλληνικὴ καταγωγὴ Μυκηναίων καὶ Μακεδόνων.

Τὸ 1930 ἡ γῆ τῆς Ἰθάκης (περιοχὴ Πιλικάτα) ἔδωσε καὶ τὴν δική της μαρτυρία, μὲ ὄστρακα κεραμεϊκὰ τοῦ 2700 π.Χ. πού εἶχαν χαραγμένα συμβολικὰ σχήματα παρόμοια μὲ αὐτὰ τῶν Γραμμικῶν Α καὶ Β. Τὸ 1989, στὸ ὑπ' ἀριθ. 16 τεῦχος τοῦ ἀρχαιολογικοῦ περιοδικοῦ NESTOR, τὸ ὁποῖον ἐκδίδει τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ἰνδιάνας, ὁ καθηγητὴς ΠΩΛ ΦΩΡ ἀνακοινώνει ὅτι στὴν Ἰθάκη τοῦ 2700 π.Χ. μιλοῦσαν καὶ ἔγραφαν ἑλληνικά. Μὲ τὴν βοήθεια χαραγμένης εἰκόνας πλοίου ἐπάνω στὸ ὄστρακο καὶ σὲ σύγκρισί μὲ τὴν ἤδη ἀποκρυπτογραφημένη ΓΓΒ, ὁ καθηγητὴς Φώρ κατάρθωσε νὰ διαβάσῃ: ΝΥΜΦΗ ΜΕ ΕΣΩΣΕ. Ἐδιάβασε ἀκόμη, ἀναγνωρίζοντας ἀριθμητικὰ καὶ συλλαβές: ΙΔΟΥ ΕΓΩ Ο ΑΡΕΑΔΗΣ ΔΙΔΩ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΣΣΑ ΘΕΑ ΡΕΑ 100 ΑΙΓΕΣ, 10 ΠΡΟΒΑΤΑ...

*

Τὸ σημερινὸ ἑλληνικὸ ἀλφάβητο ἐστὶν τὸ ἐπικρατήσαν ἰωνικὸν - ἄττικόν. Ἡ κάθε ἑλληνικὴ πόλις-κράτος διέθετε ἰδικόν της ἀλφάβητον. Οἱ πολὺ μικρὲς παραλλαγές τοῦ κάθε ἀλφαβήτου τὸ ἔκαναν νὰ διαφέρῃ κάπως ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα. Τὸ ἸΩΝΙΚΟΝ εἶχε ἀρχικῶς 27 γράμματα, 3 ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀπεβλήθησαν ἤδη ἀπὸ τὸ 403 π.Χ. ἐπὶ ἄρχοντος Εὐκλείδου, τῇ ἐισηγήσει τοῦ πολιτικοῦ καὶ ῥήτορος Ἀρχίνου. Τὰ

γράμματα τὰ ὁποῖα ἀφηρέθησαν εἶναι τὸ δίγαμμα, τὸ κόππα καὶ τὸ σαμπι.

Τὸ ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΟΝ διέθετε 24 γράμματα, τὸ ΚΡΗΤΙΚΟΝ 21, τῆς ΜΙΛΗΤΟΥ 24, τὸ ΧΑΛΚΙΔΙΚΟΝ 25. Αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ χαλκιδικὸν ἀλφάβητον παρέλαβαν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας ἀποίκους τῆς Κύμης, οἱ κάτοικοι τοῦ Λατίου τῆς Ἰταλίας καὶ τὸ ἐχρησιμοποίησαν προσαρμόζοντάς το στὴν γλῶσσα τους. Τὸ ἀλφάβητον αὐτὸ τὸ ὁποῖον σήμερα ὀνομάζεται "Λατινικόν" καὶ χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τὰ 3/5 τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς, εἶναι τὸ ἑλληνικόν-χαλκιδικόν τὸ ὁποῖον διέδωσε ἡ Ρώμη κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κοσμοκρατορίας της.

Ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν ἀλφάβητον κατάγονται ἀκόμη τὸ Ἑτρουσκικόν, τὸ Κυριλικόν, τὸ ἀρχαῖον Φρυγικόν, τὸ ἀλφάβητον τῆς Λυκίας, τὸ Λυδικόν (καὶ ἄλλα ἀλφάβητα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας), τὸ Ἀρμενικόν, τὸ Κοπτικόν, τὸ Γοτθικόν, τὸ Ρουνικόν κ.ἄ.

Εἶναι φανερό ὅτι οἱ ἀπαρχές τῆς ἑλληνικῆς γραφῆς, ὅπως καὶ οἱ ἀπαρχές τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, χάνονται στὰ βάθη τῆς Προϊστορίας. Ἡ πινακίδα τοῦ Δισπηλίου τῆς Καστοριάς, τὴν ὁποία ὁ καθηγητὴς κ. Γ. Χουρμουζιάδης ἀνέσυρε στὶς 11 Αὐγούστου τοῦ 1993, ἐχαρακτηρίσθη ὡς ἡ πρώτη γραφὴ τοῦ κόσμου, ἀφοῦ οἱ ἀρχαιομέτραι τόσο τοῦ Ἰδρύματος ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ ὅσον καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ, τὴν ἐτοποθέτησαν μὲ ἀκρίβεια στὸ 5250 π.Χ. Ὁ ἴδιος ὁ καθηγητὴς Χουρμουζιάδης στὸ βιβλίο του "Τὸ Δισπηλιὸ τῆς Καστοριάς" (Ἐκδ. ΚΩΔΙΚΑΣ, Θεσσαλονίκη 1996 σελ. 46) ἐπισημαίνει τὴν "παρουσία ἐνδείξεων πρώιμης γραφῆς, πού ἡ ἐνδεχόμενη ἀποκρυπτογράφησή της μπορεῖ νὰ σημαίνει ἱστορικῆς σημασίας "ἀποκαλύψεις" καὶ ἀναφέρει ὅτι "γὰρ τὴν σημασίαν τῆς γραπτῆς πινακίδας γίνεται ξεχωριστὴ μελέτη, ἡ ὁποία καὶ θὰ δημοσιευθεῖ". Θεωρεῖται βέβαιον, ὅτι σὰν διαβασθῇ ὁ "φθεγγόμενος πίναξ" τῆς Καστοριάς, ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα θὰ κερδίσῃ αὐταπόδεικτα τούλάχιστον 3 ἐπὶ πλέον χιλιετίες, δικαιώνοντας τὸν Τζῶν Τσάντγουϊκ, ὁ ὁποῖος ἔχει δηλώσει ὅτι δὲν γνωρίζουμε ἀκόμη τὶς ἀπαρχές τῆς γλώσσας μας.

Θὰ ἀποτελοῦσε παράλειψι νὰ μὴν ἀναφερθῇ ἐδῶ ὅτι οἱ παλαιότερες ἐπιγραφές τῆς κινεζικῆς ἀνάγονται στὸ 1450 π.Χ. ἐνῶ τὰ πιὸ πα-

ληὰ γραπτὰ μνημεία τῆς ἐβραϊκῆς χρονολογοῦνται γύρω στὸ 700 π.Χ.¹⁶ Τὰ ἀρχαιότερα Κείμενα τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης ἀνάγονται στὸν 8ον μ.Χ. αἰῶνα, τῆς γερμανικῆς στὸν 4ον αἰ. μ.Χ. (μετάφρασις τῶν Γραφῶν ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Οὐλφίλα), τῆς δὲ Γαλλικῆς ἀνήκουν στὸν 9ον μ.Χ. αἰ. (Les Serments de Strasbourg). Τὸ παλαιότερο ἰταλικὸ Κείμενο εἶναι μία σύντομη "καντιλένα" τοῦ 1150 μ.Χ., ἐνῶ τὰ παλαιότερα ἰσπανικὰ ἀνάγονται στὸν 10ον αἰ. μ.Χ.¹⁷ καὶ τὰ Πορτογαλικά στὸν 12ον.

Σύγχρονη σχεδὸν μὲ τὴν πινακίδα τῆς Καστοριᾶς εἶναι ἡ "κροκάλη τῆς Καυκανιάς"· οἱ ἀρχαιολόγοι Πολ. Ἀραπογιάννη, Γ. Ράμπαχ καὶ Λ. Γκόνταρτ τὴν ἀνέστυραν τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1994 καὶ ἡ ἐπιγραφή της θεωρεῖται Μυκηναϊκή. (Σχετικὴ ἀνακοίνωσις εἰς τὴν Ἀκαδημ. τῶν Ἀθηνῶν, Πρακτικά 1995, τόμος 7ος). Ἀκολουθεῖ καὶ τρίτη ἀνακάλυψις: τὸ ὄστρακο τοῦ 5500 π.Χ. μὲ ἐλληνικὴ γραφή τὸ ὁποῖον ἀνευρέθη στὴν ἐρημονησίδα Γιοῦρα τῶν Σποράδων, ἀπὸ τὸν ἀρχαιολόγο Ἀδαμ. Σάμψων. Στὴν ἐπιφάνειά του διακρίνονται εὐκρινῶς τὰ γράμματα Α, Υ, Δ, ἄγνωστον βεβαίως μὲ ποῖαν φωνητικὴν ἀξίαν.

Γιὰ ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους καταρρίπτεται καὶ ἡ λανθασμένη θεωρία ὅτι τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη, ὅπως καὶ οἱ Ὀρφικοὶ Ὕμνοι, μετεδίδοντο ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν προφορικῶς μέχρι τὴν ἐπὶ ἀρχοντος Πεισιστράτου (ΣΤ' αἰ.π.Χ.) περισυλλογὴ καὶ καταγραφὴ τους. Βεβαίως, εἶναι πρακτικῶς ἀδύνατον τόσες χιλιάδες στίχων μὲ λεπτομερεῖς περιγραφὰς καὶ καταγραφὰς, σύνθετα ἐπίθετα, πληθῶρα ὀνομάτων καὶ τοποθεσιῶν, ἄφρονον ποιητικὸν μέτρον ("δακτυλικὸν ἐξάμετρον"), νὰ διατηροῦνται καὶ νὰ μεταφέρονται ἐπὶ αἰῶνες μὲ τόση ἀκρίβεια. Ὅπως χαρακτηριστικὰ ἀναφέρει ὁ καθηγητὴς Τζ. Χάιγκετ (Ἡ κλασσικὴ παράδοσις - Ἐκδ. ΜΙΕΤ) "ἓνα τέτοιο ποίημα σὰν τὴν Ἰλιάδα, ἀδύνατον νὰ εἶχε παραδοθῇ χωρὶς γραφή". Ὁ Χόρστ Μπλάνκ (Τὸ βιβλίον στὴν Ἀρχαιότητα - Ἐκδ. Παπαδήμα σελ. 148) τονίζει: "σήμερα ἓνα μεγάλο μέρος φιλολόγων κλίνει πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἡ σύνταξις τῶν ὁμη-

16. Βλ. ΓΡΑΦΗ, Ἡ ΜΝΗΜΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ, Ἐκδ. ΔΕΛΗΘΑΝΑΣΗ σελ. 54.

17. Βλ. Τζ. Χάιγκετ, "Ἡ Κλασσικὴ Παράδοσις", Ἐκδ. ΜΙΕΤ σελ. 734.

ρικῶν ἐπῶν εἶχε ἤδη καταστήσει ἀπαραίτητη τὴ γραπτὴ παγίωσις τοῦ κειμένου... οἱ ῥαψωδοὶ κουβαλοῦσαν μαζί τους τὸ γραπτὸ χειρόγραφο ἀντίτυπὸ τους". Καὶ ἡ Ζακλὶν ντὲ Ρομιγὺ εἶναι κατηγορηματικὴ: "Ὀμηρος καὶ γραφὴ συνυπάρχουν". (Γιατὶ ἡ Ἑλλάδα, Ἐκδ. ΤΟ ΑΣΤΥ, σελ. 28).

Σχετικῶς, τὸ Λεξικὸν Σουΐδα (τοῦ ὁποῖου ὁ συγγραφεὺς ἢ οἱ συγγραφεῖς ὅταν τὸ συνέτασσαν εἶχαν τὴν δυνατότητα νὰ συμβουλευθῶνται συγγράμματα τῶν ἐλληνικῶν Βιβλιοθηκῶν πρὶν αὐτὲς λεηλατηθῶν καὶ πυρποληθῶν) μεταξύ πολλῶν ἄλλων μᾶς παρέχει, ἐνδεικτικὰ, καὶ τὶς ἐξῆς πληροφορίες:

".... ὁ Ὀμηρος ἔγραψε τὴν Ἰλιάδα οὐχ ἅμα, οὐδὲ κατὰ τὸ συνεχές, καθάπερ σύγκειται, ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἐκάστην ῥαψωδίαν γράψας καὶ ἐπιδειξάμενος ἐν τῷ περινοστέϊν τὰς πόλεις, τροφῆς ἐνεκεν ἀπέλιπεν..."

Διασώζεται Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Ἐπιγραφή (ΕΛΛΗΝ. ΑΝΘΟΛ. 16.292-293 T.L.Gr.) τὴν ὁποῖαν ὑπογράφει ἡ διάσημη ἐκ Τεγέας ποιήτρια Ἀνύτη (Δ' αἰ. π.Χ. ἡ ἐπιλεγομένη «θῆλυς Ὀμηρος». Στὴν ἐπιγραφή αὐτὴ ἡ Ἀνύτη ἐκφράζει τὸν θαυμασμόν της πρὸς τὸν θεῖον Ὀμηρον ὁ ὁποῖος «ἔγραψε», «ἐχάραξε», τὰ δύο ἔπη, τὸν Ἰλιακὸν πόλεμον καὶ τὸν Νόστον τοῦ Ὀδυσσεύς:

"Υἱέ Μέλητος, Ὀμηρε, σύ γάρ κλέος ἐν Ἑλλάδι πάσῃ...
δισσὰς ἐκ στηθέων γραψάμενος σελίδας. ὕμνεϊ δ' ἡ μὲν νόστον Ὀδυσ-
σῆος πολὺπλαγκτον, ἡ δὲ τὸν Ἰλιακὸν Δαρδανιδῶν πόλεμον. Τίς ποτ'
ὁ τὸν Τροίης πόλεμον σελίδεσσιν χάραξας; ..." (σελίς, ἐτυμ. ἐκ τοῦ
ὕλη=δάσος, ξυλεία, σημαίνει ξύλινη πινακὶς ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐχάραττον,
ἔγραφον γράμματα).

Αὐτὲς ἀκριβῶς τὶς γραμμένες ῥαψωδίες συγκέντρωσε ἀργότερα ὁ Πεισίστρατος καὶ προέβη εἰς τὴν πρώτην ἐπίσημην ἐκδοσί τους. Ὁ αὐστηρὸς καὶ ἀκριβολόγος Κικέρων, πού ζυγίζει τὴν κάθε του λέξι, μετὰ τὶς σπουδὲς του στὶς ἀθηναϊκὰς σχολὰς, εἰς τὸ ἔργον του DE ORATORE (III, 137) καταγράφει καὶ κυριολεκτεῖ:

Ἡ Μοῦσα Καλλιόπη παραδίδει στὸν Ὅμηρο τίς πινακίδες ὅπου θὰ γράψῃ τὰ ἔπη του. Ἀρχαία σαρκοφάγος (Λοῦβρο)

"PISISTRATUS, PRIMUS HOMERI LIBROS CONFUSOS ANTEA, SIC DISPOSUISSE... UT NUNC HABEMUS".

Δηλ.: Ὁ Πεισίστρατος πρῶτος συνήθροισε τὰ βιβλία τοῦ Ὁμήρου ποὺ ἦσαν μέχρι τότε ἀνακατωμένα, καὶ ἔτσι τὰ ἔχουμε.

Ὁ Στέφανος Βυζάντιος ἀναφέρει:

"Φασὶν ὅτι Ὁμηρος ἐν Βολισσῶ ἐπ' ἄκρον Χίου πλησίον, τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο, ὡς Ἐφορος". 18

Ὁ λατῖνος ἱστορικός Τάκιτος δίνει κι αὐτὸς τὴν δική του μαρτυρία περὶ ὑπάρξεως ἀρχαιοτάτης ἑλληνικῆς γραφῆς: ...

"...ARCADE AB EVANDRO DEDICERUN LITTERAS ET FORMA LITTERIS LATINIS".

18. Ἱστορικός τοῦ Δ' π.Χ. αἰ. μαθητὴς τοῦ Ἰσοκράτους.

Καὶ μόνον ἀπὸ αὐτὸ τὸ χωρίον συνάγεται ὅτι μαθήματα γραφῆς εἶχαν πάρει οἱ Λατῖνοι ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν μεταφορὰ τοῦ Χαλκιδικοῦ ἀλφαβήτου στὴν Δύσι, ὅταν ὁ Ἀρκὰς Εὐάνδρος, κατὰ τὰ μέσα τῆς Β' χιλιετίας π.Χ. ἔθεσε τίς βάσεις τοῦ πρώτου πολισματος τῆς Ῥώμης. Τὸ αὐτὸ καταθέτει καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Λυδός (Περὶ μέτρων 1,9): «Εὐάνδρος πρῶτος γράμματα ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, τὰ λεγόμενα Κάδμου, εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐκόμισεν».

Καὶ ὁ Διον. Ἀλικαρνασσεύς:

"...καὶ γραμμάτων χρῆσιν εἰς Ἰταλίαν πρῶτοι διακομίσαι Ἀρκάδες."

(A33,4)

"Γράμματα δὲ τοὺς περὶ τὸν Εὐάνδρον ἐδίδαξεν Ἡρακλῆς".

(Actia Romana et Graeca Πλουτ. 278)

Ὁ Ἀθ. Σταγειρίτης (Ὁγυγία-περὶ Καρμέντης) γράφει ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ Εὐάνδρου, ἡ Καρμέντις, *"αὐτὴ μετεσχημάτισε τὰ λατινικά ἐκ τῶν ἑλληνικῶν"*. Καὶ ἐπειδὴ ἔλεγε τοὺς χρησμοὺς διὰ στίχων, ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθησαν οἱ στίχοι *"carmina"* καὶ τὸ ποίημα *"carmen"*. Πρὸς τιμὴν τῆς καθιερώθησαν οἱ ἑορτὲς Καρμεντάλια κατὰ τὴν 10ην Ἰανουαρίου.

Ἐξ ἄλλου ὁ Βιργίλιος, εἰς τὸ Γ' - 288 τῆς Αἰνεϊάδος, ἐμφανίζει τὸν Τρῶα (ᾧθεν Ἑλληνα)¹⁹ Αἰνεΐαν νὰ ἀφιερῶνῃ εἰς τὸν ναὸν τὴν Ἀβαντίαν ἀσπίδα χαράσσοντας στίχον ἀναθηματικόν:

Ἀσπίδα κοίλου χαλκοῦ, φόρημα τοῦ μεγάλου Ἀβαντος, ἐμπήγῃ εἰς τὰς ἑναντι παραστάδας καὶ σημειῶ ἐμμέτρως.

«Ο ΑΙΝΕΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΑΝΑΟΥΣ ΤΟΥΣ ΝΙΚΗΤΑΣ ΑΥΤΑ ΤΑ ΟΠΛΑ» (AENEAS HAEC DE DANAIIS VICTORIBUS ARMA)

Ὁ δὲ Προμαθίδας ὁ Ἡρακλεώτης ἀφηγεῖται ὅτι *"...ἐστὶν ἰδεῖν ἐν Καπύῃ πόλει τῆς Καμπανίας ἀνακείμενον τῇ Ἀρέμιδι ποτήριον, ὅπερ λέγουσιν ἐκεῖνοι Νέστορος γεγονέναι· ἔστι δὲ ἀργύριον, χρυσοῖς γράμμασιν ἐντετυπωμένα ἔχον τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη"*. (T.L.G. Προμαθίδας ἱστορικός FRG.7).

19. Περὶ ἑλληνικῆς καταγωγῆς τῶν Τρώων, βλ. βιβλίον Ἑλλ. Ἀγωγῆς Α' Κύκλου Σπουδῶν, Μάθ. 22ον. ("... καὶ τὸ τῶν Τρώων ἔθνος ἑλληνικόν, ἐκ Πελοποννήσου ποτὲ ὠρμημένον...") -Διον. Ἀλικ. Ρωμ. Ἀρχ. Α. 61 καὶ ἐξ.-

Γράφει ο Μιστριώτης (Β' 20):

"Τότε ἐχαράχθησαν αἱ πολυθρύλητοι ἐπιγραφαὶ ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου εἶναι ζήτημα· διότι ὁ μὲν Πλούταρχος ἀποδίδει τὴν χάραξιν τῷ Θησεῖ, ὁ δὲ Στράβων (Γ' 171) τοῖς ἐξελαθεῖσιν Ἴωσι καὶ τοῖς κατασχοῦσι τὴν Πελοπόννησον. Ὅπως δὴποτε αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται εἶναι λίαν ἀρχαῖαι".

"...Ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Γαδεύροις, -στήλας- ὀκταπῆχεις, ἐν αἷς ἀναγέγραπται τὸ ἀνάλωμα τῆς κατασκευῆς τοῦ ἱεροῦ... ἔθος γὰρ παλαιὸν ὑπῆρχε τὸ τίθεσθαι τοιοῦτους ὅρους, καθάπερ οἱ Ῥηγῖνοι τὴν στυλίδα ἔθεσαν τὴν ἐπὶ τῷ πορθμῷ (τῆς Μεσσήνης) κειμένην.. "

(Στράβων Γεωγρ. Γ' C 170, 171)

"Μουσαῖος Θηβαῖος Θαμύρα υἱός, γεγωνώς πολλῶ πρό τῶν Τρωικῶν, ἔγραψε μέλη καὶ ᾄσματα." (Σουΐδας)

Ὁ Ἀπολλόδωρος μᾶς γνωρίζει ὅτι ὁ Οἶαξ, κατὰ τὸν Τρωικὸ πόλεμον, ἔγραψε τὴν εἰδησι τοῦ θανάτου τοῦ ἀδελφοῦ του, τοῦ Παλαμήδη, ἐπάνω σὲ πηδάλιον, τὸ ὁποῖον τὰ θαλάσσια ρεύματα μετέφεραν στὸν πατέρα τους, τὸν Ναύπλιο.

Ὑπενθυμίζουμε καὶ τὴν πλαστή ἐπιστολὴ βάσει τῆς ὁποίας κατεδικάσθη ὁ Παλαμήδης, ὡς ἐλθὼν εἰς προδοτικὴν συνεννόησιν μὲ τοὺς Τρῶας.

Ὁ Εὐριπίδης στὴν ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ παρουσιάζει τὸν Ἀγαμέμνονα νὰ γράφῃ, νὰ σβήνῃ καὶ νὰ ξαναγράψῃ μέχρι πού νὰ μπορέσῃ νὰ συντάξῃ μὲ εὐσχημο τρόπο τὴν ἐπιστολὴ μὲ τὴν ὁποία θα καλοῦσε τὴν κόρη του Ἰφιγένεια στὴν Αὐλίδα, διὰ τὰ περαιτέρω. -στίχος 33-. Συγκεκριμένως, τοῦ παρατηρεῖ ὁ Γέροντας ὑπρέτης του: "...Ἐσὺ ὤψω-σες τὸ φῶς τοῦ λυχναριοῦ καὶ γράφεις αὐτὸ τὸ γράμμα πού τὸ κρατεῖς ἀκόμα στὰ χέρια σου, καὶ σβήνεις πάλι τὰ γραμμένα καὶ τὸ σφραγίζεις, καὶ πάλι τὸ ἀνοίγεις καὶ τὸ πετᾷς κατὰ γῆς χύνοντας δάκρυα..."

"Σὺ δὲ λαμπτήρος φῶς ἀμπετάσας δέλτον τε γράφεις τήνδ' ἦν πρό χειρῶν ἔτι βαστάξεις, καὶ ταῦτά πάλιν γράμματα συγχεῖς καὶ σφραγίζεις λύεις τ' ὀπίσω, ρίπτεις τε πέδῳ πεύκην, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέων..."

Καὶ ὁ Ἀγαμέμνων ἀπαντᾷ: "...λόγῳ φράσω σοι πάντα τάγγε-γραμμένα".

"Καὶ ἐν δέλτου πτυχαῖς γράφας ἔπεμψα.." (στ. 98).

Εἶναι προφανές καὶ πάλι, ὅτι μὲ ἀτελεῖ ἡ πρώιμη ιδεογράμματη γραφὴ δὲν ταιριάζει ἡ σκηνὴ οὔτε "δένουν" οἱ παρατηρήσεις.

Ὅλοι οἱ Ἕλληνες δραματοῦργοι παρουσιάζουν τοὺς μυθικοὺς ἥρωας νὰ γράφουν καὶ νὰ ἀποστέλλουν μηνύματα.

Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γράφουν ψεύδη, περὶ τάχα ὑπάρξεως γραφῆς κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνους. Τὸ ἰδιαίτερος εὐαίσθητο καὶ ἐκλεπτυσμένο θεατρικὸ κοινὸ τῆς ἐποχῆς θὰ τοὺς ἤλεγχε, ὅπως ἔκανε πάντοτε. Ἄρα ὅλοι ἐγνώριζαν ὅτι ὑπῆρχε ἀρχαιοτάτη Γραφὴ. Αὐτὸ ἔθεωρεῖτο δεδομένον.

Στὴν Βιέννη, σὲ ξύλινες πινακίδες, σώζεται τόσο ἓνα ἐδάφιο τῆς "Ἐκάλης" τοῦ Καλλιμάχου, ὅσο καὶ τὸ ἀπόσπασμα "144-Pear." τοῦ Σοφοκλέους, ὅπου ὁ Ἀγαμέμνων ἐμφανίζεται νὰ διατάξῃ νὰ διαβάσουν ἀπὸ μία πινακίδα τὸν κατάλογο τῶν Ἑλλήνων ἀρχηγῶν:

"Ἀχαιῶν Σύλλογος. Σὺ δέ, ἐν θρόνοισι, γραμμάτων πτυχὰς ἔχων, νέμε εἴ τις οὐ πάρεστιν..." (Βλ. T.L.G., Frg. Σοφοκλέους)

Ὁ Αἰσχύλος (Ἰκέτιδες 946) παρουσιάζει τὸν μυθικὸ βασιλέα τοῦ Ἀργους νὰ λήῃ στὸν Αἰγύπτιο κήρυκα:

"Ταῦτ' οὐ πίναξιν ἔστιν ἐγγεγραμμένα οὐδ' ἐν πτυχαῖς βιβλίων κατεσφραγισμένα..." ... τὰ ἀκούεις σαφῶς ἐξ ἐλευθέρου στόματος..."

Ὁ Σοφοκλῆς στὶς Τραχίνιες (155) ἀναφέρει ὅτι ἀναχωρῶν ὁ Ἡρακλῆς ἐκ τοῦ οἴκου του, ἀφήνει "δέλτον ἐγγεγραμμένην", περιέχουσιν ξυνηήματα (=μηνύματα).

Ὁ Θησεύς (Εὐριπίδου Ἰππόλυτος 1250) ἀποσφραγίζει τὴν ἐπι-

στολή πού του ἄφησε ἡ σύζυγός του Φαίδρα πρὶν ἀπαγχονισθῇ, ἐρω-
τευμένη μὲ τὸν γιό τοῦ, τὸν Ἰππόλυτο. Στὴν ἐπιστολή αὐτὴν ἡ Φαί-
δρα, ἀπὸ ἐκδίκησης, κατηγορεῖ ἀδίκως τὸν Ἰππόλυτο καὶ ὁ Θησεύς πι-
στεύει τὴν συκοφαντία ὅτι ὁ γιός του "ἔτλη θιγεῖν" τὴν συζυγική
του κλίνη.

Μὲ βαρεῖα κατάρρα, ἐκδιώκει τὸν Ἰππόλυτο ἀπὸ τὴν πατρικὴ οἰκία.
Λίγο ἀργότερα ἕνας ἀγγελιαφόρος ἀναγγέλλει τὸν θάνατο τοῦ Ἰππο-
λύτου μὴ παραλείποντας νὰ δηλώσῃ στὸν Θησεά:

"..οὐ δυνήσομαι ποτὲ πιθέσθαι τὸν σὸν παῖδα ὅπως ἐστὶν κακός,
οὐδὲ εἰ πᾶν γένος γυναικῶν κρεμασθεῖη, καὶ πλήσειέ τις γραμμά-
των, τὴν ἐν Ἰδῇ πεύκην.." δηλ. ἐὰν ἐγέμιζε κάποιος μὲ γράμματα ὅλα
τὰ πεύκινα πινακίδια πού θὰ κατασκευάζονταν ἀπὸ τὰ δένδρα τοῦ
ὄρους Ἰδῆ, ἐγὼ δὲν θὰ ἐπίστευα ὅτι ὁ γιός σου εἶναι κακός, ἀκόμη
καὶ ἂν πάη νὰ κρεμασθῇ ὅλο τῶν γυναικῶν τὸ γένος.

Στὴν "Ἰφιγένεια ἐν Ταύροις", ἡ Ἰφιγένεια χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι οἱ
ξένοι Ἕλληνες πού ἀφίχθησαν ἐκεῖ εἶναι ὁ Ὁρέστης καὶ ὁ Πυλάδης,
τοὺς παραδίδει ἐπιστολὴ νὰ τὴν κομίσουν εἰς Ἄργος: "πορθμεύσειν
γραφὰς πρὸς Ἄργος". Ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ μάλιστα, εἶναι μακροσκελε-
στάτη, πολύπτυχος: "πολύθυροι διαπτυχαί" (στ. 725).

Τὴν κάλυψι τῶν ἐπικοινωνιακῶν ἀναγκῶν διὰ τῆς γραφῆς ("ταχυ-
δρομεῖον"), τὴν τονίζει ὁ Εὐριπίδης καὶ στὴν τραγωδία "Παλαμήδης"
(ἀπόσπ. 578N): "ὥστε οὐ παρόντα, ποντίας ὑπὲρ πλακός, τὰ ἐκεῖ κατὰ
οἴκους, πάντα ἐπίστασθαι καλῶς". (=ὥστε καὶ ἐὰν κάποιος δὲν εἶναι πα-
ρών, νὰ γνωρίζῃ καλὰ τί συμβαίνει εἰς τὸν οἶκον του, ὁ ὁποῖος εὕρσκε-
ται μακριά, πέρα ἀπὸ τὴν θάλασσα). Ἀλλὰ καὶ στὴν "Ἀλκешτι" (962)
ἀναφέρει ὅτι ὁ Ὀρφεὺς εἶχε ἤδη καταγράψῃ τὴν διδασκαλία του σὲ θρα-
κιώτικες πινακίδες: "ἐν σανίσι Θρήσσαις". Καὶ ὁ Διόδωρος μᾶς παρέχει
τὴν πληροφορία ὅτι ὁ ἀρχαιότατος Ὀρφεὺς ἐγνώριζε τὴν γραφὴ:
"...χρήσασθαι τοῖς Πελασγικοῖς γράμμασι τὸν Ὀρφέα, καὶ Προπανίδην
τὸν Ὀμήρου διδάσκαλον..." (Διόδ. Σικελ. Γ 67,5)

Ὁ Ἀλκιδάμας ἐπίσης:

«Γράμματα μὲν δὴ πρῶτος Ὀρφεὺς ἐξήνεγκε, παρὰ Μουσῶν μα-
θὼν, ὡς τὰ ἐπὶ τῷ μνήματι αὐτοῦ δηλοῖ ἐπιγράμματα: "Μουσάων πρό-
πολον τῆδε Ὀρφέα, Θρηῆκες ἔθηκαν... ὃς Ἡρακλῆ ἐξεδίδασεν»

(44, T 123).

Ὑπάρχει καὶ χαραγμένη σχετικὴ Ἐπιγραφή (βλ. TLG Ἑλλην.

Ἀνθολογία Προσάρτημα, Ἐπι-
τύμβια 148):

"Μουσάων πρόπολον τῆδ'
Ὀρφέα Θρηῆκες ἔθηκαν...
Οἰάγρου φίλον υἱόν, ὃς Ἡρα-
κλῆν ἐδίδασεν, εὐρῶν ἀνθρώποις
γράμματα καὶ σοφίην".

Βλ. καὶ Ὠγουγία τ. Α' σλ. 32:

"Ὁ Ἀθηναγόρας ἀναφέρει
ἄλλην Κοσμογονίαν τοῦ Ὀρφέ-
ως.. Λέγουσιν ὅτι αὐτὸς ἔγραψε
πρῶτος τοιαῦτα, καὶ αὐτὸν ἑμι-
μήθησαν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἔλαβον
οἱ ἄλλοι τὰς Θεογονίας, ὡς ὁ
Ἡσίοδος καὶ οἱ λοιποί, καὶ τὰς
ἐνάρξεις τῶν ποιημάτων. Ἐπειδὴ
αὐτὸς ἔγραψε πρῶτον, Μῆνιν
ᾄδει θεὰ Δημήτερος ἀγλαοκάρ-
που. Ὅθεν καὶ ὁ Ὀμηρος καὶ
πάντες οἱ λοιποὶ ἄρχισαν οὕτω
τὰ ποιήματα αὐτῶν." (Ἀπόσπ.
1η Κλήμ. Στρωμ. Ε' 718)

Τὴν τραγικὴ ἱστορία τῆς
Φιλομήλας, τὴν ὁποῖαν ἐβίασε
ὁ ἄνδρας τῆς ἀδελφῆς της, ὁ
Τηρεὺς, καὶ κατόπιν τῆς ἀπέ-
κοψε τὴν γλῶσσα γιὰ νὰ μὴν

Χρυσὸ δακτυλίσχημο περὶ ἀπτον (ἀριθ.
κατ. 12) μὲ ἐγχάρακτα σημεῖα γραφῆς (·).
Ἐσωτερικὴ ὄψη σὲ ὀπτικό μικροσκόπιο.
(τέλη 6ης -4ης χιλιετίας π.Χ.)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ -
"ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑΣ, Ο ΝΕΟΛΙΘΙΚΟΣ
ΘΗΣΑΥΡΟΣ".

Προλογίζει ὁ Εὐάγγελος Βενιζέλος, ὡς
Ὑπ. Πολιτισμοῦ.

τὸν μαρτυρήση, τὴν ἀφηγοῦνται πολλοὶ συγγραφεῖς. Ἡ Φιλομήλα εἰδοποίησε τὴν ἀδελφή της ἐνυφαίνοντας σὲ τεμάχιον ὑφάσματος, ἀντὶ σχέδια, γράμματα: "φωνήεντα γράψασα σοφῶ χιτῶνι." (Νόννου Διονυσιακά 12.75)

"Ὁ Τηρεὺς, Φιλομήλας ἐρασθεὶς, ἔφθειρε ταύτην.. ἡ δὲ ὑφήνασα ἐν πέπλῳ γράμματα, διὰ τούτων ἐμήνυσε Πρόκνη τὰς συμφοράς."
(Ἀπολλόδωρος, Γ' 14,8)

Ὁ Πausanias (Βοιωτ. 31,4) διαβεβαιώνει ὅτι οἱ Βοιωτοὶ τοῦ ἐπέδειξαν ἐφθαρμένην ἐκ τοῦ χρόνου μολύβδινη πλάκα, ὅπου ἦσαν ἐγγεγραμμένα τὰ ἔργα τοῦ Ἡσιόδου: "μόλυβδον ἐδείκνυσαν, ὑπὸ τοῦ χρόνου λελυμασμένον, ἐγγέγραπται δὲ αὐτῷ τὰ ἔργα".

Ὁ Πλούταρχος ἀφηγεῖται εἰς τὸν Βίον Θησέως (20) ὅτι ὁ Θησεὺς ἐπιστρέφοντας ἀπὸ τὴν Κρήτη "καὶ τὴν Ἀριάδην ἔγκυν ἔχοντα", λόγῳ σφοδρᾶς θαλασσοταραχῆς τὴν ἀπεβίβασε εἰς Κύπρον καὶ ὁ ἴδιος ἔσπευσε εἰς τὸ κινδυνεῦον πλοῖον του. Καὶ οἱ Κύπριες γυναῖκες, ἐπειδὴ ἡ Ἀριάδνη "ἀθυμοῦσε" λόγῳ τῆς ἀπουσίας τοῦ Θησέως, τῆς προσεκόμιζαν "γράμματα πλαστά, ὡς τοῦ Θησέως γράφοντος αὐτῇ".

...Αὐτὸ σημαίνει ὅχι μόνον ὅτι ἡ γραφὴ ἦτο γνωστὴ πρὸ τῶν Τρωικῶν, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἦτο εὐρέως διαδεδομένη ὥστε καὶ οἱ γυναῖκες οἱ ὁποῖες ὑπηρετοῦσαν τὴν Ἀριάδνη συνέτασσαν ἐπιστολὰς μὲ μεγάλη εὐκολία. Στὴν Ἑλλάδα ἡ Γραφὴ δὲν ὑπῆρξε προνόμιο κλειστῶν ἱεραικῶν κύκλων, ὅπως στὴν Αἴγυπτο καὶ στὴν Ἰνδία.

Ὁ Αἰσχύλος στοὺς "Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας" καταγράφει σὲ ποιά πύλη ἐκκληρώθη νὰ ἐπιτεθῇ ἕκαστος ἐκ τῶν ἑπτὰ πολιορκούντων ἀρχηγῶν, ἀναφέροντας ὅτι στίς σημαῖες τους, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ σύμβολά τους -οἰκόσημα-, εἶχαν καὶ ἐπιγραφὰς - μηνύματα ἀπειλητικὰ πρὸς τοὺς πολιορκουμένους:

"χρυσοῖς φωνεῖ γράμμασιν, πρήσω πόλιν" -στ. 435-

"γραμμάτων ἐν ξυλλαβαῖς, ὡς οὐδ' ἂν Ἀρης ἐκβάλῃ πυργωμάτων" -στ. 469-

"Τὰ γράμματα λέγει, κατάξω ἄνδρα τόνδε..." -στ. 646-

Ὁ Πολύαινος (Στρατηγήματα ΣΤ, 52) ἀφηγεῖται ὅτι ὁ Σίσυφος, πάππος τοῦ Ὀδυσσέως, ἐπειδὴ ὁ Αὐτόλυκος (ὁ ἄλλος τοῦ πάππου, πατὴρ τῆς μητρός του) τοῦ ἔκλεπτε τὰς βόας, ἐνέτηξε εἰς τὴν χηλὴν τῶν βοῶν λειωμένο μολύβι ὅπου ἐχάραξε γράμματα ἐκτυποῦντα "ΑΥΤΟΛΥΚΟΣ ΕΚΛΕΨΕ", "κατηγοροῦντα -εἰς τοὺς γείτονας- τὴν Αὐτολύκου κλοπὴν". Αὐτὸ δὲν εἶναι μόνον μαρτυρία γραφῆς, ἀλλὰ καὶ μαρτυρία ἐκτυπώσεως, "τυπογραφίας".

Δικαίως λοιπὸν ὁ Διογ. ὁ Λαέρτιος (Βίος Φίλοσ. Α,3) διαμαρτύρεται: "Λανθάνουσι δ' αὐτοὺς τὰ τῶν Ἑλλήνων κατορθώματα, ἀφ' ὧν μὴ ὅτι γε φιλοσοφία, ἀλλὰ καὶ γένος ἀνθρώπων ἦρξε, βαρβάροις προσάπτοντες."

Προσάπτουν, ἀποδίδουν εἰς τοὺς βαρβάρους, τὰ τῶν Ἑλλήνων κατορθώματα.

Ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (Ε, 57) θεωρεῖ ὅτι αἰτία τῆς παρεξηγήσεως αὐτῆς ὑπῆρξε ἡ "ἄγνοια, διὰ τὸν κατακλυσμὸν" (=ἐξ αἰτίας τοῦ κατακλυσμοῦ).

Δι' ἧς αἰτίας πολλαῖς ὕστερον γενεαῖς, Κάδμος ὁ Ἀγήνορος ἐκ τῆς Φοινίκης πρῶτος ὑπελήφθη, (=ἐθεωρήθη) κομίσαι γράμματα εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Μαρτυρίαν ἀρχαιοτάτης γραφῆς²⁰ μᾶς παρέχουν καὶ τὰ διασωθέντα ἀποσπάσματα γύρω ἀπὸ τὸν ἱστορικὸν Δίκτυν, τὰ ὁποῖα ἔχει καταχωρίσει ἡ καθηγήτρια τοῦ Παν/μίου τῆς Καλλιφορνίας Μαρ. Μὰκ Ντόναλντ εἰς τὸν Θησαυρὸν τῆς Ἑλλήν. Γλώσσης ΙΒΥΚΟΣ (Τ.Λ.Γ. 1α, Τ.1):

"Δίκτυς ἱστορικός, ἔγραψεν Ἐφημερίδα Τρωικοῦ διακόσμου. Οὗτος ἔγραψε τὰ περὶ τῆς ἀρπαγῆς Ἑλένης καὶ περὶ Μενελάου καὶ πάσης Ἰλιακῆς ὑποθέσεως.

20. Βλ. καὶ Βιβλία ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ Γ' ἔτους, Μάθ. 17ον, μὲ πολλὰς ἄλλας ἀναφορὰς, ἀρχαῖες καὶ νεώτερες, σχετικὰς πρὸς τὴν ὑπαρξίν ἀρχαιοτάτης Ἑλληνικῆς Γραφῆς. (Α. Τζιροπούλου-Εὐσταθίου, Ἐκδ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ).

Δίκτυς ὁ ἐκ τῆς Κρήτης ὑπεμνημάτισε μετὰ ἀληθείας τὰ προγεγραμμένα καὶ τὰ λοιπὰ πάντα τῶν ἐπὶ τὸ Ἴλιον ἐπιστρατευσάντων Ἑλλήνων. Ἦν γὰρ μετὰ τοῦ Ἰδομενέως τοῦ προμάχου τῶν Δαναῶν τοῦ κατελθόντος εἰς τὸν πόλεμον ἅμα τοῖς ἄλλοις Ἀχαιοῖς. Ὑπογραφεὺς * γὰρ αὐτοῦ τοῦ Ἰδομενέως ἐτύγχανεν αὐτὸς Δίκτυς καὶ ἑωρακῶς ἀκριβῶς τὰ τοῦ πολέμου καὶ συγγραφάμενος, ὥς παρὼν τότε ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις μετὰ Ἑλλήνων.

Ἄτινα καὶ ἐν ταῖς τοῦ Δίκτυος ἐμφέρεται συγγραφαῖς, ὅπερ πόνημα, μετὰ πολλὰ ἔτη Ὀμήρου τελευτῆς καὶ Βεργιλίου, εὐρέθη ἐπὶ Κλαυδίου Νέρωνος βασιλείᾳ ἐν κασσιτερίνῳ κιβωτίῳ. Τῷ δὲ ιγ' ἔτει τῆς βασιλείας Κλαυδίου Καίσαρος ἐπαθεν ὑπὸ θεομηνίας ἡ Κρήτη νῆσος πᾶσα. Ἐν οἷς χρόνοις ἠύρεθη ἐν τῷ μνηματι τοῦ Δίκτυος, ἐν κασσιτερίνῳ κιβωτίῳ, ἡ ἔκθεσις τοῦ Τρωικοῦ πολέμου μετὰ ἀληθείας παρ' αὐτοῦ συγγραφείσα πᾶσα. Ἐκεῖτο δὲ προσκέφαλα τοῦ λειψάνου τοῦ Δίκτυος· καὶ νομίσαντες τὸ αὐτὸ κιβώτιον θησαυρὸν εἶναι, προσήνεγκαν αὐτὸ τῷ βασιλεῖ Κλαυδίῳ· καὶ ἐκέλευσε μετὰ τὸ ἀνοῖξαι καὶ γνῶναι τί ἐστὶ, μεταγραφῆναι αὐτὰ καὶ ἐν τῇ δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ ἀποτεθῆναι αὐτά.

Δίκτυς δὲ ὄνομα Κρής, ὃς παρὰ τυχῶν τῷ Τρωικῷ πολέμῳ, γράφει τε τὰ πραχθέντα ἐκεῖ χαλκοῖς πίναξι καὶ αὐτῶ συνθάπτει· οἱ καὶ εὐρέθησαν χρόνῳ μακρῷ ὕστερον ἐπὶ Νέρωνος, ἐξ ὧν καὶ βιβλίοις κατετέθησαν συμφῶναις κατὰ πάντα Ὀμήρῳ."

[* ὑπογραφεὺς = γραμματεὺς. Ὁ Ἀθ. Σταγειρίτης (Ὡκυγία Β' 372) ἀναφέρει ὅτι καὶ "ὁ Μίνως εἶχε τινὰ Μάρναν γραμματικόν, ὅστις ἐβοήθει αὐτὸν εἰς τὴν συγγραφὴν καὶ διάταξιν τῶν νόμων. Τὸ δὲ ὄνομα αὐτοῦ ἐγένετο περίδοξον εἰς τὴν Κρήτην, ὥστε ὠνόμαζον τὰς παρθένους ἀπ' αὐτοῦ Μάρνας, οἷον κυρίας". -Μυθολ. Βανιέρ Γ' 59- (Μάρνας, ἐτυμ. μάρη = χεῖρ, ἐξ οὗ τὸ λατίν. manus.)]

Καὶ ὁ Ἰωάννης Μαλάλας (Χρονογραφία, 106.5 T.L.G) συμπληρώνει:

"Ὁ σοφώτατος Δίκτυς ὁ ἐκ τῆς Κρήτης ὑπεμνημάτισε μετὰ ἀληθείας τὰ προγεγραμμένα καὶ τὰ λοιπὰ πάντα τῶν ἐπὶ τὸ Ἴλιον ἐπι-

«ΤΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ ΕΠΕΝΟΗΣΑΝ ΚΑΙ ΕΦΗΡΜΟΣΑΝ ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ
ΕΔΩΡΙΣΑΝ ΔΕ ΑΥΤΟ ΕΙΣ ΑΠΑΣΑΝ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑ, ΩΣ ΚΟΙΝΟΝ ΚΤΗΜΑ ΑΥΤΗΣ»
Ἀπόστολος Ἀρβανιτόπουλος, Ἀρχαιολόγος-Ἀκαδημαϊκός

	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
Α	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
Β	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω	
Γ	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω		
Δ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω			
Ε	Ε	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω				
Ζ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω					
Η	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω						
Θ	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω							
Ι	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω								
Κ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω									
Λ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω										
Μ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω											
Ν	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω												
Ξ	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω													
Ο	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω														
Π	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω															
Ρ	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω																
Σ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω																	
Τ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω																		
Υ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω																			
Φ	Φ	Χ	Ψ	Ω																				
Χ	Χ	Ψ	Ω																					
Ψ	Ψ	Ω																						
Ω	Ω																							

στρατευσάντων Ἑλλήνων. ἦν γὰρ μετὰ τοῦ Ἰδομενέως τοῦ προμάχου τῶν Δαναῶν τοῦ κατελθόντος εἰς τὸν πόλεμον ἅμα τοῖς ἄλλοις Ἀχαιοῖς, συγγραφεὺς γὰρ αὐτοῦ τοῦ Ἰδομενέως ἐτύγχανεν ὁ αὐτὸς Δίκτυς καὶ ἑωρακὼς ἀκριβῶς τὰ τοῦ πολέμου καὶ συγγραψάμενος, ὡς παρῶν τότε ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις μετὰ Ἑλλήνων. ὅστις ἐξέθετο καὶ τοὺς προτραπέντας ὑπὸ Ἀγαμέμνονος καὶ Μενελάου βασιλέων καὶ τοὺς ὀπλισμένους καὶ κατελθόντας μετὰ τοῦ στόλου ἐπὶ τὸ Ἴλιον..."

"Ἡ κατὰ Κάδμον καὶ Δαναὸν γραμματικὴ ἐπὶ τε τῶν Τρωικῶν ἠσκειτο, ὡς Δίκτυς ἐν ταῖς ἡμερίσιν φησί, καὶ μέχρι τῶν Εὐκλείδου, τοῦ ἄρξαντος μετὰ ταῦτα, διέμεινε χρόνων..." (δηλ. μέχρι τοῦ 403 π.Χ.). (Syriani Sopatri TLG. 4.42.13).

[Τὸ Κείμενον τοῦ Δίκτυος μετεφράσθη εἰς τὴν λατινικὴν κατ' ἐντολὴν τοῦ Νέρωνος, ὑπὸ τινος Σεπτιμίου. Ἡ μετάφρασις αὕτη ἐχρησιμοποιήθη καὶ ἀπὸ τοὺς βυζαντινοὺς ἱστορικοὺς καὶ χρονογράφους.]

Ὁ Εὐριπίδης, ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι, ἀποδίδει τὴν εὕρεσιν τῶν γραμμάτων εἰς τὸν Παλαμήδην:

"... ἄφωνα καὶ φωνοῦντα συλλαβάς τε θεῖς ἐξεῦρον ἀνθρώποισι γράμματα εἰδέναι".

(Εὐριπ. "Παλαμήδης" ἀποσπ.)

"Παλαμήδης εὔρε γράμματα οὐχ ὑπὲρ τοῦ γράφειν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ γινώσκειν ἃ δεῖ μὴ γράφειν".

(Φιλοστράτου Βίος Ἀπολλωνίου, XXXIV)

"Παλαμήδης Ναυπλίου καὶ Κλυμένης, Ἀργεῖος ἐποποιός. ἦν δὲ οὗτος ἀνεμῖος τοῦ βασιλέως Ἀγαμέμνονος πρὸς μητρός, ἔσχε δὲ εὐφυῶς πρὸς τε φιλοσοφίαν καὶ ποιητικὴν, καὶ εὐρετὴς γέγονε τοῦ ζ' στοιχείου καὶ τοῦ θ καὶ τοῦ φ καὶ τοῦ χ, ψήφων τε καὶ πεσσῶν καὶ κύβων καὶ μέτρων καὶ σταθμῶν. τὰ δὲ ποιήματα αὐτοῦ ἠφανίσθη ὑπὸ τῶν Ἀγαμέμνονος ἀπογόνων..." (Σουίδα)

Ὁ Ἀθ. Σταγειρίτης (Ὡγουγία Δ' 459) γράφει σχετικῶς:

Ὁ Παλαμήδης- "Ἐπαιδεύθη καὶ οὗτος ὑπὸ τοῦ Χείρωνος, καὶ ἐγένετο ἐποποιὸς ἄριστος, καὶ φιλόσοφος εὐφύεστατος· ἐπενόησε καὶ πολλὰ τῶν γραμμάτων: τὸ Π, Φ, Χ. Ἡ τὸ Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ι, Κ, Λ, Μ, Ν, Ο, Π, Ρ, Σ, Τ, Υ.

Ὅθεν ἔλεγεν ὁ Ὀδυσσεὺς χλευαστικῶς πρὸς αὐτόν, νὰ μὴ καυχᾶται καὶ ἐπαίρεται ἐπειδὴ ἤρε τοῦ Υ, διότι σχηματίζουν αὐτὸ καὶ οἱ Γέρανοι ἱπτάμενοι· ὁθεν ὠνόμαζον τοὺς Γεράνους ὄρνεα τοῦ Παλαμήδους. Ἐτι δὲ ἐπενόησε καὶ τοὺς ἀριθμούς, τὸ στρατιωτικὸν σύνθημα, τὰς τάξεις τῶν στρατιωτῶν καὶ διαιρέσεις εἰς τάγματα καὶ λόχους· τοὺς κύβους πρὸς διατριβὴν τοῦ στρατοῦ ἐν τῇ πολιορκίᾳ, τοὺς ὁποίους ἔπαιζε συνήθως μὲ τὸν Θεοσίτην. Ἐτι δὲ ἐγίνωσκε καὶ τὴν ἱατρικὴν καὶ ἀστρονομίαν.. πάνσοφος ὀνομαζόμενος."

"Κόρινθος Ἰλιεύς ἐποποιὸς τῶν πρὸ Ὀμήρου... πρῶτος γράψας τὴν Ἰλιάδα, ἔτι τῶν Τρωικῶν συνισταμένων. Ἦν δὲ Παλαμήδους μαθητής, καὶ ἔγραψε τοῖς ὑπὸ Παλαμήδους εὐρεθεῖσι δωρικοῖς γράμμασιν. Ἐγραψε δὲ καὶ τὸν Δαρδάνου πρὸς Παφλαγόνας πόλεμον, ὡς ἐκ τούτου λαβεῖν καὶ τῆς ποιήσεως πᾶσαν ὑπόθεσιν Ὀμηρον καὶ ἐντάξει τοῖς αὐτοῦ βιβλίοις". (Λεξ. Σουίδα)

"Πόλις ἐστὶ τῆς Σικελίας Ἐγγύιον οὐ μεγάλη, ἀρχαία δὲ πάνυ... Ἰδρυμα λέγεται Κρητῶν γενέσθαι τὸ ἱερόν· καὶ λόγχαῖς τινὰς ἐδείκνυσαν καὶ κρᾶνη χαλκᾶ, τὰ μὲν ἔχοντα Μηριόνου, τὰ δὲ Οὐλίζου, τούτέστιν Ὀδυσσέως, ἐπιγραφάς, ἀνατεθεικότων ταῖς θεαῖς."

(Πλουτάρχου, Βίος Μαρκελλοῦ, 20)

".. χρῆσασθαι τοῖς Πελασγικοῖς γράμμασι τὸν Ὀρφέα καὶ Προναπίδην τὸν Ὀμήρου διδάσκαλον..."

(Διόδ. Σικελ. Γ 67,5)

Ὁ Αἰσχύλος ἀποδίδει γράμματα καὶ ἀριθμούς εἰς τὸν Προμηθεά, ὁ ὁποῖος συμβολίζει γενικῶς τὸν Ἑλληνικὸν Πολιτισμόν:

"Καὶ μὴν ἀριθμόν, ἔσοχον σοφισμάτων, ἐξεῦρον αὐτοῖς, γραμμάτων τε συνθέσεις, μνήμην ἀπάντων".

(Προμηθ. Δεσμ. 459)

Τὰ δέ Ὀρφικά, ἀνάγουν τὰ γράμματα εἰς τὸν Ὀρφέα, διδαχθέντα παρὰ τῶν Μουσῶν:

" Γράμματα μὲν δὴ πρῶτος Ὀρφεύς ἐξήνεγκε, παρὰ Μουσῶν μαθὼν, ὡς τὰ ἐπὶ τῷ μνήματι αὐτοῦ δηλοῖ επιγράμματα." (Frg. Ὀρφ., 123, Kern Βερολίνο 1922)

ΓΡΑΜΜΑΤΑ: "ὅτι ΓΡ.. αμμαῖς καὶ Ξ...υσμοῖς Χ... ἀράσσονται..."

(πρώιμη τεχνική).

LITTERA (Lettres, lettera, letra, letter , Letter...). ἐκ τοῦ lino = ἀλίνω = ἀλείφω..

(μεταγενέστερη τεχνική).

ΕΙΛΑΘΑ
ΕΙΛΑΘΑ

Ὀλίγα περὶ τῆς σημασίας καὶ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων τοῦ ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου²¹

Ὁ Λουκιανός, στὴν *Δίκη φωνηέντων*, ἐπισημαίνει ὅτι πρέπει τὸ κάθε γράμμα *"μένειν ἐφ' ἧς τάξεως τετύχηκε"*. Διότι ὁ *"πρῶτος τοὺς νόμους διατυπώσας"* καθώρισε τὴν ποιότητα καὶ τὴν δύναμι τοῦ καθενὸς καθὼς καὶ ποιοῦ θὰ εἶναι πρῶτο καὶ ποιοῦ δεύτερο.

"...οὐ τῇ τάξει μόνον, διώρισαν τί πρῶτον ἔσται ἢ δεύτερον, ἀλλὰ καὶ ποιότητος, ὅς ἕκαστον ἔχει, καὶ δυνάμεις συνεῖδον."

(Λουκιανός, *Δίκη φωνηέντων* 5)

Ὁ Πλούταρχος ἔχει θέσει πρὸς συζήτησιν παρόμοιο θέμα (Προβλήματα 737 C) ὡς πρὸς τὴν θέσι τοῦ ἄλφα, καὶ μὲ λεπτὴ εἰρωνεία ἀφήνει νὰ διαφανῇ πόσο ἀφελὴς εἶναι ἡ ἄποψις αὐτῶν ποὺ νομίζουν ὅτι τὸ ἄλφα ἐτέθη πρῶτο ἐπειδὴ οἱ Φοῖνικες *"ἄλεφ"* ὀνομάζουν τὸν βοῦν, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται τὸ πρῶτον ἐκ τῶν ἀναγκαίων:

"Τίς αἰτία, δι' ἣν τὸ ἄλφα προτέτακται τῶν στοιχείων... ...φασὶ τὸ ἄλφα πάντων προτάξαι, διὰ τὸ Φοῖνικας οὕτω καλεῖν τὸν βοῦν, ὃν οὐ δεύτερον, οὐδὲ τρίτον, ὥσπερ Ἡσίοδος, ἀλλὰ πρῶτον τίθεσθαι τῶν ἀναγκαίων..."

21. Τόσο τὰ σχήματα ὥς καὶ οἱ ὀνομασίες τῶν γραμμάτων ἔχουν βαθεῖα ὀργανικὴ συνάφεια μὲ τὴν ἐτυμολογία ἀρχαιοτάτων ἑλληνικῶν λέξεων. Αὐτὸ προφανῶς δὲν θὰ συνέβαινε ἐὰν τὰ γράμματα ἦσαν ἐπίσκατα. Γιά περισσότερες πληροφορίες, βλ. σχετικῶς τὰ 2 βιβλία τῆς ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ τοῦ Γ. ἔτους, Μάθ. 17ον. (Α. Τζιροπούλου-Εὐσταθίου).

(Ενώ ο Ήσιόδος αξιολογεί "τὰ ἀναγκαῖα" διαφορετικὰ ἀπ' ὅ,τι οἱ Φοῖνικες: "οἶκον μὲν πρῶτιστα, γυναικὰ τε, βοῦν τ' ἀροτῆρα"
-Έργα, 405-)

Ἀκολουθῶς ὁ Πλούταρχος ἐπεξηγεῖ ὅτι τὸ ἄλφα τίθεται πρῶτον ἐπειδὴ "φύσει", ἐκ τῶν ἐνάρθρων, ἐκφέρεται μὲ ἀπλὸ ἀνοιγμα τοῦ στόματος καὶ ἐκπνοήν.

Τὸ Ἑτυμολογικὸν τὸ Μέγα ἐπεξηγεῖ:

"Ἄλφα τὸ στοιχεῖον, παρὰ τὸ ἄλφω, τὸ εὐρίσκω. Πρῶτον γὰρ τῶν ἄλλων στοιχείων εὐρέθη..."

(Ἄλφῃ ἡ τιμή, ἄλφα τὸ στοιχεῖον) Ἡσύχιος)

(ἄλφάνω = προσπορίζομαι, κτῶμαι, φέρω, εὐρίσκω·

ἄλφῃ = κτήσις, πρβλ. "τιμαλφῇ"· ἄλφισον = ἄλευρον, πρωταρχικὸν διὰ τὴν ζωήν.

Τὰ βασικὰ στοιχεῖα τοῦ σύμπαντος ἔχουν ὀνομασθῇ μὲ λέξεις οἱ ὅποιες ἀρχίζουν ἀπὸ Α: ἀήρ, ἄελιος, αἰθήρ, ἄρουρα, αἶα, ἄλς, ἀρχή, ἄνθρωπος. (Κρατύλος Πλάτωνος, 427 Β: "τὸ δ' αὖ ἄλφα τῷ "μεγάλῳ" ἀπέδωκε").

Καί, ὅπως παρατηρεῖ ὁ Πλούταρχος, "τὰ νήπια ταύτην πρώτην ἀφιέναι φωνήν..." (ἄ...) Γι' αὐτὸ ἀρχίζουν ἀπὸ ἄλφα οἱ λέξεις ἀνοιγῶ, ἀλαλάζω, αἶω, αὐλῶ, ἄδω, αἶρω...

Οἱ Σημιτοφοῖνικες ὁμως, οἱ ὅποιοι δὲν εἶχαν τὴν δυνατότητα νὰ κατοικήσουν ὅλα αὐτά, ὠνόμασαν ἀπλῶς τὸν βοῦν "ἄλεφ", ἐκ τοῦ ἄλφῃ = κτήσις, περιουσία.

Αὐτὸ γίνεται περισσότερο ἐμφανὲς καὶ κατανοητό, ἀπὸ τὸν στίχο τοῦ Ὁμήρου "παρθέναι ἄλφεσίβοιαι ὠρχοῦντο" (=ἐχόρευαν παρθένες ἄλφεσίβοιες) -Σ, 593-

ἄλφεσίβοιος: ἐκ τοῦ ἄλφάνω = ἀποκτῶ, +βοῦς.

Δηλαδή παρθένες τόσο ὁμορφες ὥστε νὰ ἀποκομίζουν εἰς τοὺς γονεῖς τους "πολλὰ βόδια" ὡς δῶρα ἐκ μέρους τῶν μνηστήρων (ἓνα εἶδος "προίκας" ποὺ ἐπλήρωνε ὁ μελλοντικὸς σύζυγος εἰς τὸν πενθερόν).

Οἱ βάρβαροι, ἐκ τῆς συνεφορᾶς -συνεκδοχῆς "ἄλφαίνω + βοῦς", προσέδωσαν εἰς τὸ "ἄλφα" τὴν ἔννοια τοῦ βοδιοῦ· καὶ τὸ εἶπαν "ἄλεφ" (Ι)

Ἐνα ἄλλο ἐπιχείρημα ποὺ προβάλλεται εἰς ἐνίσχυσιν τῆς θέσεως ὅτι τὸ ἀλφάβητον δὲν εἶναι ἐλληνικόν, εἶναι τὸ ὅτι "τὰ ὀνόματα τῶν στοιχείων ἄκλιτὰ εἰσιν, οἷον τὸ ἄλφα τοῦ ἄλφα τῷ ἄλφα, τὸ βῆτα τοῦ βῆτα τῷ βῆτα..." κ.ο.κ. Ὅπως ὁμως ἀντικρούει ὁ ἀρχαῖος Σχολιαστὴς, "διὰ τοῦτο τὰ ὀνόματα τῶν στοιχείων εἰσὶν ἄκλιτα, ἐπειδὴ ἀρχαῖ εἰσιν, αἱ δὲ ἀρχαὶ καὶ ρίζαι τῶν πραγμάτων ἀπλαῖ θέλουσιν εἶναι καὶ ἀποίκιοι, οἷον ἡ λευκότης ἀπλῇ ἐστίν καὶ ἀποίκιος· οὕτως οὖν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν στοιχείων, ἐπειδὴ ἀρχαὶ εἰσιν, διὰ τοῦτο ἀπλᾶ εἰσι καὶ ἀποίκια καὶ μίαν ἔχουσι τὴν φωνὴν ἐν πάσαις ταῖς πτώσεσι..."

Ἔστι δὲ εἰπεῖν καὶ ἄλλην ἀπολογίαν τοιαύτην, ὅτι διὰ τὰ ἀρτιμαθῇ τῶν παιδίων εἰσὶ τὰ ὀνόματα τῶν στοιχείων ἄκλιτα, ἵνα μὴ εὐθέως εἰς δυσχέριαν αὐτὰ περιβάλλωμεν καὶ συγχέωμεν αὐτὰ εἰς ποικιλίαν περιβάλλοντες. Καὶ πάλιν ἄλλην λύσιν ἔστιν εἰπεῖν τοιαύτην, ὅτι διὰ τοῦτο ἄκλιτὰ εἰσι τὰ ὀνόματα τῶν στοιχείων, ἐπειδὴ θεμέλιοι εἰσι τῆς Ἑλληνικῆς διαλέκτου, οἱ δὲ θεμέλιοι ἀμεταθέτως θέλουσιν ἔχειν.

Ἰστέον δὲ ὅτι κακῶς εἶπεν ὁ τεχνικός "τὰ δὲ ὀνόματα τῶν στοιχείων ἄκλιτα"· ὥφειλε γὰρ εἰπεῖν μᾶλλον ὅτι μονόπτωτὰ εἰσιν, ἄλλο γὰρ ἐστὶν ἄκλιτον καὶ ἄλλο μονόπτωτον· τὰ γὰρ μονόπτωτα θεωροῦνται καὶ ἐν τῇ γενικῇ καὶ ἐν τῇ δοτικῇ καὶ ἐν τῇ αἰτιατικῇ μετὰ διαφόρου ἄρθρου, οἷον οἱ πέντε τῶν πέντε τοῖς πέντε τοὺς πέντε, τὰ δ' ἄκλιτα ἐν τῇ εὐθείᾳ θεωροῦνται καὶ οὐδέποτε οὔτε ἐν τῇ γενικῇ οὔτε ἐν τῇ δοτικῇ καὶ αἰτιατικῇ...

Ἰστέον ὅτι τὰ οὐδέτερα τὴν αὐτὴν ἔχουσιν ὀρθὴν (=ὀνομαστικὴν) καὶ αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν: τὸ βῆμα... τὸ βῆμα, ὦ βῆμα."

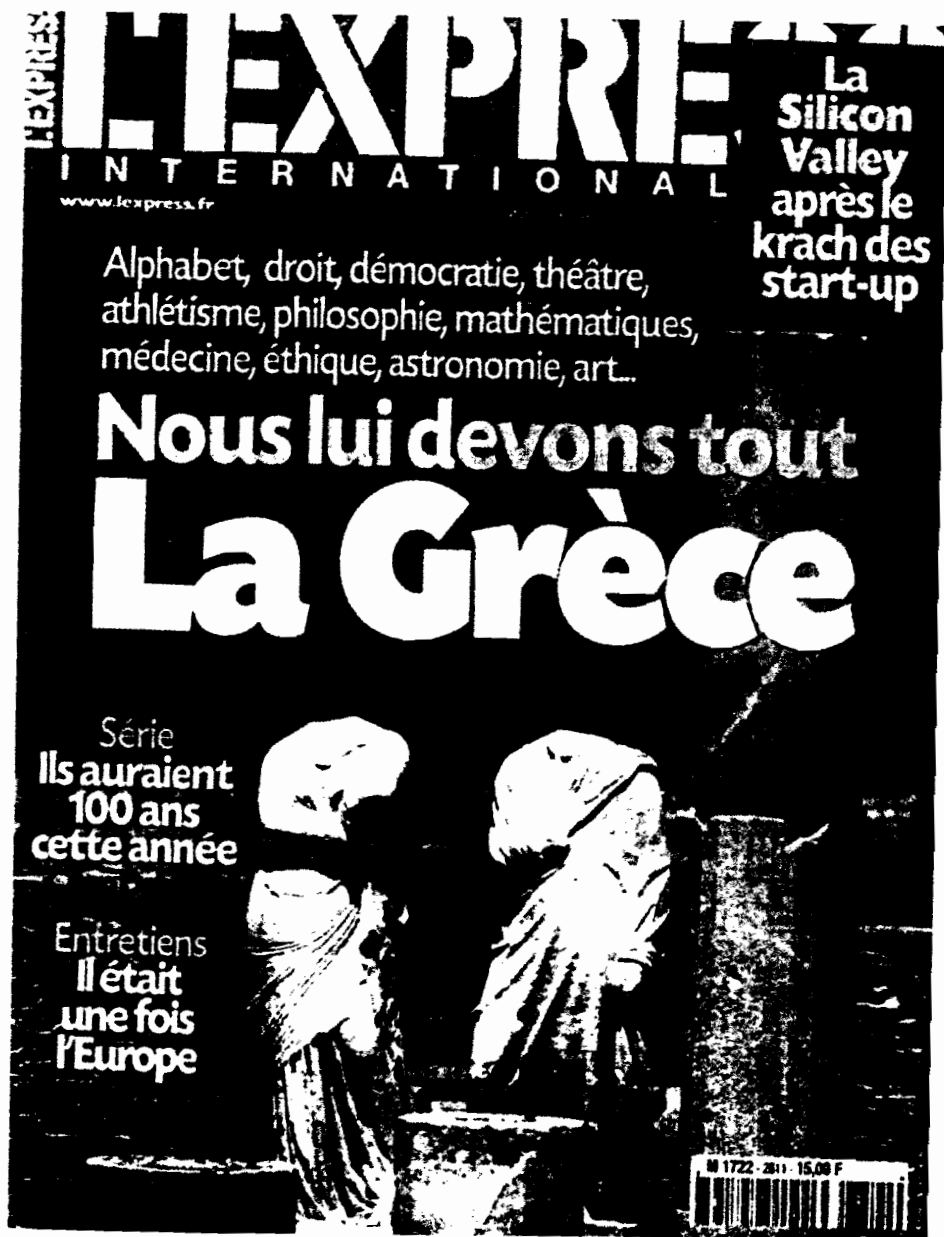
(Comm. εἰς Διον. Θράκᾳ Σχόλια Vaticana)

Δηλαδή, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἀριθμῶν δὲν κλίνονται: τὸ δύο, τοῦ δύο - τὸ τρία, τοῦ τρία - τὸ πέντε, τοῦ πέντε..

*

"Ἡ Κνωσσὸς ὑπῆρξε κοσμικὴ μὲ τὸ ἀληθινὸ νόημα τῆς λέξεως. Ὁ πολιτισμὸς ποὺ ἀντιπροσωπεύει διαλύθηκε 1500 χρόνια πρὶν ἔλθῃ στὴ γῆ ὁ Σωτήρας, ἀφοῦ κληροδότησε σὲ ὁλόκληρο τὸν Δυτικὸ κόσμον τὴν πρὸ μεγάλῃς κληρονομιάς ποὺ γνώρισε ὡς τώρα ὁ ἄνθρωπος: ΤΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟ.

(Χένρυ Μίλλερ "Ὁ Κολοσσὸς τοῦ Μαρουσιῦ " Ἐκδ. ΠΛΕΙΑΣ".)

"Ατοπον γὰρ τὸν θεμέλιον τῆς Ἑλληνικῆς
διαλέκτου, βαρβάρων εὐρήματα λέγειν".²²

"Ο Βίκο υποστηρίζει ότι η γλώσσα στις ρίζες της είναι συν-
δεσμένη με την εμπειρία που ο άνθρωπος έχει από την φύση.... Όσο
για τα φληναφήματα περί του ἀρχέγονου τῆς ἐβραϊκῆς, συντρίβονται
ἀπὸ μιὰ σειρά παρατηρήσεις που τείνουν νὰ ἀποδείξουν ὅτι εἶναι πι-
θανότερο τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου νὰ δόθηκαν ἀπὸ τοὺς Ἑλλη-
νες στοὺς Ἑβραίους καὶ ὄχι ἀντίστροφα". (Οὐμπέρτο Ἑκο: "Ἡ ἀναζήτηση τῆς
τέλειας γλώσσας" Ἑκδ. Ἑλλ. Γράμματα Ἀθῆναι 1995)

*

Τὸ ἀλφάβητό μας δὲν εἶναι "εἰσαγωγῆς", δὲν εἶναι
"ΦΟΙΝΙΚΙΚΟΝ". Τὸ "φοινικικὸν ψεῦδος" κατέρρευσε.

Τὸ γαλλικὸ Περιοδικὸ "L' EXPRESS INTERNATIONAL" τ. 2611,
19/8/2001 περιέχει ἐκτενῆ ἀναφορὰ στὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ καὶ στὸ
πόσα τοῦ ὀφείλει ἡ σημερινὴ Δύσις. Πρῶτη ὀφειλὴ κατὰ τὴν ἀξιολό-
γησι, τὸ ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ.

Στὸ ἐξώφυλλό του, γράφει: (βλ.ἐναντι σελ.54)

Η ΕΛΛΑΣ

Τῆς ὀφείλουμε τὰ πάντα

Ἀλφάβητον, δίκαιον, δημοκρατία, θέατρον,
ἀθλητισμὸν, φιλοσοφία, μαθηματικά,
ιατρικὴ, ἥθκῃ, ἀστρονομία, τέχνη...

*

Μαρτυρίαι ὑπάρξεως ἀρχαιοτάτης (πρὸ τῶν Τρωικῶν) γραφῆς,
ὑπάρχουν καὶ σὲ διάφορα κείμενα ἀναφερόμενα εἰς ἀναθήματα τοῦ
Μαντείου τῶν Δελφῶν, ἀναθήματα τὰ ὅποια ἀνηρπάγησαν, κατε-
στράφησαν, ἐχάθησαν...

Ὁ Φιλόστρατος λ.χ. ἀναφέρει εἰς τὸν Βίον Ἀπολλωνίου Τυανέως (Β' 8,9) ὅτι εἰς τοὺς Δελφούς ἦτο "ἀπόθετον" ὡς ἀνάθημα "δίσκος ἐξ ἀργύρου Ἰνδικοῦ" εἰς τὸν ὁποῖον δίσκον ἐπεγεγράφτο: «Διόνυσος ὁ Σεμέλης καὶ Διός, ἀπὸ Ἰνδῶν, Ἀπόλλωνι Δελφῶ»

Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀθηναῖος (231 Θ) διασώζει δύο ἀναθηματικές ἐπιγραφὰς Τρωικῶν ἡρώων, ἀναφερόμενος εἰς τὸν ἱστορικὸν Φαινίαν (βλ. T.L.G. Phaenias -Μαρτυρίαι καὶ Σπαράγματα).

«Καὶ τὰ ἐν Δελφοῖς δὲ ἀναθήματα τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χρυσᾶ, ὑπὸ πρώτου Γύγου τοῦ Λυδῶν βασιλέως ἀνετέθη. Καὶ πρὸ τῆς τούτου βασιλείας, ἀνάργυρος ἔτι δὲ ἄχρυσος ἦν ὁ Πύθιος, ὡς Φαινίας φησίν...

...ὡς χαλκῶν ὄντων τῶν παλαιῶν ἀναθημάτων καὶ τριπόδων καὶ λεβήτων καὶ ἐγχειριδίων, ὧν ἐφ' ἐνὸς καὶ ἐπιγεγράφθαι φησίν: Θάησαι μ' ἐτεὸν γὰρ ἐν Ἰλίου εὐρέι πύργῳ ἦν, ὅτε καλλικόμῳ μαρνάμεθ' ἀμφ' Ἑλένη· καὶ μ' Ἀντηνορίδης ἐφόρει κρείων Ἑλικάων· νῦν δέ με Λητοίδου θεῖον ἔχει δάπεδον. Ἐπὶ δὲ τρίποδος, ὅς ἦν εἰς τῶν ἐπὶ Πατρόκλῳ ἄθλων τεθέντων: χάλκεός εἰμι τρίπους, Πυθοῖ δ' ἀνάκειμαι ἄγαλμα· καὶ μ' ἐπὶ Πατρόκλῳ θῆκεν πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς· Τυδείδης δ' ἀνέθηκε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης, νικήσας ἵπποισι παρὰ πλατύν Ἑλλήσποντον.»

*

Ἐν κατακλείδι:

- Δὲν χρησιμοποιοῦμε "φοινικικὸ" ἀλφάβητον.
- Τὸ ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ ὑπῆρξε "Ἑλλήνων ἐξεύρημα".
- Δὲν ὁμιλοῦμε "σανσκριτικά".
- Δὲν εἴμεθα Ἰνδοευρωπαϊκῆς καταγωγῆς...

*

Σχόλια εἰς τὸ ἔργον τοῦ Διονυσίου τοῦ Θρακῆς (Β' αἰ. π.Χ.).

«Περὶ δὲ τῆς τῶν γραμμάτων εὐρέσεως, διαφόρως οἱ ἱστορικοὶ ἱστόρησαν· οἱ μὲν γὰρ Προμηθεὶς λέγουσι τούτων εὐρετὴν, ἄλλοι δὲ Φοίνικα τὸν τοῦ Ἀχιλλέως παιδαγωγόν, ἄλλοι δὲ τὸν Μιλήσιον Κάδμον, ἄλλοι δὲ τὴν Ἀθηναῖαν, ἄλλοι δὲ ἐξ οὐρανοῦ ἐρρίφθαι τοῖς ἀνθρώποις πρὸς ὠφέλειαν.

Εὐρηνται δὲ οὐχ ὑφ' ἐνὸς ἅπαντα· ὕστερον γὰρ ἐπενοήθησαν τὰ δασέα καὶ τὰ διπλᾶ· πρὶν γὰρ ταῦτα ἐπινοήθησαν, τοῖς ἀντιστοίχοις ἐχρῶντο, οἷον εἰ ἠθέλησαν χ ποιῆσαι, ἐποίουν κ καὶ δασεῖαν, εἰ δὲ θ ἢ φ, πάλιν ὁμοίως τὰ ἀντίστοιχα μετὰ δασειῶν, ὡς νῦν οἱ Ῥωμαῖοι·²³ καὶ τὰ διπλᾶ δέ, ἐξ ὧν σύγκεινται.²⁴ Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι καὶ τὰ μακρὰ τελευταῖον ἐπενοήθησαν, τῶν βραχέων τὸ πρότερον μετὰ μακρᾶς προστιθεμένης ἄνωθεν ἀναπληρούντων «αὐτῶν» τὴν τάξιν· ἐποίουν γὰρ ἀντὶ τοῦ ὦ, ο καὶ ἄνωθεν· μακράν, καὶ ἀντὶ τοῦ η ε καὶ ἄνωθεν μακράν.²⁵

Τινὲς δὲ φοινίκεια ἐκάλεσαν τὰ γράμματα, «οἰοῖνε φοινίκεια» παρὰ τὸ τῆς φωνῆς εἰκόνα εἶναι γράμματα....

Ἐνιοὶ δὲ Μουσαῖον εὐρετὴν λέγουσι τὸν Μητίονος καὶ Στερόπης κατ' Ὀρφέα γενόμενον· Ἀντικλείδης δὲ ὁ Ἀθηναῖος, Αἰγυπτίους τὴν εὐρεσιν ἀνατίθησι· Δοσιάδης δὲ ἐν Κρήτῃ φησὶν εὐρεθῆναι αὐτὰ· Αἰσχύλος δὲ Προμηθεὶς φησὶν εὐρηκέναι ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι «ν. 460», Σπησίχορος δὲ ἐν δευτέρῳ Ὀρεστιάς καὶ Εὐριπίδης «Fr. 578 N2» τὸν Παλαμήδην φησὶν εὐρηκέναι, Μνασέας δὲ Ἑρμῆν, ἄλλοι δὲ ἄλλον.. Πιθανὸν δὲ κατὰ πάντα τόπον εὐρετὰς γεγενῆσθαι, διὸ καὶ ἄλλοι παρ' ἄλλοις εἰσι χαρακτῆρες τῶν στοιχείων· οἷς δὲ νυνὶ χρώμεθα, εἰσὶν Ἰωνικοί, εἰσενέγκαντος Ἀρχίνου παρ' Ἀθηναίους ψήφισμα, τοὺς γραμματιστάς, ἡγουν τοὺς διδασκάλους, παιδεύειν τὴν Ἰωνικὴν γραμματικὴν, ἡγουν τὰ γράμματα. Διέταξε δὲ τὰ στοιχεῖα γράφεσθαι, ὡς γράφομεν νῦν, Προναπίδης ὁ Ἀθηναῖος· τῶν γὰρ ἀρχαίων οἱ μὲν σπειρηδὸν ἔγραφον, οἱ δὲ πλινηδὸν, οἱ δὲ βουστροφηδὸν, οἱ δὲ κιονηδὸν, ἔγραφον δὲ αὐτὰ καὶ δισχιδὸν ἡγουν στιχηδὸν, ἢ γραφῇ καὶ ἡμεῖς νῦν χρώμεθα· δισχιδὸν δὲ λέγεται τὰ στιχηδὸν γεγραμμένα παρὰ τὸ ἔχειν διεσχισμένους καὶ διακεχωρισμένους τοὺς στίχους ἀπ' ἀλλήλων. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ οὐκ ἄλλοις χαρακτηρίσιν χρώμεθα τῶν στοιχείων, ἀλλὰ τοῖς Ἰωνικοῖς, ὡς μὲν Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανὸς λέγει, διὰ τὸ κάλλος...

...Πυθαγόρας τοῦ κάλλους αὐτῶν ἐπεμελήθη, ἐκ τῆς κατὰ γεωμετρίαν γραμμῆς ρυθμίσει αὐτὰ γωνίαις καὶ περιφερείαις καὶ εὐθείαις...

(Commentaria εἰς Διονύσιον τὸν Θρᾶκα. Σχόλια Vaticana, 182 κ. ἐξ.)

23. Δηλαδῆ: ΚΗ = Χ - ΤΗ = Θ - ΠΗ = Φ (ὡς καὶ οἱ Ῥωμαῖοι: th, ph... κ.ο.κ.).

24. Τὰ διπλᾶ ἐξ ὧν σύγκεινται: ΚΞ (Ξ), ΠΨ (Ψ)... κλπ...

25. ο = ω. ε = η.

Γράμματα Ἐπίστασθαι

Διὰ νὰ κεῖται καλῶς τὸ ὄνομα,

"Τὰ προσήκοντα δεῖ αὐτὸ γράμματα ἔχειν"²⁶

Διότι καὶ τὸ ὄνομα εἶναι μίμησις, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ἡ ζωγραφικὴ:
"ἔστι δέ που καὶ τὸ ὄνομα μίμημα, ὥσπερ τὸ ζωγράφημα."²⁷

Γίνεται λοιπὸν φανερὸ (καὶ ἐξ ὧν περαιτέρω θὰ ἐξετάσωμε) ὅτι τόσο τὰ
σχήματα ὅσο καὶ οἱ ὀνομασίαι τῶν γραμμάτων ἔχουν βαθειὰ ὀργανικὴ συ-
νάφεια μὲ τὴν ἐτυμολογίαν ἀρχαιοτάτων ἑλληνικῶν λέξεων. Αὐτὸ προφανῶς
δὲν θὰ συνέβαινε ἂν τὰ γράμματα ᾗσαν ἐπίεσакτα, δηλαδὴ "εἰσαγωγῆς".

"Μιμητὴς ὁ ποιητὴς, ὥσπερ ἂν εἰ ζωγράφος ἢ τις ἄλλος εἰκονοποιός"²⁸

Ὁ Δαμιανὸς Στρομπούλης, εἰς τὴν μελέτη του "ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΚΑΙ
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ", παρατηρεῖ εὐστοχα:

«Ἀπὸ τὰ παιδικὰ μας χρόνια διδασκόμαστε ὅτι οἱ Ἕλληνες δανεί-
σθηκαν τὴν γραφὴν τοὺς ἀπὸ τοὺς Φοῖνικες. Ὡστε πρὶν ἀπὸ τοὺς Φοί-

26. Κρατύλος 433. Δηλ. πρέπει νὰ ἔχῃ τὰ κατάλληλα, τὰ ἀρμόζοντα γράμματα.

27. » 430.

28. Ἀριστοτέλους Πολιτικά 25

Ionian	Athens	Corinth	Argos	Euboea	Modern
ΑΑ	ΑΑ	ΑΑ	ΑΑ	ΑΑ	Α α
Β	Β	Β	Β	Β	Β β
Γ	Λ	<C	ΓΛ	<C	Γ γ
Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ δ
ΕΕ	ΕΕ	Ε	ΕΕ	ΕΕ	Ε ε
Ι	Ι	Ι	Ι	Ι	Ζ ζ
ΘΗ					Η η
Θ⊗Θ	Θ⊗Θ	Θ⊗Θ	Θ⊗Θ	Θ⊗Θ	Θ θ
Ι	Ι	Ξ	Ι	Ι	Ι ι
Κ	Κ	Κ	Κ	Κ	Κ κ
ΓΛ	Λ	ΓΛ	Γ	Λ	Λ λ
ΜΜ	ΜΜ	ΜΜ	ΜΜ	ΜΜ	Μ μ
ΝΝ	ΝΝ	ΝΝ	ΝΝ	ΝΝ	Ν ν
Ξ		Ξ	Ξ	Χ	Ξ ξ
Ο	Ο	Ο	Ο	Ο	Ο ο
Π	Π	Π	Π	Π	Π π
Ρ	Ρ	Ρ	Ρ	Ρ	
ΡΔ	ΡΡ	ΡΡ	ΡΡ	Ρ	Ρ ρ
Σ	Σ		Σ	Σ	Σ σς
Τ	Τ	Τ	Τ	Τ	Τ τ
ΥΥ	ΥΥΥ	ΥΥΥ	ΥΥΥ	ΥΥΥ	Υ υ
Φ	ΦΘ	ΦΘ	ΦΘ	ΦΘ	Φ φ
Χ	Χ	Χ	Χ	ΥΨ	Χ χ
ΥΨ		ΥΨ	Ψ		Ψ ψ
Ω					Ω ω

νικες δὲν εἶχαν γραφή; Καὶ ἓνας λαὸς τόσο πρωτότυπος, τόσο ἐκφραστικός, τόσο ἐικονολάτρης, τόσο πολύμητις, πολυμήχανος, εἶναι δυνατόν ν' ἀποτύπωνε τὸν προφορικό του λόγο μὲ σχήματα δανεικά, ξένα πρὸς τὸν ψυχικό του κόσμον, ἐντελῶς ἀντίθετα μὲ ὅλες τὶς ἄλλες του ἐκδηλώσεις, ἐντελῶς μηχανικά; Καὶ μάλιστα μὲ σχήματα παρμένα ἀπὸ ἓνα λαό, πού μόνο γιὰ τὴν πρωτοτυπίαν του δὲν φημίσθηκε ποτέ; Ἄς τὸ πῶ ἀπὸ τώρα: Πιστεύω ἀπόλυτα ὅτι ἡ ἐλληνικὴ γραφὴ εἶναι δημιούργημα τῶν ἰδίων τῶν Ἑλλήνων. Δὲν εἶναι δάνειο. Ἰσως αὐτὸ ἔρχεται σὲ ἀντίθεσι μὲ τὶς παραδοχὰς ἀρκέτων αἰώνων. Ὅμως τὰ ὅσα ἦρθαν στὸ φῶς τὰ τελευταῖα πενήντα χρόνια, μὲ κεντρίζουν νὰ προχωρήσω στὴν ἀναθεώρησι τῶν παλαιότερων ἀντιλήψεων. Ἡ γραφὴ εἶναι ἐκφρασις τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου. Τὰ γράμματα εἶναι ὁ γραφικός χαρακτήρας τοῦ κάθε λαοῦ. Κρατᾶνε μέσα τους ὅλα τὰ ψυχοπνευματικά του χαρακτηριστικά, ὅπως ἐκδηλώθηκαν στὶς διάφορες δραστηριότητες τοῦ βίου του. Οἱ Φοίνικες δὲν ἔχουν νὰ ἐπιδείξουν καμμιά πρωτοτυπία, οὔτε ἀνέπτυξαν δικό τους πολιτισμό. Οἱ Φοίνικες (βλ. σχετικὸ κεφάλαιο W. DURANT) "δὲν ἦσαν οἱ ἐφευρέται τοῦ ἀλφαβήτου, τὸ κυκλοφόρησαν μόνο ἀπὸ τόπο σὲ τόπο. Τὸ ἐπῆραν ἀπὸ τοὺς Κρήτες καὶ τὸ μετέφεραν στὴν Τύρο, στὴν Σιδῶνα, τὴν Βύβλο καὶ ἄλλες πόλεις τῆς Μεσογείου. Ὑπῆρξαν οἱ γυρολόγοι καὶ ὄχι οἱ ἐφευρέται τοῦ ἀλφαβήτου". Ἐπὶ πλέον: χάσμα μέγα ὑπάρχει ἀνάμεσα σ' ἓνα "ἀλφάβητο" χωρὶς φωνήεντα καὶ σ' ἓνα ἀλφάβητο μὲ φωνήεντα. Ἀποδείξεις ὅτι ὁλος ὁ κόσμος ἐπῆρε τὸ ἀλφάβητο ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες πού εἶχαν φωνήεντα καὶ ὄχι ἀπὸ τοὺς Σημίτες, πού δὲν εἶχαν. Οἱ λοιπὲς ποικιλίαι καὶ τροποποιήσεις τοῦ ἐλληνικοῦ ἀλφαβήτου εἶναι ἄσχετες καὶ ἀνεξάρτητες ἀπὸ τὸ σημιτικὸ ἀλφάβητο.»

Ἡ κάθε ἐλληνικὴ περιοχὴ, ἡ κάθε ἐλληνικὴ πόλις-κράτος, διέθετε τὴν ἰδικὴν τῆς διάλεκτον.

Ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα διαιρεῖται σὲ 4 μεγάλες, 4 κύριες ὁμάδες: ΑΡΚΑΔΟΚΥΤΤΡΙΑΚΗ, ΑΙΟΛΙΚΗ, ΔΩΡΙΚΗ καὶ ΙΩΝΙΚΗ - ΑΤΤΙΚΗ.

Ἡ Αἰολικὴ καὶ ἡ Δωρικὴ συνήθως ἐκφέρονται ὁμοῦ, ὡς "Αἰολοδωρικὴ", διότι ὁμοιάζουν πολὺ μεταξύ των. Ὅπως γράφει καὶ ὁ Στράβων (H.C 333) "τὴν δὲ Δωρίδα τῇ Αἰολίδῃ ὁμοίαν".

"...Διάλεκτός ἐστι γλώττης ἰδίωμα. Εἰσὶ δὲ διάλεκτοι πέντε: Ἀθίς, Δωρίς, Αἰολίς, Ἰάς, Κοινή. Καὶ Ἀθίς μὲν ἐκλήθη ἀπὸ Ἀθίδος τῆς Κραναοῦ θυγατρὸς. Δωρίς δὲ ἀπὸ Δώρου τοῦ Ἑλληνος καὶ Κρεούσης τῆς θυγατρὸς Ἐρεχθέως. Κοινή δὲ ἐκ τῶν τεσσάρων συνιστάσα."

(Γεώργιος Πάρδος, γραμματικός)

«...Τὰς δὲ ἐλληνικάς διαλέκτους συνέβη καλεῖσθαι, ὥς Ἑλληνος τοῦ Διὸς μὲν υἱοῦ, κατ' ἐπὶ κλησιν Δευκαλίωνος... Πάσας μὲν συνέβη λέγεσθαι Ἑλληνικάς φωνάς, κατ' εἶδος δὲ τὰς προσωνομίας ἀπὸ τῶν ἐκείνου παίδων λαβεῖν. Διασπαρέντων γὰρ τούτων εἰς πλείονας τόπους καὶ τὴν αὐτὴν φωνὴν οὐκ ἔτι φυλαζάντων, ἀλλὰ τῇ τῶν τόπων μεταβολῇ, ἅμα καὶ τὴν φωνὴν μεταβαλόντων, συνέβη διαλέκτους λέγεσθαι. Ἀπὸ μὲν οὖν Δώρου τοῦ Δευκαλίωνος καὶ Πύρρας παιδὸς, μετοικήσαντας εἰς τοὺς περὶ τὸν Παρνασσὸν τόπους, Δωριεῖς ἀπ' αὐτοῦ προσγορευθῆναι πάντας συνέβη καὶ τὴν διάλεκτον Δωρίδα, ἣ χρῶνται Ῥόδιοί τε καὶ Κρήτες καὶ Πελοποννήσιοι καὶ Σικελοὶ καὶ Λίβυες καὶ οἱ τὴν Παλαιὰν Ἡπειρον οἰκοῦντες. Ἀπὸ δὲ Αἰόλου τοῦ Ἑλληνος παιδὸς, Αἰολίς ἐκλήθη. Οὗτος γὰρ δέκα πόλεις κτίσας, τὴν τε χώραν Αἰολίαν καὶ τὴν διάλεκτον Αἰολίδα προσηγόρευσεν. Ἡ δὲ Ἰὰς ἀπὸ Ἰωνος τοῦ Ξοῦθου τοῦ Ἑλληνος καὶ Κρεούσης τῆς Ἐρεχθέως θυγατρὸς ἐκλήθη. Οὗτος γὰρ μεταστάς καὶ κτίσας πόλεις ἰγ', ἀφ' ἑαυτοῦ Ἰάδα προσηγόρευσεν. Αἱ δὲ πόλεις, αὗται: Κλαζομεναί, Λέβεδος, Φωκαία, Πριήνη, Μίλητος, Μυκάλη, Ἐρυθρά, Τίος, Σάμος, Κολοφών, Ἐφεσος, Χίος, Σμύρνα. Ἀθίς δὲ ἐκλήθη ἡ ἀπὸ Ἀθίδος τῆς Κραναοῦ θυγατρὸς (ἐγένετο δὲ οὗτος τῆς Ἀττικῆς βασιλεὺς), ἣ ἐκλήθη οὕτως ἀπὸ τοῦ ὅτι παράκτιος εἶναι, Ἀκτικὴ τις οὔσα».

(Ἰωάννης ὁ Φιλόπονος, γραμματικὸς ΣΤ' αἰ. μ.Χ.).

Ὅλες αὐτὲς αἱ διάλεκτοι ἦσαν κατανοητὲς ἀπὸ ὅλων τοῦς Ἑλλήνας. Οἱ διαφορὲς τοὺς, ἂν καὶ ἀρκετές, δὲν ἦσαν σημαντικές. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν παρουσιάσθηκε ἡ τάσις νὰ διασπασθοῦν σὲ γλῶσσες ἀμοιβαῖα ἀκατανόητες, ὅπως ἐγίνε μὲ τὰ Λατινικὰ ποὺ διεσπάρθησαν στὶς νεολατινικὲς γλῶσσες.

Τελικῶς ἡ Ἰωνικὴ -Ἀττικὴ ἐκάλυψε τὶς ἄλλες φωνές καὶ ἐδημιουργήθη κοινὴ γλῶσσα, ἡ Ἰωνικὴ, ἡ ὁποία στὰ μάτια τῶν ξένων ἐκπροσωποῦσε τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ. (Ἑλληνες, Ἰάονες, YAUNA (Περσ.), Γιουνάν...)

Ὅπως ἀκριβῶς καὶ μὲ τὶς διαλέκτους, ἡ κάθε ἐλληνικὴ πόλις-κράτος διέθετε τὸ ἰδικόν της ἀλφάβητον. Οἱ πολὺ μικρὲς παραλλαγές τοῦ κάθε ἀλφάβητου τὸ ἔκαναν νὰ διαφέρῃ κάπως ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα.

Τὸ Κορινθιακὸν διέθετε 25 γράμματα, τὸ Κρητικὸν 21, τῆς Μιλήτου 25, τὸ Ἰωνικὸν 27, τὸ Χαλκιδικικὸν 25...

Τὸ σημερινὸ ἐλληνικὸ ἀλφάβητον εἶναι τὸ ἐπικρατήσαν ἰωνικὸν-ἀττικὸν, ἀναλλοίωτο ἐδῶ καὶ 2500 χρόνια περίπου, καὶ τὸ διδάσκουμε ὀνομάζοντας τὰ γράμματα, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἀθήναιος εἰς τοὺς "Δειπνοσοφιστάς": "Βῆτα Ἀλφα ΒΑ, Βῆτα Ἡτα ΒΗ, Βῆτα Ἰῶτα ΒΙ..."

Τὸ Ἰωνικὸν ἀλφάβητον εἶχε ἀρχικῶς 27 γράμματα, 3 ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀπεβλήθησαν τὸ 403 π.Χ. ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθηνῶν Εὐκλείδου, τῇ εἰσηγήσει τοῦ ρήτορος Ἀρχίνου. Τὰ γράμματα τὰ ὁποῖα ἀφηρέθησαν εἶναι τὸ δίγαμμα (Ϝ), τὸ κόππα (Ϙ) καὶ τὸ σαμπί (Ϻ).

Θὰ ἀναφερθοῦμε σχετικῶς, ἀφοῦ ὑπενθυμίσουμε ὅτι τὰ γράμματα ἐγράφοντο "ΚΕΦΑΛΑΙΑ", ὅπως λέμε σήμερα. Ἡ μικρογράμματος γραφὴ (ποὺ ἀλλοιώνει τὸν ἀρχέγονο συμβολισμό τοὺς ὁ ὁποῖος ἦτο ἀπολύτως σύμφωνος πρὸς τὸ σχῆμα τοὺς) ἀνεπτύχθη σιγά - σιγά, ἀργότερα, κατὰ τοὺς ἐλληνιστικοὺς χρόνους, ὅποτε κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πληθωρικῆς παραγωγῆς τῶν χειρογράφων, οἱ ἀντιγραφεῖς ἀρχισαν νὰ στρογγυλεύουν τὶς γωνίες καὶ νὰ ἀλλοιώνουν τὸ γεωμετρικὸν τοὺς σχῆμα, τὸ ὁποῖον εἶχε ἐπιμεληθῇ ὁ Πυθαγόρας:

«Πυθαγόρας τοῦ κάλλους αὐτῶν ἐπεμελήθη, ἐκ τῆς κατὰ γεωμετρικὸν γραμμῆς, ρυθμίσεως αὐτὰ γωνίαις καὶ περιφερείαις καὶ εὐθείαις...»²⁹

«Οἷς δὲ νῦν χρώμεθα, εἰσὶν Ἰωνικοὶ -χαρακτῆρες τῶν στοιχείων-εἰσε-νέγκαντος Ἀρχίνου παρ' Ἀθηναίους ψήφισμα, τοὺς διδασκάλους παιδεύειν τὴν Ἰωνικὴν γραμματικὴν, ἤγουν τὰ γράμματα.»³⁰

Δηλ.

Αὐτοὶ οἱ χαρακτῆρες τῶν στοιχείων ποὺ χρησιμοποιοῦμε τώρα εἶναι Ἰωνικοί, κατόπιν ψηφίσματος τὸ ὁποῖον ἔφερε ὁ Ἀρχίνος εἰς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ διδάσκαλοι νὰ διδάσκουν τὴν Ἰωνικὴν γραμματικὴν, δηλαδὴ τὰ γράμματα.

29. Commentaria εἰς Διονύσιον τὸν Θράκα, Σχόλια Vaticana (T.L.G.).

30. ὡς ἄνω

Περὶ τοῦ σχήματος καὶ τῆς σημασίας τῶν γραμμάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου

"Τὰ γράμματα ἄφωνα ὄντα, τοῖς πόρρω λαλεῖ"³¹

"...οὐ τῇ τάξει μόνον διώρισαν τί πρῶτον ἔσται ἢ δεύτερον,
ἀλλὰ καὶ ποιότητος, ἃς ἕκαστον ἔχει, καὶ δυνάμεις συνειδόν."

(Λουκιανός, Δίκη φωνηέντων, 5)

Α Δ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: «Ἄλφα τὸ στοιχεῖον, παρὰ τὸ ἄλφω τὸ εὐρί-
σκω. Πρῶτον γὰρ τῶν ἄλλων στοιχείων εὐρέθη... Ἄλφηστος = ὁ
ἄνθρωπος, παρὰ τὸ ἀλφεῖν· μόνος γὰρ ὁ ἄνθρωπος εὐρετικός ἐστί».

ΗΣΥΧΙΟΣ: "Ἀλφὴ ἡ τιμὴ, καὶ ἄλφα τὸ στοιχεῖον" - πρβλ. "τιμαλφές".-

ἄλφῳ = εὐρίσκω, διανοοῦμαι -

ἄλφω = ὠφελεῖν³²

ἄλφάζω = ἐπινοῶ

ἄλφάνω ἢ ἀλφαίνω = προσπορίζομαι, κτῶμαι, φέρω, εὐρίσκω.

Διὰ τὴν ἐτυμολογίαν τοῦ ρήματος "ἀλφαίνω" βλ. Λεξιλόγιον τῆς ἁλός.
(Ἐκ τῆς ἁλός φαίνω), "Ὁ ἐν τῇ λέξει Λόγος" - Ἑκδ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ.

31. Τὰ γράμματα, ὄντα ἄφωνα, λαλοῦν εἰς αὐτοὺς ποῦ εὐρίσκονται μακρὰν. (Ἀντιφά-
νους Ἐπιστολὴ)

32. Πεδιάσιμος, Σχόλια εἰς Ἡσίοδον

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΑΤΥΛΟΣ: "Τὸ δὲ ἄλφα, τῷ μεγάλῳ ἀπέδωκε".
Βασικὲς λέξεις τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης ἀρχίζουν ἀπὸ Α:
ἄηρ, ἄελιος, ἄλς, αἶα, ἄρουρα, ἄλφειον, ἀρχή, ἄνω, ἄνθρωπος...

ἄνθρωπος (ἰδεόγραμμα)

«Τίς αἰτία, δι' ἣν τὸ
ἄλφα προτέτακται τῶν
στοιχείων...

33. "Ο μικρός Ναυτίλος".
34. Προβλήματα, 737 C

	ΠΡΩΙΜΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ	ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ
α	Α Α Π Λ Α	Α Α
β	Β Β < C Υ Σ Γ V	Β Β
γ	< C Λ Γ	Γ
δ	Δ Δ Δ	Δ
ε	Ε Ε Ε Ε Ε Ε	Ε Ε
ϝ	Ϟ ϟ Ϡ ϡ Ϣ ϣ	
ζ	ⱥ I	I Z
η, h	Η Η Η Η Β Η Τ	Η
θ	Θ Θ Θ Θ Θ Θ Θ Θ Θ Θ	Θ Θ Θ Θ
ι	Ι Ι Ι Ι Ι Ι	I
κ	K	K
λ	Λ Λ Λ Γ Λ	Λ
μ	Μ Μ Μ Μ Μ Μ	Μ Μ
ν	Ν Ν Ν Ν Ν Ν	N
ξ	Ξ Ξ Ξ Ξ Ξ Ξ Ξ Ξ Ξ Ξ	Ξ Ξ Ξ Ξ
ο	Ο Ο Ο Ο Ω Ο	O
π	Π Ρ C	Π Π Π
ρ	Ρ Ρ Ρ Ρ Ρ Ρ	
ρ	R R D D P P	P
σ	Σ Σ Σ Σ Σ Μ	Σ Σ C
σσ	Τ Ψ	
τ	Τ Τ	T
υ	Υ V Υ	Υ
φ	Φ Φ Φ Φ Φ Γ Β	Φ Φ Φ
χ	Χ Ψ Υ ↓ ↓ Χ	X
ψ	Ψ Ψ	Ψ
ω	Ω Ο Ω	Ω Ω Ω Ω

Δηλαδή ο Ήσιόδος αξιολογεί "τὰ ἀναγκαῖα" διαφορετικὰ ἀπ' ὅ,τι οἱ Φοίνικες:

«οἶκον μὲν πρῶτιστα, γυναῖκά τε, βοῦν τ' ἀροτῆρα" -Έργα, 405-

Ἀκολουθῶς ὁ Πλούταρχος ἐπεξηγεῖ ὅτι τὸ ἄλφα τίθεται πρῶτον ἐπειδὴ "φύσει", ἐκ τῶν ἐνάρθρων, ἐκφέρεται μὲ ἀπλὸ ἀνοιγμα τοῦ στόματος καὶ ἐκπνοήν. "τὰ νήπια ταύτην πρῶτην ἀφιέναι φωνήν..." ("Α...") Γι' αὐτὸ ἀρχίζουν ἀπὸ ἄλφα οἱ λέξεις ἀνοίγω, ἀλαλάζω, αἶω, αὐλῶ, ἄδω, αἶρω...

Οἱ Σημιτοφοίνικες ὅμως, ὅπως ἤδη ἀναφέραμε, οἱ ὅποιοι δὲν εἶχαν τὴν δυνατότητα νὰ κατανοήσουν ὅλα αὐτά, ὠνόμασαν ἀπλῶς τὸν βοῦν "ἄλεφ", ἐκ τοῦ ἀλφή=κτῆσις, περιουσία...

Αὐτὸ γίνεται περισσότερο ἐμφανὲς καὶ κατανοητό, ἀπὸ τὸν στίχο τοῦ Ὁμήρου "παρθένοι ἀλφεισβοῖαι ὠρχοῦντο" (=ἐχόρευαν παρθένες ἀλφεισβοῖες) - Σ, 593-.

Ὑπενθυμίζουμε:

ἀλφεισβοῖος: ἐκ τοῦ ἀλφάνω = ἀποκτῶ +βοῦς.

Δηλαδή παρθένες τόσο ὁμορφες, ὥστε νὰ ἀποκομίζουν εἰς τοὺς γονεῖς τους "πολλὰ βόδια" ὥς δῶρα ἐκ μέρους τῶν μνηστήρων (ἐνα εἶδος "προίκας" ποὺ ἐπλήρωνε ὁ μελλοντικὸς σύζυγος εἰς τὸν πενθερόν).

Οἱ βάρβαροι, ἐκ τῆς συνεκφορᾶς -συνεκδοχῆς "ἀλφαίνω+βοῦς", προσέδωσαν εἰς τὸ "ἄλφα" τὴν ἐννοια τοῦ βοδιοῦ· καὶ τὸ εἶπαν "ἄλεφ" (!)

Β Β

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΤΟ ΜΕΓΑ:

"Βῆτα τὸ στοιχεῖον, ὅτι δευτέραν ἔχον τάξιν, ἐπιβέβηκεν τῶν λοιπῶν."

βητὸς = βατὸς, διαβατὸς.

βηταρμός, ἐκ τοῦ βαίνω +άρμος = ἔρρυθμον βῆμα.

"Ἀναγκαῖον τῷ ἄλφα, κινουμένῳ ὑπὸ τοῦ βῆτα, συνακολουθεῖν τὰ λοιπά" (Σ. Ἐμπειρικός)

Διὰ τοῦ Βῆτα ἐκφράζεται γενικῶς ἡ βοή καὶ ὁ ἰσχυρότερος τῶν ἀνέμων, ὁ βορέας. (πρβλ. βόμβος, βοῦς, βόγγος, βήξ, βάξις (=φωνή), βάζω (=ὀμιλῶ), βαβάκτης (=φλύαρος), βαύζω (=φωνάζω), βροντή, βρόμος (=μέγας κτύπος), βρύχω (=τρίζω τοὺς ὀδόντας) κ.ἄ....) Βορέας καὶ βοή πνέοντος ἀνέμου δύνανται νὰ ἐκληφθοῦν καὶ ὡς αἷτιον κινήσεως, ὅθεν βαίνω, βαδίζω, βάσις (=βάδισις, ἀλλὰ καὶ πορεία, ἐκ τοῦ πόρος =θαλάσσιον πέρασμα). Γι' αὐτὸ δὲν εἶναι τυχαῖον ποὺ τὸ σχῆμα Β ἐνθυμίζει ἰστὸν μὲ ἀναπεπταμένα ἰστία, δηλ. μὲ "φουσκωμένα πανιά". Ὅθεν Β..Β..Β.. = κινητήριος δύναμις.

Ἐπίσης: βάρος, διότι βαρὺς εἶναι ὁ δυσκόλως αἰρόμενος, ὅθεν διὰ βογγητοῦ προσπάθεια ἄρσεως.³⁵ Ὑπάρχουν ὁμως καὶ λέξεις οἱ ὁποῖες φαινομενικῶς ἀρχίζουν ἀπὸ Β. Στὴν οὐσία αὐτὸ τὸ Β εἶναι τὸ παλαιὸν δίγαμμα (F). π.χ. βία (Fία), βίος (Fίος) (ἐκ τοῦ Fίς =δύναμις), βράκος (Fράκος), βραδὺς (Fράδιος) κλπ. κλπ. - θὰ ἀναφερθοῦμε σχετικῶς εἰς τὸ F (δίγαμμα).

35. Βλ. Λεξ. Δημητράκου.

Γ Γ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: «Γάμα τό στοιχεῖον, παρά τό ἀμᾶν³⁶ τήν γῆν, τό θερίζειν. Δρεπανῶδες γάρ ἐστίν· ᾧ (=γι' αὐτό) καί ὁ τύπος τοῦ γράμματος ὁμοίος ἐστι.»

Τό σχῆμα τοῦ γράμματος φανερώνει τό ἀρχέγονον ξύλινον ἐργαλεῖον μέ τό ὅποιον ὁ ἄνθρωπος ἐχάραξε, ἐσκάλισε τήν γῆν. Κατά τήν χάραξιν αὐτήν ἀκούστηκε καί ὁ ἦχος του: Γ... Γ...

ὕνις (γυνί) εἶναι τό σίδηρον εἰς τό ἄκρον τοῦ ἀρότρου, τό τέμνον τήν γῆν ("σύροντι...ὑνιν").

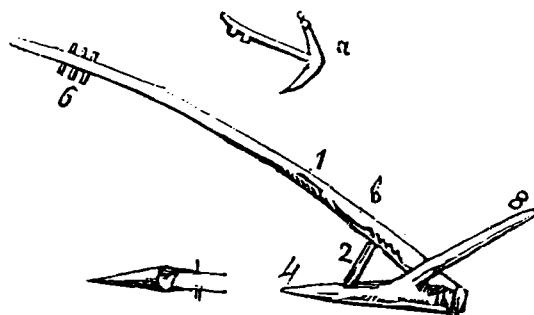
Γύης εἶναι τό κεκαμμένον ξύλον τοῦ ἀρότρου ὅπου προσηρμόζετο ἡ ὕνις. Συνεκδοχικῶς Γύαι εἶναι τὰ χωράφια, αἱ Γαῖαι, καί τελικῶς ἡ Γῆ, ἀλλά καί ἡ Γυνή ἡ ὅποια Γεννᾷ ὅπως ἡ Γῆ. (Ἡ κοιλία τῆς γυναικός ἀπεκαλεῖτο καί ἄρουρα = καλλιεργήσιμος γῆ, δεχομένη τόν Γόνον.) Γνύθος = ὄρυγμα.

Τό κεκαμμένον αὐτό ἐργαλεῖον (Γ) ἐχρησίμευσε ἀργότερα καί διὰ τήν χάραξιν τῆς Γραφῆς εἰκόνων καί Γραμμάτων.

Ἐπίσης: ἡ Γωνία εἶναι ἀκριβῶς δύο συναντῶμεναι εὐθεῖαι. Τό Γόνυ μας Γναμπτόμενον (=καμπτόμενον), τό ἴδιο.

Ὁ ΟΔΥΣ. ΕΛΥΤΗΣ ἔχει γράψει διὰ τό γράμμα Γ.³⁷

Γ: Τό πιό ἐλαφρύ· πού ἡ ἀδυναμία σου νά τό προφέρεις, δείχνει τόν βαθμό τῆς βαρβαρότητάς σου.

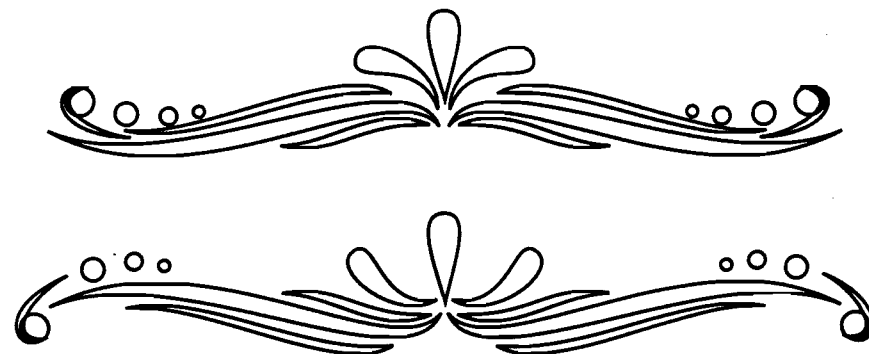
36. ἀμάω = θερίζω
37. "Ὁ μικρός ναυτίλος".

Δ Δ

Τό Δέλτα εἶναι τό μόνον γράμμα πού τό Μέγα Ἑτυμολογικόν δέν ἀναλύει. Τό σχῆμα τοῦ "Δέλτα", Δ, ἔρχεται ἀπ' εὐθείας ἀπό τήν Γραμμική Γραφή Β: Δ = ΔΕ. Συμβολίζει προφανῶς καί τόν παραγόμενον ἦχον, "Δοῦπον", ὑπό τοῦ "Δελτοειδοῦς" πελέκεως. Ὁ Πλάτων εἰς τόν Κρατύλον (427 Β) ὁμιλεῖ διὰ τήν δύναμιν "τῆς τοῦ Δέλτα συμπίεσεως". (Σημειωτέον ὅτι ἀπό τήν συλλαβήν "ΔΕΛ" ἀρχίζουν πολλές ἐλληνικές λέξεις, ἡ δέ κατάληξις -ΤΑ εἶναι ἀρχαιοτάτη ἐλληνική· πρβλ. νεφεληγερέτα, ἀκάκητα κλπ.)

Τό Δέλτα γενικῶς ἐκφράζει Δύναμιν καί διαθέτει σταθερότατον, Δυνατόν σχῆμα, ὡς Δρυς, Δένδρον, Δασύς (=πυκνός, τραχύς, ἐξ οὗ καί Δάσος), Δίος, Δεσμός ("πρός μίμησιν δεσμοῦ" -Πλάτων-) Δόμος, Δῶμα... Δόρυ, Δούρειος (=ξύλινος), Δάν (ἡ Δίνη καί Δόνησις τοῦ ὑγροῦ στοιχείου)... Δαίω = τεμαχίζω, Δάκνω (=Δαγκώνω), Δαμάζω (=ὑποτάσσω), Δείδω (=φοβοῦμαι), Δύω (=βυθίζω), Δηλέομαι (=βλάπτω, ἐξ οὗ Δηλητήριον), Δέλεαρ, Δόλος, Δελήτιον (=Δόλωμα), Δέρω (=γδέρνω), Δράττω, Δρέπανον...

Τά Σχόλια Vaticana³⁸ ἀναφέρουν ὅτι τό Δέλτα "Διάρτιον ἐστί" (ἐτ. ἄρτιον) -δηλαδή ἰσόπλευρον.

38. Εἰς Διονύσιον τόν Θράκα

Ε Ε

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Ἐψιλον τὸ στοιχεῖον, παρὰ τὴν ἐπέκτασιν τὴν εἰς μέσον καὶ τὴν κυκλοτερῆ. Τὸ μέν... κυκλοτερές καὶ πέριξ, τοῦ ὄντος αἰῶνος μιμεῖται τὰ πέριξ, τὸ δὲ εἰς μέσον μακρὸν ἔχον, τὴν ἐπέκτασιν τοῦ αἰῶνος". (αἰών= 1. μακρά περίοδος χρόνου, 2. ὁ πάλαι χρόνος)

"Τὴν ἐπέκτασιν τοῦ αἰῶνος"... Ἀπὸ τὸ Ἐδῶ Ἐως Ἐκεῖ... Ἐλαύνει. Ἐλπεται... Ἐλπίζει.. Ἐὼς (=αὐγή). Δὲν εἶναι τυχαῖον τὸ ὅτι φωνάζουμε, ἀπὸ ἀπόστασιν, Ε... Δὲν εἶναι τυχαῖον πού ἡ συλλαβικὴ αὐξησις τοῦ Παρατατικοῦ καὶ τοῦ Ἀορίστου εἶναι "Ε": λύω, ἔ-λυον, ἔ-λυσα - παιδεύω, ἐπαιδεύον, ἐπαίδευσσα... " Ἡ αὐξησις δηλοῖ τὸ παρελθόν." (Γραμμ. Τζαρτζάνου, § 185)

Ἐρα (=ἡ γῆ), Ἐργον, Ἐρωή (=ὁρμή), Ἐρως... Ἐπίσης, προθέσεις καὶ σύνδεσμοι τόπου καὶ χρόνου σημαντικά: Ἐν, Εἰ, Ἐάν, Ἐπί, Ἐκ, Εἰς, Ἐς, Ἐσω... Ἐσ-μι = εἰμι (τὸ ἔσω μου) -Εἷς, ὁ Ἐνας, ὁ πορευόμενος μόνος... Ἐγώ... Ἐ = προσωπικὴ ἀντωνυμία γ' προσώπου - Ἐ-αυτός... Ἐν-Ἐργεῖα...

Γράφει ὁ Ὁδ. Ἐλύτης: "Εἰ.. ὄλο ἀέρα - τὸ πιάνει ὁ μπάτης.."

Φ

Τὸ **δίγαμμα** ὀφείλει τὸ ὄνομά του εἰς τὸ σχῆμα του, τὸ ὁποῖον προσομοιάζει εἰς διπλοῦν γάμ(μ)α. Ὑπάρχει καὶ στὶς Πινακίδες τῆς συλλαβικῆς Γραμμικῆς Β, ὅπως π.χ. ΠΙ - ΠΙ - ΖΑ → Φρίζα → ρίζα. Φοῖνος → οἶνος. Ὅπως ἀναφέραμε ἤδη, ἀφηρέθη ἐκ τοῦ ἱωνικοῦ ἀττικοῦ ἀλφαβήτου τὸ 403 π.Χ. ἐπὶ ἄρχοντος Εὐκλείδου.

Ἐτίθετο εἰς τὴν ἀρχὴν ὁσων λέξεων ἤρχιζαν ἀπὸ ρ (Φράκος, Φρόδον, Φράδιος → ράδιος, ὅθεν βραδύς, βράδυ) ἢ ἀπὸ φωνῆεν (Φάναξ, Φέργον, Φέκαστος, Φοῖκος κλπ...).

Συχνὰ ἐτίθετο καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς λέξεως (ναΦς, ἄΦημι) ὅπου, ὅταν ἀφηρέ-

θη, ἀντικατεστάθη ἀπὸ τὸ ὑψίλον: ναΦς → ναῦς, ναύτης· ἄΦημι → αΦς → αῦς → αὐτίον (οὔς) κ.ο.κ.

Ἡ προφορά του ἦτο ἄλλοτε ὥς ἐλαφρὺ β ἢ φ (ναῦς), ἄλλοτε γ (Φάρσην, γάρσην),³⁹ ἄλλοτε ὥς δ (Φοῖαξ → οἶαξ =δοῖακι, τιμόνι). Διετηρήθη εἰς τὸ Χαλκιδικὸν ἀλφάβητον τὸ ὁποῖον υἱοθετήθη ἀπὸ τοὺς Λατίνους καὶ διεδόθη εἰς τὴν Δύσιν ὥς "λατινικόν", στὴν πραγματικότητα Χαλκιδικὸν - Κυμαϊκόν. Παραμένει μέχρι σήμερα στὴν θέσι του: Α Β C D E F

Ζ Ι

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Ζῆτα τὸ στοιχεῖον ἀπὸ τοῦ Ζήτου τοῦ Βορέου· οὐ μέμνηται Ἀπολλώνιος".

(Ζήτης: υἱὸς Βορέου καὶ Ὠρειθυίας, Ἀργοναύτης.) Τὸ γράμμα Ζ ἀναλύεται εἰς Σ καὶ Δ, ὅθεν Σ-υρι-γμός καὶ Δ-οὔπος. (Ἀθήναςδε → Ἀθήναζε· κωμάσδω → κωμάζω).

Γράφει σχετικῶς ὁ Ἀριστοτέλης:⁴⁰

"Οἱ μὲν γὰρ τὸ ζα ἐκ τοῦ σ καὶ δ καὶ α φασὶν εἶναι, οἱ δὲ τινες ἕτερον φθόγγον φασὶν εἶναι καὶ οὐδένα τῶν γνωρίμων."

Διὰ τοῦ σχήματός του δυνατόν νὰ συμβολίξῃ τὴν γεφύρωσιν δύο ἀντικρουστῶν ἄκρων, ὅθεν "ζεῦγνυμι" (ζεῦγος, ζυγός, ζυγίται =οἱ κωπηλάται τῆς μεσαίας σειρᾶς τῆς τριήρους).

Ὁ Πλάτων⁴¹ τὸ χαρακτηρίζει "γράμμα πνευματώδες". Ὅθεν, βασικὲς λέξεις: ζωή, ζῶ, ζέω, Ζεύς...

39. ἐξ οὗ: γάρσην → γαλλ. garçon =ἀγόρι

40. Μετὰ τὰ Φυσικά 993α

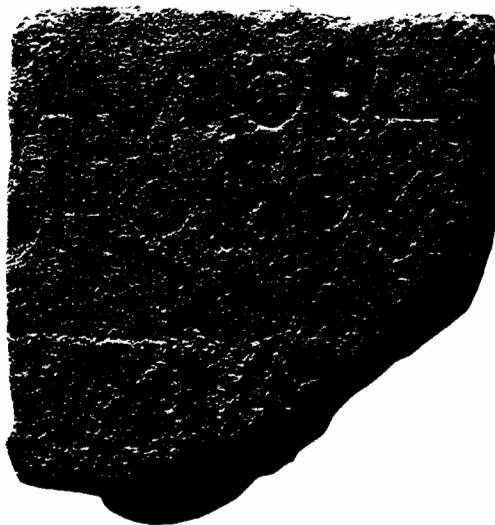
41. Κρατύλος 427

Η Θ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Ἦτα ἐκ τοῦ Η καὶ ΤΑ ἔχειν τὸ χαρακτῆρα τοῦ στοιχείου. Ἦνικά γὰρ πλάγιον τεθῆ, εὐρήσεις Ταῦ. εἰ δὲ ἀπὸ πρώτης γραμμῆς τοῦ ἦτα βαρεῖαν δώσει, διὰ τῆς ἐν μέσῳ γραμμῆς, τὸ ἦτα εὐρήσεις "Αλφα".

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΑΤΥΛΟΣ: "Τὸ δὲ ἄλφα τῷ μεγάλῳ ἀπέδωκε, καὶ τῷ μήκει τὸ ἦτα, ὅτι μεγάλα τὰ γράμματα".

Τὸ ἦτα εἶναι μακροφωνία τόσον τοῦ ἄλφα ὅσον καὶ τοῦ ἔψιλον, τὸ δὲ σχῆμα του μεταλλαγὴ τοῦ σχήματος τοῦ Α, κατὰ τὸ Ε.Μ. [πρβλ. ἡμέρα → ἀμέρα (δωρ.) μήτηρ → μάτηρ (δωρ.), ἡδύς → ἀδύς (δωρ.) κ.ο.κ.]

ΑΓΟΡΑΣ ΗΘΡΟΣ
Ἄγορᾶς Ὁθος
(Τὸ Η στὴν θέσι τῆς δασείας)

Ἀρχικῶς καθώριζε τὴν δασεῖαν πνοήν, ὅ,τι σήμερα ὀνομάζουμε "δασεῖα": ΗΕΛΛΑΣ, ΗΑΡΜΟΝΙΑ...
Εἰς τὰ μετασκευκείδια ἀλφάβητα καθώρισε τὸ μακρὸν ἔψιλον ἢ καὶ τὸ εἰ. "Οὐ γὰρ "ἦτα" ἐχρώμεθα, ἀλλὰ "εἴ" τὸ παλαιόν". [= ὅχι τὸ Η ἀλλὰ τὸ Εἰ ἐχρησιμοποιούσαμε κατὰ τὸ παρελθόν]. (Πλατ., Κρατύλος 426 e).
Κατόπιν ὡς σημεῖον τῆς δασείας ἐλήφθη τὸ ἥμισυ του: 𐀀

π.χ. ΗΕΡΩΣ (=ἥρως) →
𐀀 ΗΡΩΣ → ἥρως.

Γι' αὐτό, ἀλλὰ καὶ γιὰ λόγους μουσικούς, "τὸ ἦτα πρὸ φωνήεντος ψιλοῦται" (Ζωναράς).

Θ

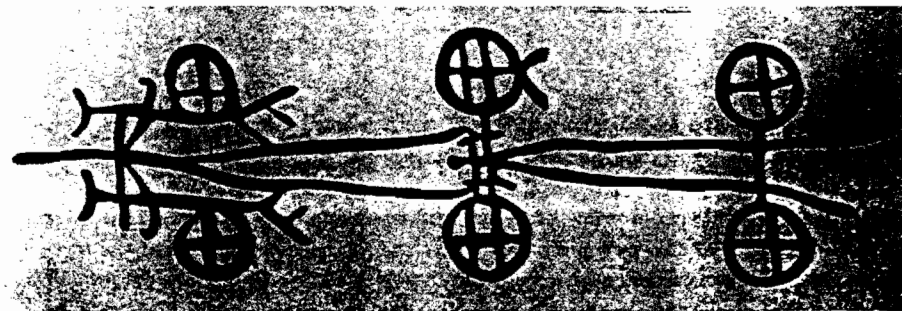
ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Θῆτα τὸ στοιχεῖον, παρὰ τὸ τὴν θέσιν τοῦ παντός μιμεῖσθαι, ἦτοι τοῦ οὐρανοῦ τὸ κυκλοτερές ἔχον καὶ τὸν διὰ μέσον ἄξονα."

Τὸ Θῆτα τὸ "κυκλοτερές", μὲ τις μικρὲς ἀλλὰ χαρακτηριστικὲς διαφορὲς του (βλ. Πίνακα σλ. 60), δὲν μιμεῖται μόνον "τὴν θέσιν τοῦ παντός", ὅπως ἀναγράφει τὸ Ἐτυμολ. τὸ Μέγα (πρβλ. «Οὐράνιος Θ ὁλος»). Ὁ τύπος Θ ἐνθυμίζει ὀφθαλμόν. Ὅθεν Θ ἑα, Θ εῷμαι, Θ αυμάζω, Θ εός..... Ἐνθυμίζει ἐπίσης τὸν γυναικεῖον μαστόν, ἐξ οὗ Θ ἄω (=Θηλάζω),⁴² Θ ἡλή, Θ ἡλυ.....

"Τὸ δὲ θῆλυ, ἀπὸ τῆς θηλῆς φαίνεται ἐπωνομάσθη" (Πλατ. Κρατύλος 414a).

Οἱ τύποι, ὅμως, ⊗ καὶ ⊕ ἐνθυμίζουν τροχόν. Ὅποτε ⊗ ἑώ = τρέχω. Εἶναι ὀξιον παρατηρήσεως ὅτι ἑω σημαίνει πορεύομαι. Ἄρα: ⊗ + ἑω = διὰ τροχοῦ πορεύομαι, ὅθεν τρέχω.... ἄλλως, Θ ρέχω.

Ὁ Ὅμηρος ἔχει: Θ ρέξας (=τρέξας). Θ οός σημαίνει ταχύς, Θ ὡς εἶναι τὸ τσακάλι καὶ Θ ρώσκω σημαίνει ὀρμῶ.

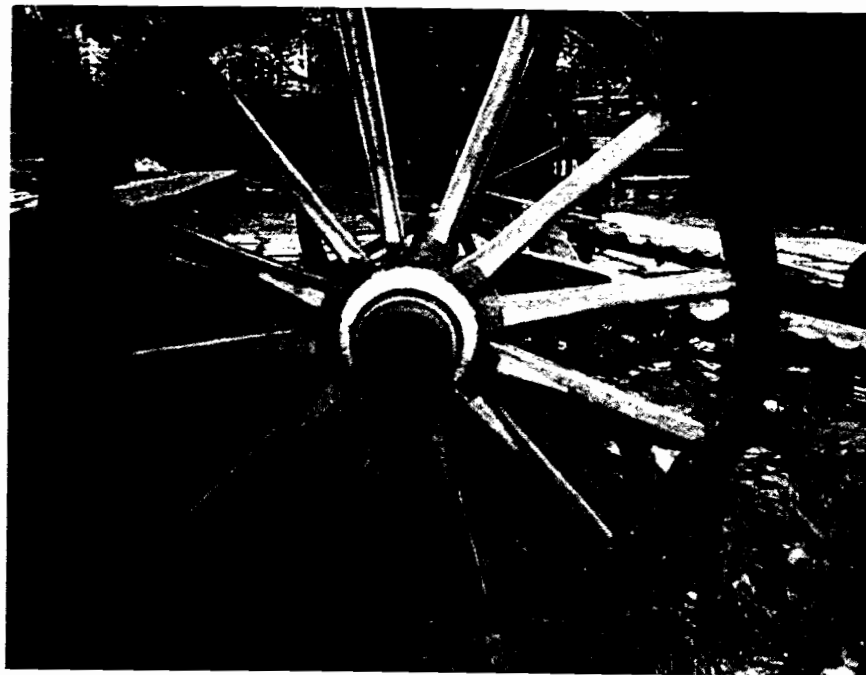
Τετράτροχη ἄμαξα. Ἀπὸ τῆς βραχογραφίης Δήμου Φιλίππων. (βλ. Προϊστορ. Βραχογρ. -Ἐκδ. Ν. Θέσις)

42. Ἡ κατάληξις -αω εἶναι τὸ ρῆμα ἄω = κορέννυμι. Ἄρα θάω = ἐκ τοῦ μαστοῦ χορταίνω.

Τὸ δὲ ἰδεόγραμμα

τῆς Μυκηναϊκῆς-Μινωικῆς, σημαίνει ρόδα

Ἀκτινωτὴ ρόδα ἀπὸ σύγχρονη ἄμαξα. Θέει, Θοή...

Σωκράτης: «... γράμμασιν αὖ τὰ πρῶτα ὀνόματα ἀπεικάζομεν, ἔστιν ὥσπερ ἐν τοῖς ζωγραφήμασι καὶ πάντα τὰ προσήκοντα χρώματά τε καὶ σχήματα ἀποδοῦναι...»

Δηλ. Διὰ γραμμάτων πάλι τὰ πρῶτα ὀνόματα ἀπεικονίζομεν, ὅπως ἀκριβῶς στὰ ζωγραφήματα, ἅπαντα τὰ προσήκοντα χρώματα καὶ σχήματα νὰ ἀποδίδονται...

I

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Ἰῶτα τὸ στοιχεῖον, παρὰ τὸν ἰὸν τῶν ἰοβόλων ζώων. ὥς πως γὰρ ὁ ἰὸς εἰς ὀρθὸν βαδίζει ᾧ καὶ πέπρωται, οὕτω καὶ ἡ τούτου γραφὴ ὀρθή οὔσα, ἰῶτα καλεῖν ἢ ἀπὸ τῶν ἰῶν τῶν βελῶν...". (ἰὸς = βέλος).

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΑΤΥΛΟΣ: "Τῷ δὲ αὖ ἰῶτα πρὸς τὰ λεπτὰ πάντα, ἃ δὴ μάλιστα διὰ πάντων ἴοι ἄν. Διὰ ταῦτα τὸ "ἵεναι" καὶ τὸ "ἴεσθαι" διὰ τοῦ ἰῶτα ἀπομιμείται...".

Δηλ. Τὸ δὲ ἰῶτα πάλιν, χρησιμοποιεῖται γιὰ ὅλα τὰ λεπτὰ (ἰσχνά, ἀδύνατα) τὰ ὅποια μάλιστα θὰ ἠδύναντο νὰ διέρχωνται διὰ μέσου τῶν πάντων. Γι' αὐτὸ τὸ "ἵεναι" (=πορεύεσθαι) καὶ τὸ "ἴεσθαι" (=ρίπτεσθαι) διὰ τοῦ ἰῶτα ἀπομιμοῦνται.

Π.χ.: ἴημι (=ρίπτω), ἰθύς, ἰστός, ἰκνοῦμαι, ἰάπτω, ἰαίνω, ... καὶ πλεῖστα ἐξ αὐτῶν παράγωγα, πολλὰς δὲ φορὲς ἐλαφρῶς ἀλλοιωμένα ὥστε νὰ μὴν ἀνιχνεύεται ἡ ἀρχικὴ ρίζα I.

Γραμμικὴ Β: → = βέλος

Κ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Κάππα τὸ στοιχεῖον, κάππα τι ὄν, τὸ ἔχον ὄπα, ὃ ἐστὶ φωνήν. Τὰ δὲ ψιλὰ,⁴³ ὑπὸ κάτω τῆς γλώττης ἔχει τὴν προφορὰν τῆς φωνῆς".

Τὸ σχῆμα τοῦ Κ, ὄλο κάμψεις καὶ γωνίες, ἀποτυπώνει τὴν ἔννοιαν τοῦ Κ-όπτω (=κτυπῶ) καὶ τῆς Κ-άμψεως. Προφανῶς ἠχοποιήτον ἐκ τοῦ ἤχου Κούπ...

Τὸ συλλαβόγραμμα ΚΙ

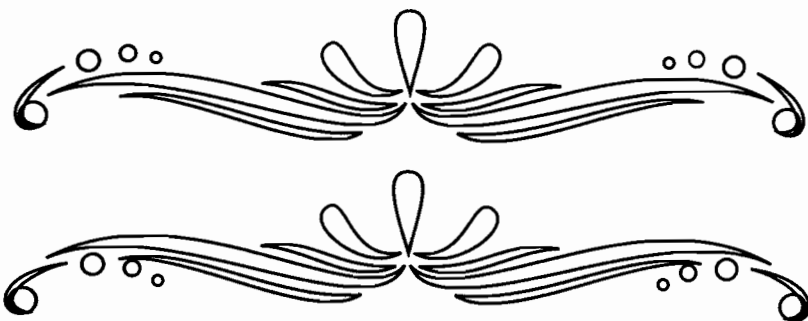

τῆς Γραμμικῆς Β ἐνθυμίζει πράγματι

(Πρβλ. καὶ τὴν σημερινὴ ἔκφρασι-δηλωτικὴ θορύβου καὶ κτυπημάτων: "γ-κάπα, γ-κούπα").

Ὁθεν ἐκφράζει κρότους ἀλλὰ καὶ δύναμιν: κράτος (=ἐξουσία), κρατῶ, κτίζω, κέρας,

κάρα, κάτω (ἐκ τοῦ ἤχου πίπτοντος ἀντικειμένου, ἐξ οὗ τὸ λατιν. cado = πίπτω), κείρω (=κόπτω), κτείνω, κίνησις, κᾶλον (=ξύλον), κεάζω (=κόπτω, "κέασε ξύλα"-ξ, 426), κορμός, κῆρυξ, κλείω, κλείς (ἠχοποίητα) κλπ....

43. Ἀπὸ τὰ οὐρανικόφωνα, κ-γ-χ, τὸ κ εἶναι ψιλόν, τὸ γ εἶναι μέσον καὶ τὸ χ δασύ.

Λ Λ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Λάμβδα τὸ στοιχεῖον: οἶονεὶ λάβα τι ὄν. παρὰ τὸ λείως βαίνειν ἐν τοῖς μέτροις, καὶ ἀσθενὲς εἶναι πρὸς τὸ μηκύνειν τὰς συλλαβάς".

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΑΤΥΛΟΣ: "'Ολισθαίνει μάλιστα ἐν τῷ λάβδα ἢ γλῶττα... ὠνόμασε τὰ τε "λεῖα" καὶ αὐτὸ τὸ "ὀλισθαίνειν" καὶ τὸ "λιπαρόν" καὶ τὸ "κολλῶδες" καὶ ἅλλα πάντα τὰ τοιαῦτα."

Καὶ συνεχίζει: ὅπου ἐπεμβαίνει ἡ τοῦ λάβδα δύναμις, ἀπομιμείται τὸ γλισχρόν καὶ τὸ γλυκὺ καὶ τὸ γλοιῶδες...

Ὁ Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασεύς⁴⁴ ἀποκαλεῖ τὸ λάμβδα ὡς τὸ "τῶν ἡμιφώνων -γραμμάτων- γλυκύτατον", ἐνῷ ὁ Ὁδ. Ἐλύτης ἔχει γράψει γι' αὐτό: "Λ. Πραγματικὰ βρεγμένο, ἴδιο βότσαλο." -Λειάειν τοὺς λίθους, λᾶες, βότσαλα τοῦ αἰγιαλοῦ, τὰ λαλάρια, τὰ ὁποῖα λειαινόμενα λαλοῦν καὶ λέγουν γλυκεῖαν λαλιάν... ὡς μουσικὴν λύρας...

Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα του ἐνθυμίζει Λαβίδα· πρβλ.: Λαμβάνω, Λαύω, Λεῖα, Λέπω... πρβλ. καὶ τὸν γραμματικὸν τύπον: "ζῶντες ἐλάμφθησαν" δηλ. ζωντανοὶ συνελήφθησαν. Ἀπεικονίζει ἐπίσης τὸν φωτισμὸν πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν: Λ: ἐκ τῆς κορυφῆς, πηγὴ διαχεομένου φωτός: ρίζα "Λυκ".

Ἐκ τοῦ Λυκ- → Λυκόφως, Λυκαυγές, Λύχνος, Λαμπρός, Λευκός, Λεύσσω (=ὄρω) κ.τ.τ.

44. Περὶ Συνθέσεως Ὀνομάτων ΙΔ'

Μ Μ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Μῦ τὸ στοιχεῖον, ὅτι μυγμόν τινα ἔχει ἢ τούτου ἐκφώνησις. Μυγμός δὲ ἔστιν ὁ τοῦ μῦ ἤχος διὰ τοῦ μυκτῆρος ἐξερχόμενος". (μυκτῆρ = ρώθων).

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΑΤΥΛΟΣ: "Τὰς δὲ Μούσας τε καὶ ὅλως τὴν μουσικὴν ἀπὸ τοῦ μῶσθαι, ὡς ἔοικεν, καὶ τῆς ζητήσεώς τε καὶ φιλοσοφίας τὸ ὄνομα τοῦτο ἐπωνόμασεν".

Δηλ.: Τὰς δὲ Μούσας καὶ τὴν μουσικὴν γενικῶς, ἀπὸ τοῦ μῶσθαι,⁴⁵ ὡς φαίνεται ὠνόμασε (ὁ σοφὸς ὀνοματοθέτης), καὶ ἀπὸ τὴν ἀναζήτησιν καὶ τὴν φιλοσοφίαν...

Βεβαίως "ΜΑ" καὶ "ΜΩ" καὶ "ΜΥ" εἶναι ἀρχέγονοι φθόγγοι καὶ ἐκ τούτου προφανῶς καὶ πρωτίστως "ὠνόμασται ἢ μάτηρ, μήτηρ". Τὸ "ΜΥ" προφέρεται περίπου καὶ μὲ κλειστὰ τὰ χεῖλη, "διὰ τῶν ρωθῶνων συνεχεῖ", ὅθεν μῦω = κλείω, μυκάομαι -μουγκρίζω, μυκὸς = ἄφωνος, "μουγρός", μύστης, μυστικόν, μυστήριον, μύησις, μύωψ, μύαξ (= μύδι), μυζῶ (= βυζαίνω), μῦθος = λόγος συμβολικός, κλειστός, μύκης = κομβίον θήκης ξίφους, καὶ ἄλλα πολλὰ σχετικά...

Ὡς πρὸς τὸ μάω-μῶ (= ζητῶ, ὀρμῶ), → μάτος = ζήτησις, μαζὸς = αστός, μᾶζα = ἄρτος, μᾶσσω = μαλάζω... Ἐκ τοῦ μάω καὶ ἢ → μάθησις, μάθημα, μανθάνω, μελέτη, μέλημα, μέλος, μέλλων (ἐμπεριέχει ἔννοιαν φροντίδος καὶ ἀναζητήσεως), μέδομαι (= προνοῶ, φροντίζω), μῆτις (= σκέψις, σοφία), μετρῶ (ἐκ τοῦ μῆτις + ρέω)... (√μυρ- τῆς θαλάσσης, ἠχοποίητος: ἐκ τοῦ μορμύρω, μουρμουρίζω).⁴⁶

45. μάω = σκέπτομαι, (Κρατ. 406α) ὀρμῶ, ζητῶ νὰ μάθω.

46. Βλ. Λεξιλόγιον τῆς Ἀλός, λ. μύρα = θάλασσα. - "Ὁ ἐν τῇ λέξει Λόγος" - Α. Τζιροπούλου Εὐσταθίου, Ἐκδ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ.

Ν Ν

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Νῦ τὸ στοιχεῖον, ὅτι νυγμόν⁴⁷ τινα ἔχει ἢ τούτου ἐκφώνησις".

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΑΤΥΛΟΣ: "Τοῦ δὲ αὖ νῦ, τὸ ἔσω αἰσθόμενος τῆς φωνῆς, τὸ "ἐνδον" καὶ τὸ "ἐντός" ὠνόμασεν, ὡς ἀφομοιῶν τοῖς γράμμασι τὰ ἔργα.."

Δηλ.: Ὡς πρὸς τὸ νῦ - ὁ ὀνοματοθέτης - τὸ ἔσω αἰσθανόμενος τῆς φωνῆς, ὠνόμασε τὸ ἐνδον καὶ τὸ ἐντός, ὡς νὰ ἐξομοιώνῃ τὰ ἔργα πρὸς τὰ γράμματα.

Ἄρα: τὸ γράμμα Ν ἐξομοιοῦται πρὸς τὸ Νοῶ. Καὶ ἐγεννήθη ὁ Νόος-νοῦς ("νιονιὸ" τὸ λῆει ὁ λαός). Προφέροντας παρατεταμένα τὸ Νυνν... αἰσθάνεσαι πράγματι δόνησιν εἰς τὸν ἐγκέφαλον, ἐσωτερικὸν κραδασμόν.

Σύμφωνα μὲ τὰ τελευταῖα πορίσματα τῆς ἱατρικῆς Ἐπιστήμης (κυρίως τῆς Παιδαγωγικῆς Ἰατρικῆς) ἡ ἐκφορὰ τοῦ φθόγγου "Ν" συντελεῖ στὸ νὰ ἀποκαθαίρεται τὸ αἷμα μὲ ἐπὶ πλέον εἰσροὴ ὀξυγόνου καὶ ἀρτιώτερη ὀξυγόνωσι τοῦ ἐγκεφάλου. Ἀποτέλεσμα: ἐνισχύεται τὸ "νοεῖν", ἢ "νόησις".

Τὸ γερμανικὸ ἱατρικὸ περιοδικὸ "P M MAGAZINE" (τεῦχος Μαρτίου 1996) δημοσιεύει εἰδικὸ ἀφιέρωμα εἰς τὸ γράμμα "Ν": DER BUCHSTABE N", ὅπου ἀναφέρεται ὅτι ἐὰν κάποιος εἶναι κουρασμένος, καταπεπνημένος, αὐτὸ ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα ἡ ὁμιλία του νὰ γίνεται περισσότερο ἔνρην, μὲ ἀπώτερο ἀσφαλῶς σκοπὸ τὴν πρόσληψι μεγαλύτερης ποσότητος ὀξυγόνου. Μεταξὺ ἄλλων γράφει: "...ὁ Γερμανὸς ὁμιλεῖ συχνότερα μὲ τὴν μύτη ἀπ' ὅσο ἴσως νομίζει. Αὐτὸ παρατηρεῖται περισσότε-

47. Ἐκ τοῦ νύσσω = κεντῶ, κεντρίζω, τρυπῶ.

ρο, όπως ισχυρίζονται τουλάχιστον οι έρευνηται της γλώσσας, όταν αυτός είναι κουρασμένος, πράγμα που φαίνεται περισσότερο σε μερικές διαλέκτους. Ίδιαιτέρως στον γλωσσικό χώρο της Βαυαρίας και του Schabisch πρέπει κάποτε να είχε κυριαρχήσει μία γενική καταπύνησις.. Έκεί το "N" υπεισέρχεται σχεδόν πλήρως..."⁴⁸

Γι' αυτό, όσες λέξεις έχουν σχέση με νοητικές λειτουργίες, με Νοημοσύνην (άκομη και με περιοχές του έγκεφάλου) έμπεριέχουν το N αλλά και το M, κατ' έξοχήν ένρινα γράμματα. "Νοϋς, αρχικός έστι του λόγου, ό δέ λόγος ύπηρετικός του νοϋ."⁴⁹ ..Νόημα...

Έκ του νοέω → το ρ. νέω = πλέω (=διά νοήσεως N, έω =πορεύομαι). "Νοϋς, από το νέω, το πορεύεσθαι. Οϋδέν γάρ ταχύτερον του νοός". - "Όταν άίξη νόος άνέρος" (=όταν όρμήση ό νοϋς του άνδρος -Όμηρος-). "Και οϋτος ό νοϋς, χωριστός και άπαθής και άμιγής, τη οϋσία ών ένέργεια".⁵⁰ έν + νοϋς → Έννοια: "παράστασις έντός του νοός, ιδιαιτέρως περι τά άφηρημένα".

διά + νοϋς → Διάνοια: "διάνοια μέν και λόγος ταυτόν· πλην ό μέν έντός της ψυχής προς έαυτήν διάλογος άνευ φωνής γιγνόμενος τουτ' αυτό ήμίν έπωνομάσθη διάνοια. Το δέ γε άπ' εκείνης ρεύμα διά του στόματος ίόν μετά φθόγγου κέκληται λόγος". (=διάνοια και λόγος είναι το ίδιο· πλην, ό μέν λόγος ό γιγνόμενος σιωπηλά έντός της ψυχής προς τον έαυτόν της, αυτό ώνομάσθηκε διάνοια. Το δέ έξ εκείνης ρεύμα το ριπτόμενον διά του στόματος με φωνή, αυτό έχει άποκληθῆ λόγος).

πρό + νοϋς → πρόνοια (τό προ-νοείν).

άπό + νοϋς → άπόνοια (=άπόγνωσις· -ό νοϋς άδυνατεί πλέον να έξεύρη λύσιν, γνώσιν, του τί δέον ποιεΐν).

μετά + νοϋς → μετάνοια (άλλαγή σκέψεως).

ύπό + νοϋς → ύπόνοια (κεκρυμμένη σκέψις).

παρά + νοϋς → παράνοια (παρεκτροπή διανοίας, παραφροσύνη).

Έκ του Νοώ, → νέω (=πλέω) → ναΐω (=κατοικώ) → νάω (=ρέω).

48. P.J. Blumenthal

49. Πλουτάρχου, Περὶ Παιδων Άγωγῆς 5E

50. Άριστοτ. Περὶ ψυχῆς Γ' 5,330

Νεύω = κλίνω τήν κεφαλὴν πρὸς συγκατάθεσιν, κατανεύω. Ένῶ άνανεύω =άρνοϋμαι.

νεϋσις (ν-ευ-σις) είναι ή συναινέσις.

(Πρβλ.: νέω, → μέλλων νεύσω

νεύω → μέλλων νεύσω

Ό νοϋς λέγεται και νεϋς).

Πρβλ. επίσης: ναί, -νη, κατάφασις και άρνησις, όθεν κριτική διεργασία νοήσεως.

Νοώ → νοΐσκω → νώσκω, και πλεονασμῶ του γ → γνώσκω, και με διπλασιασμόν γι-νώσκω, γιγνώσκω: "γινώσκω, παρὰ το νοώ γίγνεται".

Η γνώμη δωρικά είναι νώμη.

Νωμάω σημαίνει νέμω = μοιράζω. Το "μοιράζειν", το "μερίζειν", άπαιτεί ύψηλήν και ακριβῆ νοητικήν λειτουργίαν.⁵¹ "Ζεύς νέμει". Και λόγω του ότι και ή γῆ έμοιράσθη (άρχαιότατα) και διενεμήθη, το νέμω απέκτησε και τήν έννοιαν του άποκτῶ, κατέχω ("εις νομήν και κατοχήν"), και του κατοικῶ: "νέμοντες (=κατοικοῦντες) πόλιν Παλλάδος".⁵²

Έκ του νέμω → νομός, νόμος, Νέμεσις... ("Ζεύς νέμων, άδिका μέν κακοίς, όσια δέ έννόμοις").²⁷ Έκ του νεμ- και ή ρίζα μεν-

Τό ρῆμα μένω ή μίμνω καθορίζει αρχικῶς το "διστάζειν, το συλλογίζεσθαι, το Ιστασθαι κατόπιν σκέψεως", σημαίνει άκομη εύχαριστοῦμαι, και: άναμένω, ύπομένω, έπιμένω, περιμένω...

"Αρα άλλο είναι ό "μόνος" (ό έχων τήν εύκαιρίαν του έμμένειν και συλλογίζεσθαι), και άλλο ό μον-αχός (ό αισθανόμενος άχος=λύπην) κατὰ τήν διάρκειαν του "μένειν"...

- "μένος" σημαίνει δύναμις, ισχύς, πνεῦμα, φρόνημα. Οί νεκροί είναι "άμενηνά κάρηνα" (=κεφαλαί άνευ μένους). Μηνύω σημαίνει φανερώνω, μῆνιγξ είναι ό ύμήν του έγκεφάλου, ένῶ μήνιμα είναι ή όργή, ή μῆνις, συγγενής προς τήν μανίαν και τήν μαντικήν.

51. Ό λαός το έχει κατανοήσει και έχει χαρακτηρίσει τον άνόητον, τον βλάκα, με τον άφορισμό: "Είναι τόσο κουτός, ώστε δέν είναι ικανός να μοιράση δυό γαϊδουριῶνε άχυρά".

52. Αίσχ. Ίκέτιδες

Μαντική = ένθεος κατάστασις: «...τῇ καλλίστῃ τέχνῃ ἥ (=διὰ τῆς ὁποίας) τὸ μέλλον κρίνεται, μανικὴν ἐκάλεσαν... ἀπειροκάλως δὲ τὸ ταῦ ἐπεμβάλλοντες, μαντικὴν...»⁵³

Ἡ πρωτοελληνικὴ -πελασγικὴ ρίζα "νάφ" σημαίνει νοῶ, σωφρονῶ. Ἐξειλήχθη εἰς νάφω ἢ νήφω = εἰμὶ σώφρων, "νηφάλιος" (νοῦς εἰς φάος-φῶς). Νῆψις εἶναι ἡ σωφροσύνη καὶ νηπτικός ὁ σώφρων.

Μὲ συνδυασμὸ τοῦ μ καὶ ν καθορίζεται καὶ ἡ μνήμη: "μηνύει ὅτι μονὴ ἐστὶν ἐν τῇ ψυχῇ, ἀλλ' οὐ φορὰ (=κίνησις)." ⁵⁴ Καί:

"ἀναμνήσις γίνεται ὅταν τις ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς μνήμην ἔλθῃ τῶν παρελθόντων". -"ἀναμνήσκεισθαι οὐδὲν ἄλλο ζῶον δύναται πλὴν ἄνθρωπος" ⁵⁵

"ὑπόμνησις δέ, ὅταν ὑφ' ἐτέρου τινὸς ἐπὶ τοῦτο." ⁵⁶

"Μνήμη δέ καὶ μνεῖα διαφέρει... Ἔστι δέ μνήμη, γενικὴ τύπωσις... μνεῖα δέ, λόγος κατ' ἀνανέωσιν γενόμενος" (Ἀμμώνιος)

Ἡ Μνημοσύνη, θυγάτηρ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς (ἄρα δόνησις τοῦ Σύμπαντος) ἔθεοποιήθη ὡς μήτηρ τῶν Μουσῶν -Ἐπιστημῶν διότι "πάντα διὰ τῆς μνήμης διασώζεται -τοῖς- ἀνθρώποις".

«Διαφέρει δὲ τοῦ μνημονεύειν τὸ ἀναμνήσκεισθαι, οὐ μόνον κατὰ τὸν χρόνον, ἀλλ' ὅτι τοῦ μὲν μνημονεύειν, τῶν ἄλλων ζώων, μετέχει πολλά. Τοῦ δὲ ἀναμνήσκεισθαι οὐδὲν... πλὴν ἄνθρωπος.

Αἴτιον δὲ ὅτι τὸ ἀναμνήσκεισθαι, ἐστὶν οἶον συλλογισμὸς τις· ὅτι γὰρ πρότερον εἶδεν ἢ ἤκουσεν ἢ ἔπαθεν συλογίζετα ὁ ἀναμνήσκόμενος...» ⁵⁷

- ὀνίνημι σημαίνω ὠφελῶ.

Πρβλ. καὶ ἔΝ, ὄΝ, ὠΝ, ἐΝς (= ἐν, εἰς...)

Τὸ γράμμα Ν ὁμως ἐκτελεῖ καὶ χρέη μουσικῆς νότας. Εἶναι τὸ Ν τὸ εὐφωνικόν: "Τὸ Ν παρεμβάλλεται πολλάκις, διὰ σεμνότητα φωνῆς", δηλαδὴ χάριν εὐφωνίας.

53. Φαῖδρος 244, C

54. Κρατύλος 437B

55. Ἀριστ. Ζ.Ι. α 1.488

56. Πτολεμαῖος γραμματικός

57. Περὶ μνήμης καὶ ἀναμνήσεως, 453

Εἰδικὴ παρένθεσις: Ἴσως δὲν εἶναι τυχαῖον ποὺ στὶς ἡμέρες μας βιώνουμε τὸν "διωγμὸν τοῦ Ν", ἰδίως ἀπὸ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ ἄρθρου "τόν", μὲ νεόκοπους κανόνες ποὺ καθορίζουν πότε τὸ ν αὐτὸ ἀποβάλλεται καὶ πότε παραμένει.

Τὸ Ν ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΡΑΦΕΤΑΙ ΠΑΝΤΟΥ ΟΠΟΥ ΥΠΟΝΟΕΙΤΑΙ ΕΣΤΩ ΚΑΙ ΕΑΝ ΔΕΝ ΑΚΟΥΓΕΤΑΙ. Δὲν ἐφαρμόζουμε φωνητικὴ γραφή. Τὸ "ν" πρέπει νὰ γράφεται πάντοτε, ἰδιαίτερος στὴν αἰτιατικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ ἄρθρου "τόν", ὄχι ἀπλῶς διὰ λόγους εὐφωνίας, ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τὴν ἀνάγκη ληκτικῆς διαφοροποιήσεως τοῦ ἀρσενικοῦ γένους ἀπὸ τὸ οὐδέτερον. Ἄλλο εἶναι: "μοῦ μίλησε γιὰ τὸ φοβερό συμβάν" καὶ ἄλλο "μοῦ μίλησε γιὰ τὸ (δηλ. τόν) φοβερό πόλεμο".

Ἐὰν διαβάσουμε κάπου: "...ἐθαύμασε τὸ συννεφιασμένο..." ἀναμένομε οὐδέτερο οὐσιαστικό, π.χ. "ἐθαύμασε τὸ συννεφιασμένο τοπίο". Ἐὰν ὁμως μᾶς προκύψῃ οὐσιαστικὸ ἀρσενικοῦ γένους, διακόπτουμε τὴν ἀνάγνωσι καὶ γυρίζουμε πίσω ὥστε νὰ ἀποκαταστήσουμε νοερὰ τὸ ὀρθὸ γένος: "ἐθαύμασε τὸ-ν- συννεφιασμένον οὐρανὸ·" ἡ γραφή "τὸ συννεφιασμένο οὐρανὸ" εἶναι ὄχι μόνον βαρβαρισμός, ἀλλὰ καὶ παράνοια. Δὲν ὑπάρχει κανὼν ποὺ νὰ ἐξισῶνῃ τὴν γραφὴ ὅταν μιλάμε γιὰ "τὸ βάρβαρο ἔθιμο καὶ τὸ (ν) βάρβαρον ἄνθρωπο". Τοῦναντίον, στὴν περίπτωσι ἀρσενικοῦ γένους, ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ὑπερτονίζει τὸ "ν": "ΑΜΥΝΕΣΘΑΙ ΤΟΜ ΒΑΡΒΑΡΟΝ" διαβάζουμε σὲ ἀρχαῖες ἑλληνικὲς ἐπιγραφές. ⁵⁸

ΠΡΟΣΟΧΗ ἐπίσης στὴν ὀρθὴ γραφὴ τοῦ ἀρνητικοῦ μόριου "δέν". Ἄλλο τὸ ἀρνητικὸν "δέν" καὶ ἄλλο ὁ σύνδεσμος "δέ". Ἡ ἰσοπέδωσις τῶν δύο αὐτῶν μορίων καὶ ἡ ἐπιβολὴ τοῦ ἐνιαίου -ἀγκυλωμένου τύπου "δέ," τὶς περισσότερες φορές ἀλλοιώνει τελείως τὸ νόημα.

Παράδειγμα: (ἀπὸ τὸ βιβλίον "ΑΛΛΕΡΓΙΑ" τοῦ Β. Ἄντο. σ. 13) "Ἡ κατάσταση αὐτὴ δε συνοδεύεται ἀπὸ πόνο..." Ὁ ἀναγνώστης ἀδυνατεῖ νὰ πληροφορηθῇ τὴν ὀρθὴ ἔννοια, ἀφοῦ μαζί μὲ τὰ "ν" ἀπουσιάζει ἐπίσης ἡ ὀρθὴ στίξις. Τελικὰ "ἡ κατάσταση αὐτὴ" συνοδεύεται ἀπὸ πόνο ἢ ὄχι;

Ὁ Γιάννης Γαβριηλίδης στὸ βιβλίον του "Ἡ ἀνεπάρκεια τῆς Ἑλληνικῆς Γλωσσικῆς Ἐπιστήμης" ἐπισημαίνει:

58. Βλ. Στήλη Τροιζήνος (Βιβλ. Β' Ἐτους Ἑλλην. Ἀγωγῆς, Μάθ. 6ον.)

«Σύμφωνα με τὸν μοναδικὸ κανόνα τῆς σοβαρῆς γλωσσολογίας μας, ὁ φθόγγος (καὶ τὸ γράμμα) ν, ἀνεξαρτήτως τῆς θέσεώς του μέσα στὴν λέξι, ἔχει τὴν ἴδια ἀξία με τοὺς ἄλλους φθόγγους (καὶ γράμματα) τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας. Ἐπομένως, διατηρεῖται πάντοτε, προκειμένου νὰ προσφέρῃ στὸν ἀκροατὴ ἢ ἀναγνώστη τὴν σημασιολογικὴ καὶ γραμματικὴ (μαθηματικὴ) πληροφόρησι, γιὰ τὴν ὁποῖαν ὑπάρχει. Οἱ ἐπινοήσεις τοῦ γλωσσικοῦ κατεστημένου (τῆς ἐλαφρᾶς γλωσσολογίας) τριῶν κανόνων καὶ μιᾶς ἐξαιρέσεως σχετικὰ με τὴν διατήρησι ἢ ἀπάλειψι τοῦ τελικοῦ ν- ἐκ τοῦ πονηροῦ εἰσί!»

Ὁ "διωγμὸς τοῦ "νῦ" δυσκολεύει ἰδιαιτέρως καὶ τοὺς ξενόγλωσσους σπουδαστὰς τῆς Νέας Ἑλληνικῆς οἱ ὅποιοι δὲν γνωρίζουν τὸ γένος (ἄρσεν. ἢ οὐδέτερο) τῶν οὐσιαστικῶν. Ἡ παραλλαγμένη σημερινὴ αἰτιατικὴ τοὺς παγιδεύει. Πῶς εἶναι τὸ ὄνομα στὴν ὀνομαστικὴ; "ὁ δάσκαλος" ἢ τὸ δάσκαλο"; "ὁ δήμαρχος" ἢ "τὸ δήμαρχο";

Ἡ αὐτὴ σύγχυσις ἐπικρατεῖ καὶ στὰ τοπωνύμια: "τὸ Νέο Κόσμο", "στὸ Σχοιναῖ" "στὸ Μαραθῶνα" κ.ο.κ.

Ἄξιζει νὰ παραθέσωμε καὶ ὠρισμένα ἀποσπάσματα ποὺ ἀφοροῦν τὸ τελικὸν Ν, ἀπὸ τὴν "Νεοελληνικὴ Γραμματικὴ" τοῦ καθηγητοῦ- Ἀκαδημαϊκοῦ Ἀγαπ. Τσοπανάκη:⁵⁹

"Σὲ ὑπέρβαση τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν δυνατοτήτων τοῦ προφορικοῦ λόγου στηρίζονται καὶ οἱ τρεχούμενοι κανόνες γιὰ τὸ τελικὸ -ν, ποὺ στὸν προφορικὸ λόγο ἀφομοιώνεται μπροστὰ σὲ μερικὰ σύμφωνα, διατηρεῖται ὅμως μπροστὰ σὲ ἄλλα. Οἱ κανόνες αὗτοί εἶναι βέβαια φυσικοί, δηλ. αὐτόματοι, γιὰ τὸν ἄνθρωπο ποὺ μιᾶ τὴν γλῶσσα του, ἔστω καὶ ἂν ὁ ἴδιος οὔτε τοὺς ξέρει οὔτε τοὺς ἀντιλαμβάνεται, ὅχι ὅμως τόσο φυσικοί γιὰ κείνον ποὺ τὴν γράφει ἢ γιὰ ἕναν ξένο, γιὰ αὐτὸς πρέπει νὰ τοὺς ἀπομνημονεύσῃ, με ἀποτέλεσμα τὴν σύγχυσι. **Σὲ ὅλες τῆς Νεοελληνικῆς Γραμματικῆς, στοὺς τύπους τόν, τήν, τοῦ ὀριστικοῦ ἄρθρου, ἕναν, μίαν, τοῦ ἀορίστου ἄρθρου, τόν, τήν, τῶν συγκομμένων**

ἀντωνυμιῶν, αὐτόν, αὐτήν, κ.ἄ., τὸ τελικὸ -ν σημειώνεται μέσα σὲ παρένθεση: τό(ν), τή(ν), ἕνα(ν), μιά(ν), αὐτό(ν), αὐτή(ν), δημιουργώντας ἔτσι τὴν ψεύτικη ἐντύπωσι διὰ το -ν εἶναι προαιρετικὸ, ὅτι δηλ. μπορεῖ νὰ παραλείπεται. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὰ: δέν, σάν, μὴν, ἐκείνον, ἐκείνην, ποὺ γράφονται καὶ προφέρονται κολοβά, ἐπεὶδὴ συμβαίνει τὸ τελικὸ -ν νὰ ἀφομοιώνεται στὸν προφορικὸ λόγο, μπροστὰ σὲ ὀρισμένα σύμφωνα.

Ἄλλος ὅμως εἶναι ὁ προφορικὸς λόγος καὶ ἄλλος ὁ γραπτὸς, καὶ ἡ παράλειψι τοῦ τελικοῦ -ν σ' αὐτοὺς τοὺς γραμματικοὺς τύπους καὶ σὲ ἄλλους, ἰδιαίτερα στὴν αἰτιατικὴ τῶν ἄρσενικῶν σὲ -ος, στὰ θηλυκὰ οὐσιαστικὰ ποὺ ἔχουν ὅμοιον τύπο στὴν ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ (τὴν) τύχη- (ή) τύχη, καὶ σὲ ἄλλες περιπτώσεις, δημιουργεῖ προβλήματα στὴν ἀμεση κατανόησι τοῦ λόγου. Αὐτὸ ὅμως εἶναι ἀντίθετο πρὸς τὴν ἀποστολὴ τῆς Γραμματικῆς καὶ τὴν ἀνάγκη τῆς ἐπικοινωνίας.

Τὸ Ν. Ἐνα ἀπὸ τὰ σημαντικότερα δείγματα τῶν διαφορῶν ἀνάμεσα στὴν προφορικὴ καὶ τὴν γραπτὴ μορφή τῆς Δημοτικῆς ἀποτελεῖ ἡ συμπροφορὰ καὶ ἡ τύχη τοῦ ν στὸ ἐσωτερικὸ καὶ κυρίως στὸ τέλος τῶν λέξεων, κάτι ποὺ ἐξελίχθηκε σὲ μεγάλο ὀρθογραφικὸ πρόβλημα τοῦ γραπτοῦ μας λόγου.

α) ν + φωνῆεν. Εἶναι γνωστὸ διὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴ, τὸ ν, τόσο στὸ ἐσωτερικὸ τῶν λέξεων, ὅσο καὶ στὸ τέλος τους, προσάρμοζε τὴν ἑνρινὴν προφορὰ του πρὸς τὸ εἶδος τῶν φθόγγων ποὺ ἀκολουθοῦσαν π.χ. κοντὰ στὰ φωνήεντα προφερόταν καθαρό...

β) ν + σύμφωνα.

1) Μὲ τὰ χειλικὰ σύμφωνα, τὸ ν γίνεται χειλικὸ (μ): συνβουλεύω, ἔν-πορος, συν-φορὰ → συμβουλεύω, ἔμπορος, συμφορὰ.

2) Μὲ τὰ οὐρανικὰ τρέπεται σὲ οὐρανικὸ (γ): ἐν-γόνος, ἐν-κῶμος, συν-χωρῶ → ἐγγονος-ἐγγονός, ἐγκώμιο, συγχωρῶ.

3) Μὲ τὰ ὀδοντικὰ μένει ἀμετάβλητο: ἐν-δυμα, ἐν-θύμιο, σύν-τομος.

59. Ἐκδ. ΕΣΤΙΑ, σλ. 75, 167, 169, 170, 171, 172, 197, 311.

Εστημειώσαμε ήδη ότι το ν επηρεάζει συγχρόνως την προφορά μερικῶν συμφώνων, όπως είναι τὰ ἄηχα στιγμαῖα κ,π,τ, καὶ τὰ ἀντίστοιχά τους σύνθετα ξ, ψ, τσ (=κσ, πσ), πού τὰ ἠχηροποιεῖ σέ g, b, d καὶ gζ, bζ, dζ ἀντίστοιχα: ἔμ-δορος, ἐν-γώμιο, σύν-δομος, τὸν gζένο, τὸμ bζεύτη, τὴν dζέπη, χωρὶς νὰ χάνη τὴν ἔνρινη παρουσία του.

Τὸν ν ὁμως ἀφομοιώνεται στὴν συνάντησή του μὲ τὰ ἄηχα ἐξακολουθητικά φ, χ, θ, σ, μὲ παράλληλη ἀπλοποίηση στὴν προφορική κοινή... μὲ ἀποτέλεσμα νὰ θεωρηθῇ -ἐξ αἰτίας τῆς ἀφομοίωσης καὶ ἀπλοποίησής του- ἀνύπαρκτο.. Τὸ -ν αὐτὸ δὲν ἦταν καὶ δὲν εἶναι "ἐφελκυστικό", δηλ. εὐφωνικὸ καὶ περιστασιακὸ, στὶς περιπτώσεις αὐτὲς καὶ τὶς ὁμοιες, ἀλλὰ ἓνα μόνιμο καὶ σταθερὸ στοιχεῖο τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας...

Ἐπῆρχε ὁμως, ἀντίστροφα, ἡ φύση τῶν συμφώνων κ, π, τ, ξ, ψ, τσ, μπ, ντ, γκ, μπροστὰ στὰ ὁποῖα τὸ -ν ἔπρεπε νὰ προφερθῇ ἢ νὰ γραφῇ, καὶ αὐτὸ δημιουργοῦσε προβλήματα καὶ σύγχυση. Αὐτὸ ὁδηγοῦσε σὲ περιπτωσιολογία καὶ ἀπομνημόνευσι, μιὰ πού ἦταν ἀδύνατο νὰ ξέρουν καὶ νὰ ξεχωρίζουν οἱ ἄνθρωποι ποιά σύμφωνα ἦταν στιγμαῖα, ἐξακολουθητικά, ἠχηρά, ἄηχα κτλ. Καὶ νὰ γράφουν ἢ νὰ παραλείπουν τὸ -ν, καί, προπάντων, καθὼς ὁ καθένας μιᾶς αὐθόρμητα -σωστὰ ἢ λάθος-, γράφει ὁμως μὲ σκέψι.

Τὸ -ν πρέπει νὰ γράφεται παντοῦ ὅπου ὑπονοεῖται. Ὁ κανόνας εἶναι ψυχολογικός. Ὅταν λέγω "ἂν δὲν ἔλθω" προφέρω περίπου "ἂ δὲν ἔλθω" ἀλλ' εἶμαι τόσο βέβαιος ὅτι προφέρω "ἂν δὲν ἔλθω" ὥστε μόλις δῶ γραμμένο "ἂ δὲν ἔλθω" ξαφνιάζομαι καὶ μὲ πονεῖ τὸ μάτι... Τὸ ἴδιο συμβαίνει ὅταν λέγω "τὸ βασιλέα", εἶμαι βέβαιος πὼς λέγω "τὸν βασιλέα", αἰσθάνομαι τὸ Ν... ἄλλο τὸ εἶναι στὸ "τὸ παιδί" καὶ ἄλλο τὸ εἶναι στὸ "τὸ βασιλέα"...

Μόλις ἀρχίσουμε νὰ λέμε "τὸ φρόνιμο" ἢ φρόνιμο" εἶναι ἀδύνατο νὰ μὴν πάη ὁ νοῦς μας στὸ οὐδέτερο, καὶ θὰ εἶναι καλὸ νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ λ. παιδί. Ἄν ὁμως ἀκολουθήσῃ τὸ ἀρσενικὸ δάσκαλο, θὰ χρειαστῇ νὰ γυρίσουμε νοερά πίσω καὶ νὰ ἀποκαταστήσουμε σιωπηρὰ τὸ

ἀρσενικὸ "τὸν φρόνιμο δάσκαλο", γιὰ νὰ ἐξουδετερώσουμε τὴν ἐκκρεμότητα.

Γι' αὐτὸ, στὴν β' ἐκδοσὴ τῆς Μικρῆς Νεοελληνικῆς Γραμματικῆς, τοῦ Μ. Τριανταφυλλίδη, πού ἐκδόθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτοῦτο Νεοελληνικῶν Σπουδῶν, Ἰδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, Θεσσαλονίκη 1975, παράγρ. 136, ἐνσωματώθηκε ἀπόφαση τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου **γιὰ τὴν διατήρηση τοῦ τελικοῦ -ν "πάντοτε, ὅποιοδὴποτε σύμφωνα καὶ ἂν ἀκολουθῇ"**, στὶς ἀκόλουθες περιπτώσεις:

α) στὸ ἄρθρο "τὸν" πρὶν ἀπὸ ἐπίθετο ἢ πρὶν ἀπὸ ὄνομα κύριο: τὸν μεγάλο νικητὴ, τὸν ζωντανὸ περίγυρο, τὸν νεοφερμένο, τὸν χειρότερο· τὸν Φαίδωνα, τὸν Μανόλη, τὸν Ροῖδη·

β) στὰ ἄκλιτα δέν, σάν: σὰν χιόνι, δὲν θέλω·

γ) στὸ ἄρθρο τῶν: τῶν φίλων μου·

δ) στὴν τριτοπρόσωπη προσωπικὴ ἀντωνυμία τόν: "τὸν βλέπω..."

Ὁ ἴδιος ὁ Μανόλης Τριανταφυλλίδης στὴν παράγρ. 184 τῆς Νεοελληνικῆς Γραμματικῆς (τῆς Δημοτικῆς) τοῦ 1941 εἶναι πολὺ γενναῖος σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν διατήρηση τοῦ -ν ... στὴν αἰτιατικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ, πολλῶν ἀντωνυμιῶν..."

"...Καὶ μόνος ὁ ἐγκλεισμός τοῦ -ν σὲ παρένθεση στὰ βιβλία (καὶ τῆς σχολικῆς) Γραμματικῆς (κλίση τοῦ ἄρθρου), κλονίζει ψυχολογικὰ τὴν ὑπόστασή του ὡς ἀναπόσπαστου φωνητικοῦ στοιχείου..."

Εἶναι βέβαιον ὅτι σήμερα, ἡ παρουσία τοῦ -ν στὶς ἐκθέσεις τῶν μαθητῶν καὶ τῶν ὑποψηφίων γιὰ εἰσαγωγικὲς ἐξετάσεις σημειώνεται ὡς λάθος ἀπὸ τοὺς διορθωτάς...

.... (τελικῶς):

Δὲν βάζουμε σὲ παρένθεση τὸ -ν τῆς αἰτιατικῆς τὸν-τὴν, ἐναν-μιάν, γιατί αὐτὸ εἶναι ὀργανικὸ στοιχεῖο τῆς γλώσσας μας, καὶ ὄχι ἐπεισοδιακὸ, δηλ. εὐφωνικὸ ἢ ἐφελκυστικό."

(Ἀγαπητὸς Τσοπανάκης)

ΓΙΑ ΜΙΑΝ ΟΠΤΙΚΗ ΤΟΥ ΗΧΟΥ

Κάποτε, μιά μέρα χειρότερη και της Κυριακής, τὸ συνειδητοποίησα! Ἡ πρωτεύουσα σ' ὅλο τὸ μᾶκρος της εἶχε γεμίσει τρύ-
πες. "Ὅχι ἀπ' αὐτὲς ποὺ ἀνοίγουν οἱ ἐργάτες τοῦ Δήμου στοὺς
ὑπονόμους. Μιλῶ γιὰ τὶς ἄλλες, πάνω στὶς προσόψεις τῶν
ὑψηλῶν κτηρίων, ὅπου προσεκτικὰ στήνονται οἱ ἐπιγραφές ἐται-
ρειῶν, ἰδρυμάτων καὶ καταστημάτων. Φαρμακεῖο, καφενεῖο,
Αἱματολογικὸ Κέντρο, Παιδαγωγικὸ Ἰνστιτοῦτο. Ποὺ ὁ θεὸς
νὰ βάλει τὸ χέρι του.

Στὸ τηλεγραφεῖο τῶν νευμάτων μεγάλη ἀναστάτωση ἐπι-
κρατεῖ σ' ὅλη τὴν γειτονιά. Μήπως εἶναι κανένας ξένος δάχτυ-
λος τοῦ τύπου NOVA MAKEDONIA, ἢ μήπως τοῦ "φυγε τοῦ μπο-
γιατζή τὸ τελευταῖο ψηφίο καὶ ἔμεινε ἀνολοκλήρωτο ἀπὸ ἀμέ-
λεια ἢ, δὲν ἀποκλείεται, ἀπὸ οἰκονομία;

Μὰ εἶναι δυνατόν; Νὰ σοῦ φτιάχνει ὁ ράφτης ἓνα ὠραῖο σα-
κάκι ποὺ τὸ ἔνα του μανίκι τοῦ λείπει, κι ἐσύ νὰ κυκλοφορεῖς
μὲ καμάρι, ὅπως ὁ καστράτος ποὺ ἰδίῳ δικαιώματι ἔμπαινε στὰ
χαρέμια, κι ἄς τοῦ ἔλειπε κάτι...

Φαίνεται πὼς ἡ ζωὴ αὐτὴ δὲν ἔγινε γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ κάτι
δύσκολο ἢ κάτι τὸ ὑψηλό. Καθόλου. "Ἐγινε γιὰ τὴν εὐκολία
μας. "Πονάει δόντι, βγάζει δόντι" ποὺ ἔλεγαν οἱ παλαιοί. Πονά-
ει περισπωμένη, βγάζει περισπωμένη· πονάει δασεῖα, βγάζει δα-
σεῖα. Καὶ λαμπρὰ ταιριάζουν ὅλα.

Συγγνώμην, τὸ σῶβρακό σου δὲν τ' ἀφήνεις νὰ φαίνεται ποτέ
του. Ἀλλὰ τὸ φορεῖς. Δὲν εἶναι τὸ πρακτικὸ μέρος τῶν πραγμά-
των ποὺ πρωτεύει στὴν ζωὴ μας. Τὰ τρία τέταρτα τῆς ἀνθρω-
πότητας διαβιοῦν κατὰ λάθος. Διαγράφουν τὸ περιττόν, καὶ ἄς
εἶναι ὠραῖον, κερδίζοντας μερικὰ εἰκοσιτετράωρα πλήξης. Ἀλλοῦ,
μακριὰ τους στάζει ὁ χυμός, ἔστω καὶ ὡς ἡχος στὰ χεῖλη μιᾶς
θυγατρὸς τοῦ Ὀμήρου.

Στὶς δέκα λέξεις μας οἱ πέντε εἶναι ξένες.

Ὅλοταχῶς βαδίζουμε πρὸς μίαν ἐσπεράντο παρὰ πέντε.
Κανένας Ἡρώδης δὲν θὰ τολμοῦσε νὰ διατάξει τέτοια γενο-
κτονία ὅπως αὐτὴ τοῦ τελικοῦ -ν, ἐκτὸς κι ἂν τοῦ "λείπε ἢ
ὀπτική τοῦ ἡχου...

Ὁδυσσεὺς Ἐλύτης

Ξ Ξ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Ξῦ τὸ στοιχεῖον, παρὰ τὸ ξέεσθαι ἐν τῷ
γράφεσθαι τῶν ἄλλων πλέον".

Τὸ Ξ, παλαιότερον, ἐγράφετο ὡς ΚΣ ἢ ΓΣ ἢ ΧΣ, καὶ ἔτσι τὸ συναντᾶμε
σὲ ἀρχαῖες ἐλληνικὲς ἐπιγραφές. Μὲ τὸ μετέπειτα, ὡς κτένι, σχῆμα του,
εἰσήχθη εἰς τὸ ἀλφάβητον τὸν Ε' π.Χ. αἰ. καὶ λέγεται ὅτι τὸ ἐπενόησε ὁ
Σιμωνίδης. Ἀπεικονίζεται ὡς κτένι τὸ ὁποῖον Ξέοντας, Ξύνοντας, ἐκβάλ-
λει ἀκριβῶς τὸν ἦχον τοῦ Ξ: ξαίνω, ξαντόν (ἐξ οὗ ξανθός), ξύλον ("διὰ τὸ
ξέεσθαι ἢ διὰ τὸ ξηρὰν ὕλην εἶναι"): ξόανον, ξυρὸς (=ξυράφι), ξίφος, ξηρός,
ὁ-ξύς κ.τ.τ.

Ο □

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Ὁμικρον τὸ στοιχεῖον, παρὰ τὸ ἐμπερῆ
εἶναι τῷ χαρακτῆρι τὴν ἐκφώνησιν, κατὰ γὰρ περίκλασιν φωνῆς ἐκφέ-
ρεται τὸ ὄνομα τοῦ στοιχείου".

Τὸ σχῆμα του εἶναι κύκλος παρόμοιος πρὸς τὸ στρογγύλεμα τῶν
χειλέων ὅταν ὁ φθόγγος ἐκφέρεται.

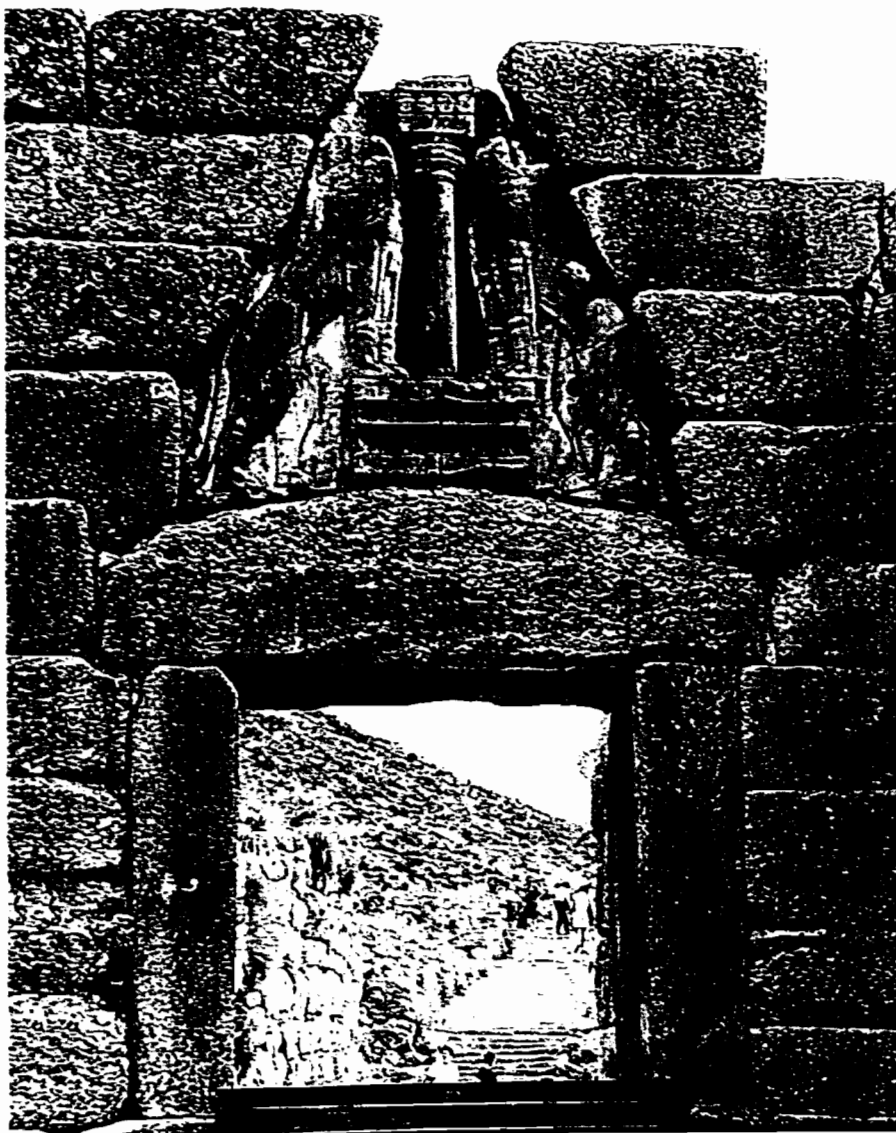
Καὶ ὁ Πλάτων εἰς τὸν Κρατύλον (427 c) παραλληλίζει τὸ "γογγύλον"
(=στρογγυλόν) τοῦ σχήματός του, πρὸς τὸ σχῆμα τῶν χειλέων κατὰ
τὴν ἐκφορὰν του.

Εἶναι προφανὲς ὅτι πολλὰς λέξεις ποὺ ἀρχίζουν ἀπὸ ὀμικρον, σημα-
τοδοτοῦν κλειστὸν χῶρον, περιοχὴν, ἰδιωτικὸν κατάλυμα...

ο + εἶμι (=πορεύομαι) → οἶμος = ὁδός

ο + ἴκω (=ἀφίκομαι) → οἶκος

ο + ἴω, ἰών → οἶος = ὁμός, οἶος = ὁποῖος· ὄν, ὁμοῦ, ὄριον...

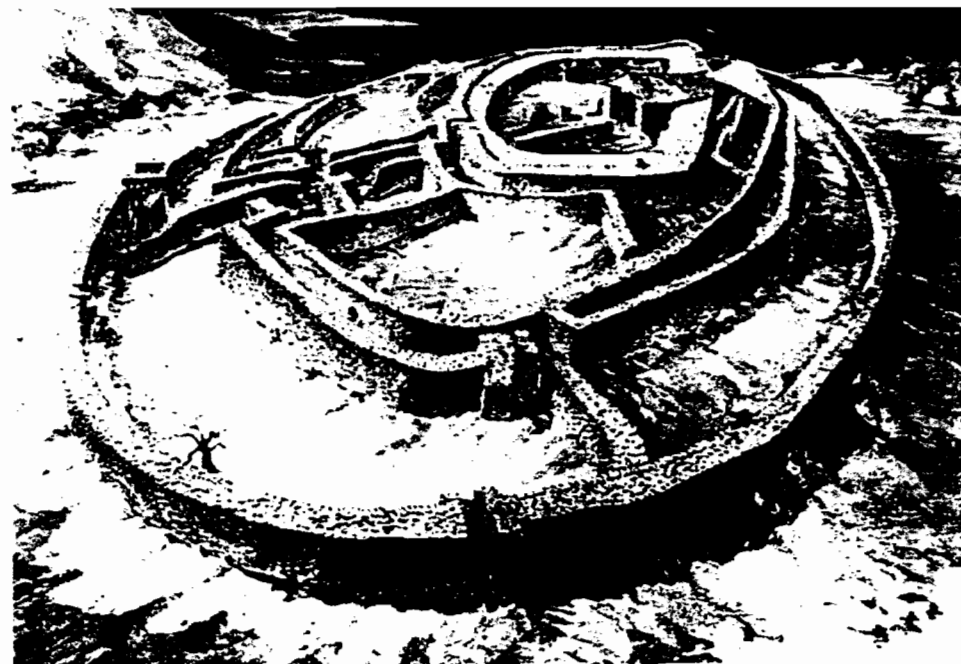

Πύλη

(Τὸ ὄμικρον εἶναι καὶ "ἐπιτατικὸν" τῆς ἐννοίας, ὅπως π.χ. ὁ-ξύς, ὁ-νυξ, ὁ-πατρος κ.ο.κ.)

Ὡς πρὸς τὴν πρῶμην τετράγωνη ἀπεικόνισί του (□) εἶναι εὐεξήγη-
τη, ἂν παρατηρήσῃ κανεὶς τὴν φωτογραφία τῆς προηγουμένης σελί-
δος ὅπου εἶναι ὁρατὸς ὁ "ἐσωτερικὸς χῶρος" τοῦ ἀνακτόρου τῶν Μυ-
κηνῶν, ὅπως φαίνεται ἔξωθεν.

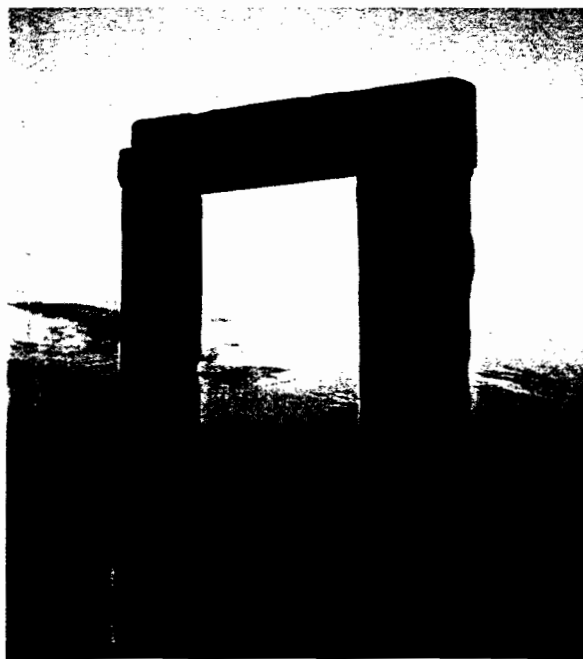
Πρβλ. ἐπίσης τὴν ἀπεικόνισι, τὸ σύμβολον τοῦ Ὅμικρον, εἰς τὴν
Γραμμικὴν Γραφὴν Β:

Ἡ περιτείχισις περιβάλλει ὡς Ὅμικρον τὸν οἰκίσκον. Οἶκος = εἰς τὸν χῶρον μου (Οἶκω.
"Ἀναπαράστασις τοῦ νεολιθικοῦ οἰκισμοῦ τοῦ Διμηνίου Μαγνησίας μετὰ τοὺς χαρακτη-
ριστικούς περιβόλους καὶ τὸ μέγαρον στὸ κέντρο (ὕδατογραφία τοῦ Β. Ζήση, 1957).
Ἀπὸ τὸ βιβλίο Νεολιθικὸς Θησαυρὸς, Ἐκδ. Ὑπουργ. Πολιτισμοῦ.

Πύλη

Πύλη

Π Π

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Πί τὸ στοιχεῖον, παρὰ τὸ παῖω, ὃ δὲ τούτου φθόγγος ὥσει παῖον-τος καὶ κρούοντος ἤχος ἐστί".

Τὸ πῖ προφέρεται κατόπιν πιέσεως τῶν χειλέων. Παρόμοιον πρὸς τὴν ἔννοιαν πιέσεως καὶ τὸ σχῆμα του: δύο στύλοι ἐπὶ τῶν ὁποίων τοποθετεῖται πλάξ ὡς σύμβολον πιέσεως· ἡ δύο πόδες οἱ ὅποιοι πατοῦν γερὰ ἐπὶ τῆς γῆς.

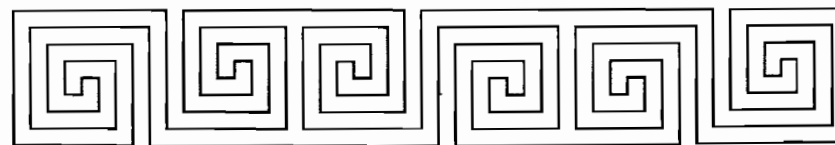
"Ποδῶν ὑπὸ δοῦπον ἀκούω" παριστᾷ ὁ "Ὀμηρος εἰς τὸ π, 10 τῆς 'Οδυσσεΐας.

- Πί-εις εἶναι ἡ ἔσις (=ὁρμή) τοῦ Π.
- Πτίσσω σημαίνει κοπανίζω, ποδοπατῶ.
- Πήγω, Πήγνυμι (ἐμπήγω, στερεώνω, πῆζω, καθιστῶ τι σταθερόν).
- Πίναξ (=μεγάλη δοκός). Καὶ ἄλλα πολλὰ παράγωγα καὶ λοιπὰ σχετικά.

'Απὸ Π ἀρχίζουν καὶ λέξεις "ψυχικῆς" πιέσεως: Πάθος, Πόνος, Πίστις, Πένθος, Πῆμα (=πάθημα), Ποινή..."πήματα ἐπὶ πῆμασι πίπτοντα"...⁶⁰

-Πύλη ἐνθυμίζει καὶ τὸ συλλαβόγραμμα ΠΙ τῆς Γραμμικῆς Β:

Π Π

Q

«Τὸ κόππα, δέκατον ἕνατον γράμμα εἰς τὰ Ἑτρουσκικά⁶¹ ἀλφάβη-
τα, κατελάμβανε τὴν θέσιν μεταξύ π καὶ ρ εἰς τὰ πρῶιμα Ἑλληνικά
ἀλφάβητα...

Ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Κ, ἐπέζησεν ὁμως ἐν τῇ λατινικῇ ὡς ^q62
καὶ διετηρήθη ἐν τῇ ἑλληνικῇ ὡς ἀριθμητικόν" (Λεξ. LIDDELL-SCOTT).

Τὸ κόππα ἐτίθετο πρὸ τῶν φωνηέντων μὲ τὰ ὅποια ἔδινε σκληρὴ
προφορά, δηλ. QΑ QΟ

Ἐνῶ τὸ κάππα ἐτοποθετεῖτο πρὸ τοῦ Ε, πρὸ τοῦ Ι, ὁπότε ἡ προ-
φορὰ ἦτο μαλακώτερη: ΚΕ, ΚΙ... Ἐχει διασωθῇ ἀρχαία ἑλληνικὴ ἐπι-
γραφή QOPINΘΟΣ (ΚΟΡΙΝΘΟΣ). Ἀλλὰ καὶ ΕQΤΩΡ, ΠΑΤΡΟQΛΟΣ.

Φαίνεται ὅτι ὁ διαχωρισμὸς αὐτὸς ἦτο καθοριστικὸς, ἀφοῦ ὑπῆρχε
ἀρχαία παροιμία χαρακτηρίζουσα τὸν ἀμαθῆ: "οὐδὲ κόππα γιγνώ-
σκων".

Εἶναι δὲ φανερόν ὅτι τὸ σχῆμα τοῦ προέρχεται ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὴν
Γραμμικὴ Γραφή Β, ὅπου τὸ συλλαβόγραμμα ΚΟ παρίσταται ἐπα-
κριβῶς ὡς: Q

61. Ὅθεν Τυρρηνικά, δηλαδὴ Ἑλληνικά.

62. Διότι διετηρεῖτο εἰς τὸ Χαλκιδικὸν ἀλφάβητον, τὸ ἀλφάβητον τὸ ὁποῖον ἐχαρίσαμε
εἰς τὴν Δύσιν, τὸ νῦν "λατινικόν".

P R

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Ρῶ τὸ στοιχεῖον, παρὰ τὸ ρέω. Ὑγρὸν γὰρ
ἐστὶ καὶ εὐμάλακτον, καὶ ὡσεὶ ἔλαιον ρεῖ".

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΑΤΥΛΟΣ: "Τὸ δὲ οὖν ῥῶ τὸ στοιχεῖον, ὥσπερ λέγω,
καλὸν ἔδοξεν ὄργανον εἶναι κινήσεως... πρὸς τὸ ἀφομοιοῦν τῇ φορᾷ...
τὴν φορὰν μιμεῖται... ... τὴν γλῶτταν ἐν τούτῳ ἠκιστα μένουσαν, μά-
λιστα δὲ σειομένην".

Πράγματι, ὁ φθόγγος τοῦ Ρ μιμεῖται κυρίως ἤχον ρέοντος ὑγροῦ,
ἀπεικονίζει δὲ πηγὴν ἐξ ἧς ἄρχεται ροὴ ὕδατος.

Ἐκφράζει βεβαίως καὶ τὴν "ροήν" τοῦ λόγου:

εἶρω = ὀμιλῶ, ἐρῶ (=θα εἴπω), ρήτωρ, εἶρων, ἄρα, ρήτρα, ρεῖα (=εὐκό-
λως)... Γενικῶς, "τὰ πάντα διὰ τοῦ Ρ ρεῖ".

"Τὸ ρεῖν καὶ τὴν ροήν διὰ τούτου τοῦ γράμματος μιμούμεθα. Εἴτα ἐν
τῷ τρόμῳ, εἴτα ἐν τῷ τραχεῖ... ἐν τῷ κρούειν, θραύειν, θρύπτειν, ρυμ-
βεῖν..." -ρόμβος, ἐρύω (=σύρω), ὄρνυμι, ὄρνις...

Τὸ συλλαβόγραμμα ΡΙ τῆς Γραμμικῆς Β ἐνθυμίζει τὸν τύπον R:

PI

(Βλ. πίνακα σελίδος 60).

Σ Σ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Σίγμα τὸ στοιχεῖον, παρὰ τὸ σίζω, σίγα, τὸ σίγμα. Ἀπὸ τῆς περὶ τὸν φθόγγον δυνάμεως..."

Ὁ συριστικός του ἤχος θυμίζει ἤχον ῥιπτομένου ἀντικειμένου ("σόλος" = δίσκος), σκλήρυνσιν μετάλλου ὅταν αὐτὸ ἐμβαπτίζεται (σίδηρος), τὰ διάφορα δὲ σχήματά του (βλ. σχετικὸν πῖνακα) οἱ ἀρχαῖοι γραμματικοὶ τὰ παρομοιάζουν πρὸς συνεστραμμένον ἔλικα (S), πρὸς τροχίαν βλήματος (C), πρὸς συρτὴν ὀφιοειδῆ κίνησιν (Σ). Ὁ Πλάτων τὸ ἀποκαλεῖ γράμμα πνευματῶδες καὶ ὅτι "τό σείεσθαι καὶ ὅλως σεισμόν... καὶ τὸ φυσῶδες μιμεῖται..."

Καὶ ὁ Ὀδυσσ. Ἐλύτης, διὰ τὸ "συριστικόν" του, γράφει:⁶³

"Σ. Ζιζάνιο. Μὰ ὁ Ἕλληνας πρέπει κάποτε καὶ νὰ σφυρίζει."

Τὸ σχῆμα του ἀπεικονίζει ἐπακριβῶς τὴν παλινδρομικὴ αὐτὴ κίνησι:

Σείω, Σαίνω, Σῆραγξ (παρὰ τὸ σεσηρῆναι - τοῦ ρήμ. σαίρω), Σπάω-ῶ (σύρω μετὰ πίεσεως), Σιγμός = σφύριγμα, συρίζω... Ἐκφράζει ὁμῶς καὶ τὴν σιωπὴν (σ...ς)

Ἡ συλλαβὴ ΣΙ τῆς Γραμμικῆς Β, ἐὰν τοποθετηθῇ πλαγίως, ἐνθυμίζει ἀρκούντως τὸ σημερινὸν Σ.

Σ

III

Εἰδικὴ σημείωσις: Ὅσες λέξεις ἀρχίζουν ἀπὸ τὸ σύμπλεγμα ΣΚ ἐκφράζουν κάτι τὸ δυσάρεστον. Τὸ "ἐξακολουθητικόν" Σ τὸ σταματᾷ ἀπότομα τὸ "στιγμιαῖον" Κ, καὶ ἐπέρχεται σταμάτημα πιθανὸν τοῦ φωτὸς τοῦ ἡλίου κατὰ τὴν κίνησιν του πρὸς τὴν Δύσιν (Σ+Κ), συνεπῶς πέφτει ΣΚ-ιά, ΣΚ-ότος, κάτι μισητὸν γιὰ τὸν Ἕλληνα ὁ

63. "Καὶ μὲ φῶς καὶ μὲ θάνατον"

ὁποῖος λατρεύει τὸ φῶς τὸ ἡλίου: Τὸ ὁμηρικὸν "ζῶειν καὶ ὄρᾶν φάος ἡλείοιο". Ἔτσι ἔχουμε: σκαῖός (=δυτικός), σκύλαξ, Σκύλλα, σκῶληξ, σκῶρ (=κόπρος), σκορπιός, σκῶλοψ (=παλούκι), σκέπη, σκηνή (ὄθεν ἔλλειψις ἡλίου), σκέψις (=ὄχι διανόησις, ἀλλὰ ἐγνοια, σκοτεινιά στὸ πρόσωπο, συνοφρύωσις, συννέφιασμα), σκύβαλον (=σκουπίδι), σκάπτω, σκέλλω (=ξηραίνω), σκολιός (=στραβός), σκόπελος, σκώπτω, σκοτώνω, σκηπτός (=κεραυνός), σκόροδον (=σκόρδον· σκῶρ+ὀδμή, ὀσμή), σκωρία, σκύλλω (=σπαράττω), σκυλεύω (=ἀπογυμνῶ νεκρὸν ἐχθρόν)... κ.ἄ. σχετικὰ μὲ δυσάρεστες ἔννοιες.

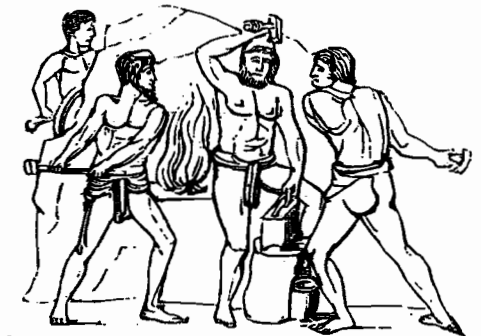
Τ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Ταῦ τὸ στοιχεῖον, ὅτι ἐντεταμένος ἔχει τοῦ χαρακτήρος τοῦ στοιχείου τὰς ἐντυπώσεις... ὥσπερ ὁ ταῶς (=παγώνι) ὁ τεταμένα ἔχων τὰ πτερά".

Τ-έκτων

(Εἰκὼν ἀρχαίου ἀγγείου)

Τ-ύπτω

Ὅθεν: Τεύχω (=κατασκευάζω), Τύπτω, κΤυπῶ, κΤίζω, Τήκω, Τέμνω, Τάττω, Τείνω, Τέχνη...

"Εἴρηται δὲ τέχνη, παρὰ τὸ τεύχω, ρῆμα". -Τιμάω (=τιμωρῶ), Τρύω, Τείρω...

Ο ΔΑΙΔΑΛΟΣ ΤΕΥΧΕΙ ΠΤΕΡΥΓΑΣ.
ΩΣ ΤΕΚΤΩΝ ΤΕΜΝΕΙ ΤΥΠΤΕΙ ΚΤΥΠΙΑ ΤΕΧΝΗΝΤΩΣ
(Παρατηρούμεν ὅτι καὶ στὶς 3 εἰκόνες ποὺ παρατίθενται, τὸ ἐργαλεῖον τῆς
τεύξεως μετὰ τοῦ ὁποῖου Τύπτουν, ἔχει τὸ σχῆμα τοῦ γράμματος Τ.
Τάπ - Τούπ, Τάκ, Τάκα - Τούκα).

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΑΤΥΛΟΣ: "...Καὶ τοῦ ταῦ τὴν δύναμιν χρήσιμον φαίνεσθαι... πρὸς τὴν μίμησιν τοῦ δεσμοῦ καὶ τῆς στάσεως" (427β).

Ἡ ἐκφώνησίς του, ὁ φθόγγος του, μιμοῦνται τὸν κρότον ἐργαλείου, ἐνῶ τὸ σχῆμα του θυμίζει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων (λ.χ. Ταυρὸς =σταυρὸς) καὶ σφυρίον, "σφυρί". Τὸ συλλαβόγραμμα τῆς Γραμμικῆς Β "ΤΟ", ἐμπεριέχει ἀρκούντως τὸ μεταγενεστέρως σταθεροποιηθὲν σχῆμα του:

ΤΟ 𐀓
 |

Σημείωσις:

ἄλλο τὸ Τύπ-τω (κτυπῶ)

ἄλλο τὸ Τ-εὔ-χω (τ+εὔ+ἐχω, κατασκευάζω καλῶς)

ἄλλο τὸ Τ-ίκ-τω (τ+ικ, τοῦ ἱκνοῦμαι. Κατασκευάζεται καὶ ἀφικνεῖται μετὰ ἀπὸ ὠρισμένον διάστημα· μέχρι τὴν ὥρα τοῦ τοκ-ετοῦ).

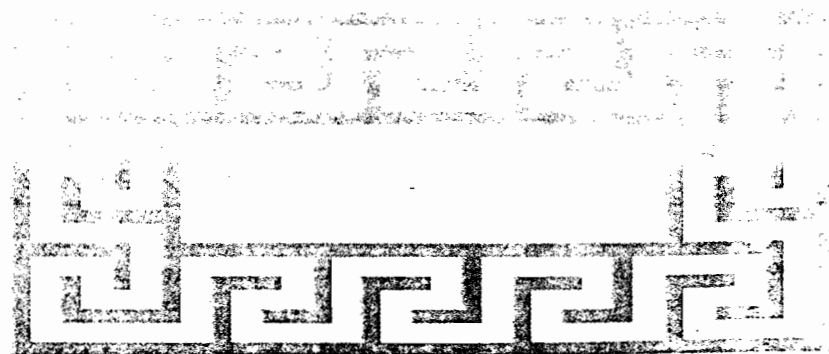
Τὸ γράμμα Τ χρησιμοποιοῦν πολὺ οἱ ἐπικοί καὶ δραματικοὶ ποιηταὶ σὲ σκηνὲς ἐν Τόνου Πάθους.

π.χ. "Τύμμα τύμματι τίσαι" -Αἰσχ. Ἀγαμ. 1430-

"Τυφλὸς τὰ τ' ὤτα τὸν τε νοῦν τὰ τ' ὄμματ' εἶ" -Σοφ. Οἰδιπ. Τ. 371-

"Φονεύετε, καίνετε, ὀλλυτε, δίπτυχα δίστομα φάσγανα" -Εὐρ. Ὀρ. 1302-

"..δύσοιστα πῆματα λύματα δείματα" -Αἰσχ. Προμ. Δεσμ. 691-

Υ Ψ Υ

"Υψιλον τὸ στοιχεῖον, ὅτι αἱ Ὑάδες τὸ πρόσωπον τοῦ ταύρου,⁶⁴ ὁ περιπλατυνόμενος ἀπὸ τοῦ μετώπου λεπτύνεται ἐξ ἀμφοτέρων ἀπὸ τῶν κάτω, ὥσπερ τὸ γράμμα. Ὑάδες, οἱ περὶ τῶν κεράτων τοῦ ταύρου ἀστέρες, παρὰ τὸ ὕειν (=βρέχειν). Ὑετοῦ γὰρ παρασκευαστικαὶ εἰσὶ ἢ παρὰ τῷ ὕ". (Ε.Μ.)

Τὸ μυκηναϊκὸν ἰδεόγραμμα, προσομοιάζον ἐκπληκτικὰ πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ ὕψιλον, ἐσήμαινε "λεκάνη". Εἶναι φανερὸν ὅτι ἐκφράζει τὴν ἀπεικόνισιν κοίλου σκεύους δι' ὕγρα· πρβλ.: ὕ-δωρ. "Ὅποτε τὸ "ὕδωρ" κυριολεκτικῶς εἶναι τὸ τοῦ ὕετοῦ δῶρον.

Κρητο-Μυκηναϊκὸν ἰδεόγραμμα: λεκάνη

Ὅθεν: ὕδωρ, ὕγρος, ὑετός, ὕαλος, ὕρχη (=ἀγγεῖον)...

"Υ - Τὸ πιὸ ἐλληνικὸ γράμμα. Μιὰ ὑδρία..." (Ὁδ. Ἐλύτης)

Ὅμως τὸ ὕψιλον πολὺ συχνά, συνεκδοχικῶς, ἐκφράζει συσσωρευ-
σιν γενικώτερον:

ὕριχος (=καλάθι), ὕστās (=φυτεία ἀμπέλου), ὕψοῦ (=ὕψηλά), πΥρ....

64. - Πρόκειται περὶ τοῦ ἀστερισμοῦ "Ταῦρος". - ὑετός =βροχή

Φ ⊕

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Φεῖ τὸ στοιχεῖον, ὅτι φαῖον τὸ Μέλαν. Μέ-
λαν δέ ἐστι τὸ σκοτεινόν. Οὕτω καὶ τοῦτο, παρὰ τὴν ἐκφώνησιν. Κα-
κόφωνον γάρ."

Ὁ Πλάτων εἰς τὸν Κρατύλον (427α) ἀποκαλεῖ τὸ Φ "πνευματῶδες"
καὶ ὅτι "τὸ φυσῶδες μιμεῖται". Πράγματι, ὁ φθόγγος Φ μιμεῖται κάθε
πνοήν, κάθε φύσημα· τὸ σύμβολόν του εἶναι γραφικόν, ὡς δύο χεῖλη
ποῦ Φ-υσᾶνε ἢ δύο "Φουσκωμένα" μάγουλα.

φ-λόξ, φ-ῶς, φ-ύσκα, φ-υσάω, φ-ύσις, φύσα, φωνή, φημί, φαέθω,
Φοῖβος, φωτιά... .

"Καὶ τὸ πῦρ, πῦρ ἐστὶ". (Ε.Μ.). Πρβλ. τὰ παλαιὰ Ἀναγνωστικὰ τῆς Α'
Δημοτικοῦ, ὅπου στὸ γράμμα Φ ἔγραφαν: "Φού... Φού.... φυσᾶ τὴν φω-
τιά ὁ Φῶτης." Διότι, "πυρὶ ἐάν αναπνοὴν μὴ διδῶς, σβέννυται".

(Ἀριστοτ. πρ. 55.B66)

X

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Χῦ τὸ στοιχεῖον, ὅτι χεομένην ἔχει τὴν
ἐκφώνησιν. ἄλλοι δὲ ἔχ⁶⁵ αὐτὸ εἶπον, ἔχει ὀξεῖαν καὶ βαρεῖαν ἀλλήλας
κατὰ τὸ μέσον σχιζούσας".

Αἱ ἀποδιδόμεναι διὰ τοῦ Χ ἔννοιαι εἶναι κυρίως ὕγρου ἢ στερεοῦ ποῦ
χύνονται· σχετικὸν καὶ τὸ σχῆμα τῆς κλεψύδρας ἢ ὅποια μετρᾷ τὴν ῥοήν
τοῦ χ-ρόνου. Σ-χ-ίζει τὴν αἰωνιότητα Χ-ωρίζοντάς την εἰς παρελθόν καὶ
μέλλον. Τὸ παρόν, στὴν οὐσία, οὐδέποτε ὑφίσταται. Ὁ ἀχρονος Χρόνος
χωρίζεται εἰς δύο, ἔχοντας ἀναδυθῆ ἐκ τοῦ Χ-άους.

Ἡσίοδος: "πρῶτιστα Χάος ἐγένετο..."

Χέω, χοή, χοάνη, χῶμα, χοῦς, χάζω (=χάνω), σ-χίζω, χειμών, χιών, χά-
λαζα, χαραμάδα, χηραμός (=φωλεὰ ζώου), χειρή (=φωλεὰ ὀφρεως), χαίνω,
χάσμα, χαράδρα, χάσκω, χάνω, χωρίζω, χηλή, χεῖρ, χωρῶ...
Χῶρος...Χρόνος...

65. Δηλ. ἄλλοι τὸ ὀνομάζουν "ἐχ".

Ψ Ψ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Ψι τὸ στοιχεῖον, ὅτι συριγμὸν ἔχει αὐτοῦ ἢ ἐκφώνησις, καὶ ὅτι ὁ συρι-γμός οὐκ ἔστι τι ἡ-μόνον Ψι. Ἄλλοι δέ, ὅτι ἐνός ψαύει χρόνου, διπλοῦν δν".

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΑΤΥΛΟΣ: "πνευματῶδες τὸ γράμμα, οἷον τὸ ψυχρόν".

Τὸ ψεῖ ἐπενοήθη διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὰ ΠΣ, ΒΣ, ΦΣ, ἅπαντα μὲ χαρακτηριστικούς ἤχους πνοῆς (ψῦχος, ψυχή), ἀλλὰ καὶ ψαύσεως: ψαύω, ψάχνω, ψηλαφῶ, ψήω (=τρίβω), ψήκτρα, ψάμμος (=ἄμμος), ψαύστης (=ο ψάλτης, ὡς ψαύων τις χορδὲς τῆς κιθάρας), καὶ παρόμοια σχετικᾶ...

Ω

Ὠμέγα (ω-μέγα)

Ἀρχικῶς ἐγράφετο Ο. Ἀργότερα, διὰ νὰ διακριθῇ ὁ μακρὸς φθόγος, ἐγράφοντο ὁμοῦ δύο οο. Αὐτὰ τὰ δύο "ὄμικρον" τὰ ἔνωσε ὁ Σιμωνίδης καὶ ἐδημιούργησε τὸ "ω".

Σηματοδοτεῖ τὸν εὐρύτερο χῶρο, γι' αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ εἶναι ρηματική κατάληξις (προχωρῶ, τρέχω, φέρω, ποιῶ) καὶ γενικῶς κατάληξις ὄλων τῶν βαρυτόνων καὶ τῶν συνηρημένων ρημάτων. Πρβλ. ἐπίσης:

ὀδύνη = πόνος

ὀδιν = πόνος τοκετοῦ (ἄρα μεγαλύτερος τῆς ὀδύνης καὶ γι' αὐτὸ χρειάζεται ω-μέγα)

Ξ

Τὸ σαμπὶ ὀφείλει πιθανὸν τὸ ὄνομά του εἰς τὸ ὅτι τὸ σχῆμα του ἐνθυμίζει τὸ Π. Ἐχρησιμοποιεῖτο μετὰ τὸ Ω ὡς ἀριθμητικόν, διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὸν ἀριθμὸν 900. Ὡς ἐκτὸς τοῦ ἀλφαβήτου, ἀπεκαλεῖτο καὶ "παρακύημα". Δὲν ἔχει ἀνευρεθῇ ἐπὶ νομισμάτων οὔτε σὲ Κείμενα, ἐκτὸς ἀπὸ μίαν ἐπιγραφὴν τῆς Κυζίκου. Εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιγραφὴν ἡ λέξις ΝΑΥΣΣΟΣ εἶναι γραμμένη ὡς

ΝΑ Ξ ΟΣ

Κατὰ μίαν ἐκδοχὴν, ἡ ἀρχικὴ προφορὰ του ἦτο ὡς παχὺ σίγμα. Ἡ προφορὰ αὐτὴ ἐσίγησε ἐνωρίτατα, ὁπότε κατηργήθη καὶ ἡ γραφικὴ ἀπεικόνισις της. Τὸ σαμπὶ ἤμπορεῖ νὰ ταυτισθῇ καὶ μὲ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου ἀναφερόμενον "σάν" (ἢ "σάμ" ἢ "σᾶμα").

Ἡρόδοτος: "...τὰ οὐνόματα τῶν Περσῶν... τελευτῶσι πάντα εἰς τὸ ταυτὸ γράμμα, τὸ Δωριεὲς σάν καλέουσι, Ἴωνες δὲ σίγμα".

Ἡσύχιος: "σᾶμα: Δωριεῖς, στοιχεῖον".

Ὡς πρὸς τὸ ἐνίοτε ἀναφερόμενον γιώτ (j) παραθέτομε κατωτέρω τὸ τί γράφει περὶ αὐτοῦ τὸ ἔγκριτον Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης Liddell-Scott:

[J, j ἢ γ (iod, jod ἢ yod), τὸ ἰῶτα νεκρὸν, γράμμα ὑποθετικόν, κοινῶς ἡμίφωνον νομιζόμενον, προφερόμενον δ' ὡς τὸ καθ' ἡμᾶς συμφωνοειδὲς ἰῶτα, ἤγουν ὡς j ἢ ὡς i ἐπιφερομένου φωνήεντος, σχεδὸν δηλαδὴ ὡς τὸ οὐρανικὸν γ ἐπομένου ε ἢ ι, οἷον· ἱατρὸς ἱατρος γιατρός, ἱεράκιον ἱεράκι γεράκι, γηγενής, κλπ. Τὸ ὑποθετικὸν τοῦτο γράμμα οὐδέποτε οὐδαμοῦ τῆς Ἑλληνικῆς γῆς ἢ γλώσσης εὔρηται οὐδὲ μνημονεύεται, προσελήφθη δ' ἐν τῷ ἀνὰ χεῖρα λεξικῷ μόνον διότι ἐπ' ἐσχάτων χρόνων εἰσήχθη διὰ τῆς συγκριτικῆς φιλολογίας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γραμματικὴν.

SYNAITIC SCRIPT	DESCRIPTION OF SIGN	CANAANITE SCRIPT OF 13TH CENT. B.C.	CANAANITE SCRIPT OF 16-1000 B.C.	SOUTH ARAB SCRIPT OF IRON AGE	MODERN HEBREW SCRIPT	PHONETIC VALUE
	OX-HEAD					b
	HOUSE					e
	FISH					d
	MAN PRYING					h
						w
						z
						a
						r
	FENCE?					b
	DOUBLE LOOP					t
						y
						k
	PALM OF HAND					i
	OX-GOAD					m
	WATER					n
	SERPENT					s
	EYE					l
						g
	THROW STICK					p
						f
	BLOSSOM					dz
						q
	HUMAN HEAD					r
	BOW					ts
						s
	MARK OF CROSS					c

Ἡ Ἑρασμιακή προφορά

«Καὶ πλεῖστα Ἑλληνικὰ ὀνόματα ἔχει καταμεμιγμένα... Οἶμαι (=νομίζω) δὲ τὸ βάρβαρον κατ' ἀρχὰς ἐκπεφωνῆσθαι (=ἀπεκλήθη) οὕτως κατ' ὀνοματοποιίαν, ἐπὶ τῶν δυσεκφώως καὶ σκληρῶς καὶ τραχέως λαλούντων.... πάντων δὲ τῶν παχυστομούντων οὕτως βαρβάρων λεγομένων, λέγω δὲ τῶν μὴ Ἑλλήνων. Ἐκείνους οὖν ἰδίως ἐκάλεσαν βαρβάρους, ἐν ἀρχαῖς μὲν κατὰ τὸ λοιδορον (=περίπαικτικῶς) ὡς παχυστόμους ἢ τραχυστόμους, εἴτα κατεχρησάμεθα (=ἐχρησιμοποίησαμε) ὡς ἔθνικῳ κοινῷ ὀνόματι, ἀντιδιαρουῖντες πρὸς τοὺς Ἕλληνας...
...Οἱ βάρβαροι οἱ εἰσαγόμενοι εἰς τὸν ἐλληνισμόν οὐκ ἰσχύοντες ἀρτιστομεῖν (=δὲν δύνανται νὰ ὁμιλήσουν ἀρτίως, ὀρθῶς), ὡς οὐδὲ ἡμεῖς ἐν ταῖς ἐκείνων διαλέκτοις (=ὅπως καὶ ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ ὁμιλήσωμεν τὰς ἰδικὰς τῶν διαλέκτους)»

(Στράβων, Γεωγρ. 14, 2.28-2.29)

Καὶ σήμερα ἀκόμη, ὅσοι ξένοι γνωρίζουν ἑλληνικά, ἔστω καὶ ἂν εἶναι καλλιεργημένοι καὶ μορφωμένοι, ἀποδίδουν τὴν γλῶσσα μας μὲ τρόπο παραλλαγμένο, "ξενικό". Στὰ διάφορα Παγκόσμια Γλωσσικὰ Συνέδρια, οἱ ἑλληνισταὶ καθηγηταὶ ἐκφέρουν τὶς Εἰσηγήσεις τους ἑλληνικά, προφέροντας ὅμως τόσο δύσφωνα καὶ κακὸν ἡχοὶς τὶς ἑλληνικὰς λέξεις, ὥστε νὰ νομίζη κανεὶς ὅτι πρόκειται γιὰ κάποια ἀγνωστη γλῶσσα: "Ἀρκάγια" τὰ Ἀρχαῖα, "φρίσκια" ἡ θρησκεία, "πόλλις περιόκις" οἱ πολλὰς περιοχάς, "γερατικός" ὁ ἱερατικός, "τὰ ὀπόγια" τὰ ὀποῖα ... κ.ἄ...

Ὁ πατροπαράδοτος ἑλληνικὸς χαιρετισμὸς "Χαίρειν" ἀκούσθηκε διὰ στόματος Γερμανοῦ καθηγητοῦ σὰν χαιρετισμὸς σὲ ἀγνωστὴ βαρεῖα γερμανικὴ διάλεκτος: *Χάι-ρέιν!*

Ἐδῶ βεβαίως θὰ ἤμποροῦσε νὰ ἀντιτείνῃ κάποιος, ὅτι προφέρουν "ἑρασμικά". Καὶ ἐπειδὴ λίγοι εἶναι αὐτοὶ πού γνωρίζουν ὅτι ἡ λεγομένη "ἑρασμικὴ προφορὰ" εἶναι μία μεγάλη ἀπάτη, ἥ ἂν θέλετε ἓνα οἰκτρὸ λάθος, ἀνοίγουμε μία παρένθεσι γιὰ νὰ τεθοῦν ἐπὶ τέλους τὰ πράγματα στὴν θέσι τους καὶ στὴν σωστὴ τους διάστασι.

Ἡ λεγομένη ἑρασμικὴ ἢ ἑρασμικὴ προφορὰ αὐτοανακαταρτίζεται καὶ μόνον ἐκ τοῦ ὅτι ἀνατρέπει τοὺς κανόνες προσφῶδιας ἀλλὰ καὶ τονισμοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ ποιήσεως.⁶⁶ Καὶ μολονότι εἶναι κοινῶς γνωστὸ ὅτι ὁ Ἑρασμος (ἐξαιρέσει τῶν παραδόσεων τῆς ἑλληνικῆς εἰς τοὺς μαθητάς του) ἐχρησιμοποιοῖ σὲ κάθε ἄλλῃ περίπτωσι τὴν ἑλληνικὴν προφορὰν, δὲν ἔχει γίνῃ εὐρύτερα γνωστὸ τὸ πῶς παρεσύρθη εἰς τὴν διδασκαλικὴν αὐτὴν αἴρεσιν καί, τὸ σπουδαιότερον, πῶς κατενόησε τελικῶς καὶ ἀνεγνώρισε τὴν πλάνην του.

Οἱ λεπτομέρειες αὐτὲς περιέχονται εἰς τὸν Β' καὶ Γ' τόμον τοῦ ἔργου τοῦ Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων "Περὶ τῆς Γνησίας Προφορᾶς τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης" (Ἐκδ. δαπάνη τῆς Ἀδελφότητος ΖΩΣΙΜΑΔΩΝ, Πητροῦπολις 1829). Οἱ τόμοι αὗτοι ἔχουν κυριολεκτικῶς

ἐξαφανισθῇ ἀπὸ τὴν ἀγορὰν καὶ εἶναι πολὺ δύσκολο, ἂν ὅχι ἀδύνατον, νὰ τοὺς προμηθευθῇ κανεὶς. Γι' αὐτό, εὐχαριστοῦμε τὸν ἀρχαιολόγον κ. Παν. Πυριοβολῆ ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ μᾶς τοὺς δανείσῃ ἀπὸ τὴν σπάνια Βιβλιοθήκη του, προκειμένου νὰ τοὺς φωτοτυπῇσουμε.

Παραθέτομεν ἀκολουθῶς τὰ ἀξιολογώτατα καὶ τὰ πλέον χαρακτηριστικὰ ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ Γ' τόμου (σελ. 673, 705, 493, 494).

«...Ὁ Ἑρασμος παραξενετράπη εἰς ταύτην τὴν φαντασίαν ἀπατηθεὶς ὑπὸ τινος Ἑρρίκου Γλαρεανοῦ, ὅστις, ἀστεϊζόμενος πρὸς τὸ φιλόκαινον καὶ εὐπίστον τοῦ Ἑράσμου, ἐπώλησεν ἑλθὼν πρὸς αὐτόν, ὡς ἄκουσμα καινόν, ὅτι τάχα ἄνδρες Ἕλληνες, ἐλθόντες κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον εἰς Λευκετίαν, ἐπρόφερον τὸ βῆτα beta καὶ τὸ ἦτα eta, καὶ τὰς διφθόγγους διηρημένας.»

Τοῦτο τὸ πλάσμα, συναρπάσας ὡς ἀλήθειαν ὁ Ἑρασμος, ἔγραψε τὸν περὶ τῆς νέας προφορᾶς διάλογόν του. "Υστερον ὁμοῦ μετανοήσας, οὐτ' αὐτὸς ποτ' ἐπρόφερον ὡς ἐφαντάσθη, καὶ τοὺς φίλους του ἀπέτρεπε. (Βλ. WETSTENIJ ORAT. APOLOGET. PRO LING. GRAEC. PRONUNT. PAG. 119, παράβαλε καὶ Βόσσιον εἰς ARISTARCH. I. 28).

...Ἀπατῶνται καὶ οἱ σοφοί, καθὼς ἀρρώστοῦσι καὶ οἱ ἰατροί. Εἶχε μὲν τὴν δυστυχίαν ὁ μακαρίτης Ἑρασμος νὰ γίνῃ τούτου τοῦ βαρβαροφώνου συστήματος ἀρχηγός, ἀλλ' ὅμως αὐτὸς οὐδέποτε ἐφρόνησεν, οὐδ' ἐδίδασκε τόσον ἀλλόκοτα καὶ παράδοξα περὶ τῆς Ἑλληνικῆς προφορᾶς, ὅσα μετέπειτα ἐφαντάσθησαν οἱ μαθηταὶ του καὶ διάδοχοι, Χέκοι καὶ Μέκερχοι καὶ Ἐννίνιοι καὶ οἱ τούτων ὅμοιοι, οἵτινες ἀείποτε προσθέτοντες καθὼς τὰς ἰδίας του ἐπινοίας, τόσον παρεμόρφωσαν τὰς πρώτας τοῦ Ἑράσμου ἀρχάς, ὥστε ἂν ποτε οὗτος ὁ αἰρεσιάρχης ἀναβιώσας ἀκούσῃ μόνον τοὺς ὀπαδοὺς του, πῶς προφέρουσι τὰ Ἑλληνικά, καὶ πρὶν ἀναγνώσῃ τὰ βιβλία των, ἤθελε τάχιστα πάλιν εἰς τὸν τάφον ἐπιστρέφει, νὰ κρύψῃ τὴν αἰσχύνην του. Ὁ πολυμαθὴς καὶ εὐφύεστατος οὗτος ἄνθρωπος, ἀπατηθεὶς δι' εὐπιστίαν καὶ κουφόνοιαν ἀπὸ τὸν Γλαρεανόν, ἐφαντάσθη τὴν νέαν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων προφοράν.

66. Βλ. Βιβλία "Ἑλληνικὴς Ἀγωγῆς" (Α. Τζιροπούλου-Εὐσταθίου), Γ' ἔτους, Κύριον καὶ Βοηθητικόν, Μάθημα 4ον, σελ. 69-85 καὶ 97-116 ἀντιστοίχως.

-“Ομως:- Είς τὸν “Η χ ὦ” ἐπιγραφόμενον ἄλλον διάλογόν του
- γραφέντα λατινιστί - συμβουλευεὶ ῥητῶς τὴν μάθησιν τῆς
Ἑλληνικῆς γλώσσης κατὰ τὴν γνησίαν καὶ πάτριον τῶν Ἑλλή-
νων προφορὰν λέγει:

"Μετακαλέσατε ἄνθρωπον τὸ γένος Ἑλληνα,
κἂν ἄλλως ὀλίγον τύχη πεπαιδευμένος,
διὰ τὸν γενέθλιον ἐκείνον καὶ πάτριον φθόγγον,
ὥστε νὰ μανθάνηται τῶν Ἑλληνικῶν ἡ προφορὰ
ἀκριβῆς καὶ διαπεπονημένη."

-καὶ λατινιστί:-

"Conducendus aliquis, natione Greacus,
licet alioquin parvum eruditus,
propter nativum illum ac patrium sonum,
ut castigate graeca sonari dicantur".

Ἑρασμος, -Echo

"Ὡστε καὶ ὁ Ἑρασμος ἀδίκως εἰς ἑαυτὸν ἐπισπᾶται ὅλον τὸ βά-
ρος τῆς ὕστερον κορυφωθείσης βαρβαροφωνίας.. ἀλλ' οἱ παλαιοὶ
τοῦ ὁπαδοί, συνασπισθέντες, τὴν διετήρησαν.»

Πρέπει οἱ δυτικοὶ νὰ βροῦν τὸ θάρρος
νὰ ἐπανορθώσουν τὴν "διόρθωσιν" τους

"Ἡ ἑλληνικὴ δὲν εἶναι μία γλῶσσα νεκρή. Ἡ κυριώτερη πηγή γιὰ
νὰ γνωρίσουμε τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴ προφορὰ εἶναι ἡ σημερινή προ-
φορὰ. Ἡ φωνητικὴ ἀξία τῶν γραμμάτων, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐμφανί-
σθηκε στὴν ἐποχὴ μας ξαφνικά, αὐτόματα".

HENRY TONNET,

Ἱστορ. τῆς Ν. Ἑλλ. Γλώσσης, Παρίσι 1993

"Ἐδῶ καὶ αἰῶνες, γενιές ὁλόκληρες, μαθητὲς καὶ μελετητὲς τῆς Δύ-
σης, μαθαίνουν τὰ ἑλληνικὰ μὲ κανόνες προφορᾶς ποὺ ὀρισε ἕνας φιλό-
σοφος ὁ ὁποῖος εἶχε τὸ ἐλάττωμα πῶς ἀγνοοῦσε, ἢ δὲν ὑπελόγιζε κα-
θόλου, τὴν ἑλληνικὴ προφορὰ τῶν ἰδίων τῶν Ἑλλήνων. Ἐπρόκειτο γιὰ
μία γλῶσσα ζωντανή πέρα γιὰ πέρα, ποὺ ὁ χρόνος ἴσως νὰ εἶχε φτω-
χύνει καὶ ἀπλοποιήσει, ἀλλὰ σίγουρα δὲν εἶχε σβῆσει, ὅπως συνέβη μὲ
τὰ λατινικὰ καὶ τὰ ἑβραϊκὰ. Ἄν κάποιος ποὺ κάνει διακοπὲς στὴν
Ἑλλάδα χρησιμοποιοῦσε λέξεις καὶ φράσεις ποὺ εἶναι ἀκόμη ζωντανές
ὅπως τὶς ἔμαθε στὸ λύκειο, θὰ γινόταν κατανοητὸς ἀπὸ τοὺς Ἑλληνες
(ἐννοεῖται ἐὰν εἶχε ὀρθή προφορὰ). Οἱ χεῖριστοι ἐρασμιακοὶ κανόνες μᾶς
ἐπιβάλλουν μιὰ προφορὰ ποὺ μυρίζει πτωμαίνῃ καὶ ποὺ οἱ ὀμιλοῦντες
στὴν Ἑλλάδα σιχαίνονται.. Ὅλα διαστρεβλώνονται μὲ ἐκείνην τὴν πα-
ράλογη καὶ ἀνατριχιαστικὴ προφορὰ".

(-Γκουίντο Τσερονέττι, ἰταλὸς συγγραφεὺς,
πρωτοσέλιδο τῆς ἐφημερίδος LA STAMPA.

Ἐφημερὶς ΕΘΝΟΣ, 5-10-99, ἀνταπόκρισις ἀπὸ τὴν Ρώμην-)

Ἑρασμος:

"Graecum didascalum audire decrevi,
plane Graecum, vel potius bis Graecum."

Δηλαδή:

"Ἀπεφάσισα νὰ ἀκούσω Ἑλληνα διδάσκαλον,
τελείως Ἑλληνα, ἢ μᾶλλον διπλᾶ Ἑλληνα."

(Epistolae Erasmi -P. Allen- Oxford 1906)